Handbogsreol 2

Udvalget vedrørende gennemførelse af 1. bankdirektiv for andelskasser

Lovgivning om andelskasser

DET JURIDISKE LABORATORIUM VED KØBENHAVNS UNIVERSITET
ex. 2

BETÆNKNING NR. 1002

Industriministeriet, maj 1984

trykt på genbrugspapir
ISBN 87-503-5023-4
Stougaard Jensen/København
Ha 00-36 bet.

Indholdsfortegnelse

Side

Kapitel 1. Udvalgets nedsættelse og sammensætning. ... 7

1.1. Udvalgets nedsættelse og kommissorium. .. 7

1 .2. Udvalgets sammensætning 8

1.3. Oversigt over betænkningens indhold 9

Kapitel 2. Gennemførelsen af EF,s 1. banklovsharmoniseringsdirektiv for andelskasserne. 13

2.1. Indledning 13

2.2. Direktivets betingelser for at drive virksomhed som kreditinstitut 14

2.3. Direktivets særbestemmelser for visse typer af kreditinstitutter 15

2.4. Direktivets gennemførelse i Danmark 16

2.5. Direktivets overgangsbestemmelser 17

2.6. Overvejelser om udformningen af den kommende lovgivning for andelskasser. ... 17

Kapitel 3. Grundlaget for andelskassernes hidtidige virke. 21

3.1. Den retlige regulering af andelskasserne - lov om visse spare- og udlånsvirksomheder af 2. maj 1934 21

3.2. Beskrivelse af andelskasserne 22

3.3. Foreningen Danske Andelskasser 23

3.4. Foreningen De Samvirkende Andelskasser... 26

3.5. Andre andelskasser 28

3.6. Beskrivelse af fælleskasserne 28

Kapitel 4. Regnskabsundersøgelse af andelskasserne og fælleskasserne for årene 1975-83. 31

4.1. Hvad omfatter undersøgelsen 31

4.2. Andelskasserne 31
4.2.1. Udviklingen i andelskassernes samlede balance 33
4.2.2. Andelskassernes aktivside 33
4.2.3. Andelskassernes passivside 34
4.3. De samvirkende Andelskasser 38
4.4. Fælleskasserne 38
4.4.1. Fælleskassernes aktivside 39
4.4.2. Fælleskassernes passivside 39
4.5. Andelskasserne og fælleskasserne sammenholdt med banker og sparekasser. .. 42
4.6. Hensættelser i banker, sparekasser og andelskasser 43

Kapitel 5. Udenlandske Rabo-ordninger (sammenslutninger af pengeinstitutter). 47
5.1. De nederlandske andelskasser og den nederlandske Rabo-ordning 47
5.1.2. Andelskassernes fremkomst og idégrundlag. 47
5.1.3. Den nederlandske lov om tilsyn med kreditinstitutter 48
5.1.4. Definition af forskellige kreditinstitutter 49
5.1.5. Den centrale Rabobank 50
5.1.6. Forholdet mellem Den centrale Rabobank og de enkelte andelskasser 52
5.2. Belgien 57
5.3. Forbundsrepublikken Tyskland 58
5.4. Andelskasser i andre lande 58

Kapitel 6. Drøftelser omkring indførelse af en Rabo-ordning i Danmark. 59
6.1. Indledning 59
6.2. Muligheder for udformning af en ordning.. 59
6.3. Behovet for en Rabo-ordning 59
6.3.1. Andelskasserne 59
6.3.2. Fælleskasserne 60

6.3.3. Danske Andelskassers Bank og Folkesparekassen 60
6.3.4. Banker og sparekasser 60
6.3.5. Mulighed for deltagelse i en Rabo-ordning. 61
6.4. Principperne for en ordning 61
6.5. Udformningen af en Rabo-ordning 61
6.6. Oversigt over ændrede samt nye paragraffer m.v. 63
6.7. Overgangsbestemmelser for andelskasser. . 76
6.8. Tilsynets ressourcer 79

Kapitel 7. Drøftelse af eventuel ændring eller ophævelse af 1934-loven. 81
7.1. Indledning 81
7.2. Afgrænsning af 1934-lovens anvendelsesområde på andelskasser 81
7.3. Direktivets anvendelse på virksomheder, der er omfattet af 1934-loven 82
7.4. Eventuel ophævelse af 1934-loven 83

Bilagsfortegnelse.

Bilag 1.
Rådets første direktiv af 12. december 1977 om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut (77/780/EØF). . 85

Bilag 2.
Forslag til lov om pengeinstitutter 93

Bilag 3.
Andelskassernes idégrundlag og samarbejde 137

Bilag 4.
Fælleskassernes idégrundlag og samarbejde 141

Kapitel 1

Udvalgets nedsættelse og sammensætning.

1.1. Udvalgets nedsættelse og kommissorium.

I 1980 nedsatte industriministeren et udvalg med det formål at forberede gennemførelsen i dansk ret af rådsdirektiv af 12. december 1977 (77/780/EØF) om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut for så vidt angår andelskasser. Udvalget fik følgende kommissorium:

at udarbejde forslag til gennemførelse af 1. bankdirektiv for så vidt angår andelskasser,

at undersøge, hvorvidt gennemførelsen af direktivet skal ske ved en lovgivning, der inddrager andelskasserne fuldt ud under direktivet, eller ved en lovgivning, der åbner mulighed for en Rabo-ordning, samt

at undersøge, hvorvidt de pågældende regler vil kunne indarbejdes i bank- og sparekasseloven, og om lov nr. 156/1934 bør ændres eller ophæves.

Ved en Rabo-ordning forstås, at flere pengeinstitutter i fællesskab opfylder de krav, som lovgivningen i et land stiller til et pengeinstitut. I betænkningen er udtrykket anvendt som en generel beskrivelse af denne særlige organisationsform. I kapitel 5 findes en beskrivelse af Rabo-ordningerne i Nederlandene og i Belgien.

Baggrunden for kommissoriets indhold var bl.a. andelskassernes ønske om, at der i dansk lovgivning blev åbnet mulighed for, at mindre pengeinstitutter, der vanskeligt

som selvstændige enheder kan opfylde lovens krav, fik adgang til at opfylde direktivet og en følgende lov i fællesskab på anden måde end gennem fusioner.

Under udvalgets arbejde har det vist sig nødvendigt i flere sammenhænge at skelne imellem andelskasser og fælleskasser. De er begge andelsvirksomheder, men arbejder på forskelligt idégrundlag. I kapitel 3 findes en beskrivelse af såvel andelskasser som fælleskasser.

1.2. Udvalgets sammensætning.

Udvalget fik følgende sammensætning:

Fuldmægtig 01e Bløndal, industriministeriet (formand),
Kontorchef Jørgen Ovi, Danmarks Nationalbank,
Kontorchef Lars Allan Christensen, Danmarks Sparekasseforening,
Kontorchef Peter Hørslev, Den Danske Bankforening,
Lektor 01e Bjørn, Foreningen Danske Andelskasser,
Gårdejer Jens Conrad Jespersen, Foreningen Danske Andelskasser,
Redaktør Poul Busk Sørensen, Fælleskasserne,
Fuldmægtig Bjørn Juell-Sundbye, industriministeriet,
Inspektør J. Boysen Schmidt, tilsynet med banker og sparekasser.
Fuldmægtig Gert Lehmann Pedersen, økonomiministeriet, Det økonomiske Sekretariat,

Udvalgets sekretær: fuldmægtig Annette Begtorp Michaelis, industriministeriet.

Den 21. september 1983 indtrådte forretningsfører Poul Junge, Foreningen De Samvirkende Andelskasser, i udvalget.

Den 1. april 1982 blev kontorchef Jørgen Ovi afløst af prokurist Svend Boyer Søgaard, som den 21. oktober 1983 blev afløst af assistent Lars Rohde.

Den 1. april 1983 udnævntes Ole Bløndal til registrator i aktieselskabs-registeret.

Den 5. maj 1983 blev kontorchef P. Hørslev afløst af underdirektør Lars Beckvard, som den 1. februar 1984 blev afløst af underdirektør Per Overbeck.

Den 29. august 1983 blev fuldmægtig Bjørn Juell-Sundbye afløst af fuldmægtig Leif Thomassen og fuldmægtig Annette Begtorp Michaelis afløst af sekretær Annemarie Christiansen.

Den 7. december 1983 blev kontorchef Lars Allan Christensen afløst af fuldmægtig Birgitte Christensen.

Endvidere har sekretariatschef Vagn T. Raun, Foreningen Danske Andelskasser, gårdejer Lambert Hansen, Foreningen De Samvirkende Andelskasser, og fuldmægtig Flemming Jensen, Den Danske Bankforening, deltaget i nogle af udvalgets møder.

Udvalget har afholdt 13 møder.

1.3. Oversigt over betænkningens indhold.

[1] kapitel 2 omtales de mindstekrav, som medlemsstaterne ifølge direktiv 77/780/EØF skal stille til kreditinstitutter, herunder de krav der skal stilles til sammenslutninger af pengeinstitutter (Rabo-ordninger). Kapitlet indeholder en omtale af direktivets gennemførelse i Danmark for de forskellige former for kreditinstitutter. Da den virksomhed, som andelskasserne udøver, svarer til den virksomhed, som udøves i mindre sparekasser, foreslår udvalget, at direktivet gennemføres ved, at andelskasserne omfattes af bank- og sparekasseloven. Udvalgets forslag er indeholdt i bilag 2 "forslag til lov om pengeinstitutter".

Kapitel 3 indeholder en gennemgang af lov nr. 156 af 2. maj 1934 om visse spare- og udlånsvirksomheder, som hidtil har været lovgrundlaget for andelskasser. Desuden indeholder kapitlet en beskrivelse af andelskasserne, Foreningen

Danske Andelskasser, Foreningen De Samvirkende Andelskasser og fælleskasserne. Andelskasserne og fælleskasserne har desuden udarbejdet beskrivelser af deres idégrundlag. Disse bringes som bilag 3 og 4.

Kapitel 4. I fortsættelse af beskrivelserne i kapitel 3 har udvalget udarbejdet en regnskabsundersøgelse for andelskasserne for perioden 1975-1983 og for fælleskasserne for perioden 1975-82. Andelskassernes samlede balance er i denne periode vokset fra 673,5 mill.kr. til 1.794,7 mill.kr. Andelskassernes væsentligste aktivpost er udlån, som i 1983 udgjorde 1.060,9 mill.kr. Fælleskassernes samlede balance er i perioden 1975-82 vokset fra 1.3 mill.kr. til 70,5 mill.kr. Fælleskassernes væsentligste aktivpost er udlån, som i 1982 udgjorde 44,2 mill.kr.

Andels- og fælleskasserne tegnede sig i 1982 for henholdsvis 0,6 og 0,02 % af pengeinstitutsektorens indlån.

I kapitel 5 findes en beskrivelse af udenlandske Rabo-ordninger. Den mest kendte af disse er den nederlandske ordning, hvor ca. 960 andelskasser er tilknyttet Rabo-banken. De karakteristiske træk i denne ordning beskrives.

I Kapitel 6 har udvalget drøftet det mulige indhold og den mulige udformning af en Rabo-ordning. Der er ikke i udvalget opnået fuld enighed om udformningen af en sådan ordning, idet der navnligt er divergerende opfattelser af, i hvilket omfang sammenslutningens ledelse bør kunne udstede forskrifter til de tilsluttede pengeinstitutter. Udvalget har udarbejdet udkast til de nødvendige ændringer i bank- og sparekasseloven samt bemærkninger hertil. Den væsentligste ændring består i indsættelse af 2 nye afsnit, nemlig "Kapitel 4 C. Andelskasser[11] og "Kapitel 4 D. Sammenslutninger af pengeinstitutter". Endvidere er der udformet overgangsbestemmelser, §§ 56a-g, for de andelskasser, som har drevet pengeinstitutvirksomhed inden den 1. januar 1983. Tilsynet med banker og sparekasser har anført, at de foreslåede ændringer vil kræve øgede ressourcer i tilsynet både personalemæssigt og økonomisk.

I kapitel 7 drøftes en eventuel ophævelse af 1934-loven. Da denne lov ikke længere vil omfatte andelskasserne, er der ikke behov for at opretholde loven af hensyn til disse. Det er oplyst, at der er 2 institutter, der ikke er andelskasser, under tilsyn efter loven. Af denne årsag finder udvalget ikke at kunne foreslå, at loven ophæves.

Udvalget har afsluttet sit arbejde den 9. maj 1984.

01e Bløndal

Annemarie Christiansen

Kapitel 2.
Gennemførelsen af EF's 1. banklovsharmoniserings-direktiv for andelskasserne.

2.1. Indledning.

EF's ministerråd vedtog den 12. december 1977 det 1. direktiv om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut (direktiv 77/780/EØF).

Direktivet opstiller en række mindstekrav, der har til formål at skabe ensartede konkurrencevilkår for kreditinstitutter, at lette adgangen til at oprette filialer i andre medlemsstater, samt at beskytte de sparere, som placerer midler i kreditinstitutter. Endvidere opstiller direktivet krav om, at et kreditinstitut først kan indlede sin virksomhed, når det har opnået tilladelse fra en tilsynsmyndighed. Direktivet er optaget som bilag 1.

Direktivet er et minimumsdirektiv, hvilket vil sige, at det alene opstiller de mindstebestemmelser, som medlemsstaterne skal foreskrive for kreditinstitutter. Direktivet indebærer ikke indskrænkninger i mulighederne for at fastsætte strengere regler.

Ved et kreditinstitut forstås i direktivets art. 1:

> "et foretagende, hvis virksomhed består i fra offentligheden at modtage indlån eller andre midler, der skal tilbagebetales, samt i at yde lån for egen regning."

Efter definitionen kræves tre betingelser opfyldt for, at der er tale om et kreditinstitut, nemlig at:

der modtages indlån eller andre midler, der skal tilbagebetales, og

disse modtages fra offentligheden, samt
at der ydes lån for egen regning.

Direktivet finder anvendelse på samtlige kreditinstitutter i medlemslandene, der ikke udtrykkeligt er undtaget. Dette gælder, hvad enten der er tale om kontante ind- og udlån eller om udlånsvirksomhed på grundlag af obligationsudstedelse.

I medfør af direktivets art 2, stk. 2, finder det dog ikke anvendelse på medlemsstaternes centralbanker og postgirokontorer. Endvidere er "Dansk Eksportfinansieringsfond" og "Danmarks Skibskreditfond" undtaget fra direktivets anvendelsesområde.

2.2. Direktivets betingelser for at drive virksomhed som kreditinstitut.

Efter direktivets art. 3 drager medlemsstaterne omsorg for, at de kreditinstitutter, som omfattes af direktivet, er meddelt tilladelse, før de påbegynder deres virksomhed. Med forbehold af andre generelle betingelser, der måtte være fastsat i de nationale bestemmelser, meddeler de kompetente myndigheder kun tilladelse, når et kreditinstitut opfylder følgende betingelser:

Art. 3, stk. 2.

Der skal forefindes en særskilt egenkapital,
der skal forefindes en tilstrækkelig minimumsegenkapital,
der skal være mindst 2 personer, som faktisk bestemmer hovedlinierne for kreditinstituttets virksomhed.

I øvrigt meddeler myndighederne ikke tilladelse, såfremt de 2 nævnte personer ikke er i besiddelse af den nødvendige hæderlighed eller en fyldestgørende erfaring til at udøve disse funktioner.

Art. 3, stk. 4.

Medlemsstaterne træffer endvidere bestemmelse om, at der til en tilladelse skal knyttes en driftsplan med særlig angivelse af arten af de påtænkte forretninger og af instituttets organisation.

I art. 6 foreskrives, at indtil yderligere samordning kan finde sted, opstiller de kompetente myndigheder i observationsøjemed en række forholdstal med henblik på at kunne følge kreditinstitutternes solvens og likviditet og andre omstændigheder, der er relevante som værn for opsparingen.

2.3. Direktivets særbestemmelser for visse typer af kreditinstitutter.

Direktivet indeholder i art. 2, stk. 4 a), en undtagelsesbestemmelse for kreditinstitutter, som ved direktivets meddelelse findes i samme medlemsstat, og som på dette tidspunkt varigt er tilsluttet et centralorgan, der kontrollerer dem. Disse kreditinstitutter kan undtages fra betingelserne i art. 3, stk. 2, første afsnit, første, andet og tredje led, i art. 3, stk. 2, andet afsnit, og i art. 3, stk. 4, samt fra bestemmelserne i art. 6, forudsat at den nationale lovgivning senest på det tidspunkt, hvor de nationale myndigheder træffer de nødvendige foranstaltninger til at omsætte direktivet hertil, indeholder følgende bestemmelser:

Centralorganet og de tilsluttede institutter hæfter solidarisk for deres forpligtelser, eller de tilsluttede institutters forpligtelser garanteres fuldt ud af centralorganet;

centralorganets og samtlige tilsluttede institutters solvens og likviditet kontrolleres i deres helhed på grundlag af koncernregnskaber;

centralorganets ledelse er bemyndiget til at give instrukser til de tilsluttede institutters ledelse.

I kapitel 6 omtales udvalgets drøftelser omkring denne bestemmelse.

2.4. Direktivets gennemførelse i Danmark.

I art. 14 bestemmes, at medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme direktivet inden 24 måneder fra dets meddelelse, d.v.s. fra december 1977. Direktivet åbnede dog mulighed for forskellige ikrafttrædelsestidspunkter for forskellige grupper af kreditinstitutter.

De nødvendige ændringer af lov om banker og sparekasser blev gennemført ved lov nr. 177 af 14. maj 1980, som trådte i kraft den 28. maj 1980.

Lov nr. 178 af 14. maj 1980 om visse kreditinstitutter trådte ligeledes i kraft den 28. maj 1980.

Efter § 1, stk. 1, i denne lov forstås ved et kreditinstitut et foretagende, hvis virksomhed består i fra offentligheden at modtage indlån eller andre midler, der skal tilbagebetales, samt i at yde lån for egen regning.

Definitionen af lovens anvendelsesområde er sammenfaldende med definitionen af direktivets anvendelsesområde. Loven omfatter ikke kreditinstitutter, som er 1) banker og sparekasser, 2) foreninger og andre virksomheder, der er omfattet af § 1, stk. 1, eller § 13, stk. 1 og 2, i lov nr. 156 af 2. maj 1934 om visse spare- og udlånsvirksomheder, 3) realkreditinstitutter eller 4) institutter oprettet eller hvis oprettelse er godkendt i henhold til særlig lov.

Der var pr. 9. marts 1984 registreret 8 virksomheder som værende omfattet af loven. 1 virksomhed var under registrering.

For realkreditinstitutter er der mulighed for i op til en 12-årig periode, d.v.s. indtil december 1989, fortsat

at betinge meddelelse af tilladelse til at drive realkreditvirksomhed af en prøvelse af, om der på markedet eksisterer et behov for oprettelse af nye realkreditinstitutter. Direktivets øvrige bestemmelser finder anvendelse på realkreditinstitutterne.

For andelskassernes vedkommende meddelte Danmark Kommissionen, at gennemførelsen af direktivet udsattes for en periode af 5 år i medfør af art. 2, stk. 5 og 6. Meddelelsen er optaget i De Europæiske Fællesskabers Tidende nr. C 244 af 14. oktober 1978 p 2. Denne periode blev i 1982 forlænget for yderligere en periode af 3 år. Forlængelsen er offentliggjort i De Europæiske Fællesskabers Tidende nr. C 66 af 11. marts 1983 p. 2. Fristen for ikraftsættelsen af direktivet for andelskasser udløber dermed i december 1985.

Endvidere er det nødvendigt at udarbejde regler for udøvelse af bankiervirksomhed. Industriministeriet har nedsat et udvalg med henblik herpå.

2.5. Direktivets overgangsbestemmelser.

Direktivets art. 10 fastsætter, at de kreditinstitutter, som omfattes af direktivet, og som i overensstemmelse med bestemmelserne i den medlemsstat, hvor de har hjemsted, har påbegyndt deres virksomhed før ikrafttrædelsen af direktivets gennemførelsesbestemmelser, anses for tilladte.

§ 2 i ovennævnte lov nr. 177 af 14. maj 1980 bestemte, at banker og sparekasser, der lovligt havde påbegyndt deres virksomhed før ikrafttrædelsen af bestemmelsen om, at påbegyndelse af virksomhed kræver tilladelse, kunne fortsætte virksomheden uden tilladelse.

2.6. Overvejelser om udformningen af den kommende lovgivning for andelskasser.

De pengeformidlingsopgaver m.v., som andelskasserne varetager, består i fra offentligheden at modtage indlån el-

ler andre midler, der skal tilbagebetales, samt i at yde lån for egen regning, jfr. kapitel 2.1. Dermed er andelskasserne kreditinstitutter, der er omfattet af direktivet.

Foreningen Danske Andelskasser og Foreningen De Samvirkende Andelskasser har i udvalget understreget, at direktivets gennemførelse ikke indebærer, at andelskasserne vil ændre deres vedtægter og forretningsområder, således at de ikke længere vil være omfattet af definitionen af et kreditinstitut. Fælleskasserne har oplyst, at der endnu ikke er taget stilling til, på hvilken måde direktivets gennemførelse i Danmark vil indvirke på fælleskassernes fremtidige struktur.

Det er fra andelskassernes side blevet fremhævet, at den lovgivning, som direktivet kræver gennemført, ikke bør indskrænke sig til alene at omfatte de i afsnit 2.2. nævnte krav. Den bør derimod indebære en ligestilling af andelskasserne med banker og sparekasser.

Udvalget har på dette grundlag drøftet, om den krævede lovgivning skal

indarbejdes i bank- og sparekasseloven - enten i form af et særskilt kapitel eller afsnit om andelskasser -eller i form af en inkorporering,

indarbejdes i anden lovgivning, f.eks. lov om visse kreditinstitutter eller i den kommende lov om andelsselskaber, eller

i form af en selvstændig lov.

Da andelskassernes funktion og stilling kan sammenlignes med de mindre sparekassers, har udvalget fundet, at de udarbejdede regler bør placeres i bank- og sparekasseloven.

Det indgår i udvalgets kommissorium at undersøge "hvorvidt gennemførelsen af direktivet skal ske ved en lovgivning, der inddrager andelskasserne fuldt ud under direktivet eller ved en lovgivning, der åbner mulighed for en Rabo-ordning."

Udvalget har på dette grundlag drøftet såvel omfanget

som indholdet af den fremtidige lovgivning for andelskasser.

Udgangspunktet er taget i, at den foreslåede løsning må sikre en konkurrencemæssig ligestilling af de forskellige grupper af pengeinstitutter.

Per Overbeck og Birgitte Christensen understreger, at den konkurrencemæssige ligestilling ikke bør gælde alene i forhold til EF-direktivet og bank- og sparekasseloven, men også i forhold til anden lovgivning, herunder skattelovgivningen.

Udvalget har gennemgået bank- og sparekasseloven for at undersøge, på hvilke områder det vil være nødvendigt at foretage ændringer, hvis de nye regler for andelskasserne indarbejdes i denne lov. Dette indebærer, at ordene "banker og sparekasser" erstattes med ordene "banker, sparekasser og andelskasser".

De nye regler, der må fastsættes om andelskassers struktur m.v. er indeholdt i bilag 2.

Som nævnt i afsnit 2.4. skal de bestemmelser om andelskasser, som direktivet nødvendiggør, være gennemført i december 1985. Udvalget har derfor udarbejdet de i bilag 2 foreslåede bestemmelser uafhængigt af Udvalget vedrørende Andelsselskabers arbejde. Dette udvalg er nedsat i februar 1982.

Endvidere har udvalget drøftet en eventuel indførelse af en Rabo-ordning. Der er enighed om, at såfremt der foreslås en sådan ordning, må der være valgfrihed for den enkelte andelskasse, om denne ønsker at tilslutte sig en sådan ordning.

Kapitel 3.

Grundlaget for andelskassernes hidtidige virke.

3.1. Den retlige regulering af andelskasserne - lov om visse spare- og udlånsvirksomheder af 2. maj 1934.

Ved lov nr. 156 af 2. maj 1934 om visse spare- og udlånsvirksomheder gennemførtes tilsyn med foreninger og andre virksomheder, der modtager indskud og atter udlåner eller anbringer de således modtagne sparemidler på anden måde end ved indsættelse i sparekasse eller bank.

Loven indeholder en række krav til de af loven omfattede virksomheder. Virksomhederne skal have en nærmere fastsat garanti- eller egenkapital, de må ikke påbegynde forretninger, forinden bl.a. oplysninger om grundlaget for virksomheden, herunder vedtægter, forretningsplan og formularer for kontrakter med sparere, er godkendt af tilsynet med banker og sparekasser.

Vedtægterne skal angive sparernes rettigheder og forpligtelser samt indeholde regler om virksomhedens organisation, ledelse m.v., samt bestemmelse om de krav, der vil være at stille med hensyn til sikkerhed for ydede lån såvel som anbringelse af midler, der ikke genudlånes.

Endelig foreskriver loven visse likvidations- og revisionsbestemmelser samt mulighed for det offentlige for at standse en virksomhed, når omstændighederne tilsiger det.

Ifølge lovens § 13, stk. 2, finder lovens regler imidlertid ikke anvendelse på sådanne foreninger og virksomheder af lokal natur, der alene modtager sparemidler fra et sogn med tilgrænsende sogne, d.v.s. andelskasserne og J.A.K. fælleskasserne. Disse foreninger og virksomheder er således ikke undergivet tilsyn, men skal dog indsende deres vedtægter og senere vedtægtsændringer til tilsynet med banker og sparekasser.

For at være fritaget for tilsyn m.m. efter 1934-loven må de af loven omfattede virksomheder underkaste sig en geografisk begrænsning af indlånsvirksomheden til hjemstedssognet med tilgrænsende sogne. De almindeligt anvendte vedtægter for de danske andelskasser anvender en geografisk afgrænsning af den kreds af personer, der har adgang til at blive optaget som medlem af kasserne, hvilket bringer dem ind under 1934-lovens § 13, stk. 2. Såfremt en andelskasse måtte ønske at drive indlånsvirksomhed uden for sit hidtidige virkeområde, kan dette derfor lade sig gøre, men med den konsekvens, at andelskassen kommer under tilsyn efter denne lov.

3.2. Beskrivelse af andelskasserne.

Dette og det følgende afsnit er udarbejdet på grundlag af oplysninger fra "Foreningen Danske Andelskasser".

Med hensyn til andelskassernes idégrundlag henvises til bilag 3.

Den første andelskasse blev oprettet i 1915 i Outrup.

Andelskasserne er organiseret i foreningsform. Det er andelskassernes formål at virke som pengeinstitut for medlemmerne, at arbejde for økonomisk fordel for såvel indskydere som låntagere samt at yde medlemmerne bedst mulig service på alle pengemæssige områder.

Som aktivt medlem af andelskassen kan optages enhver myndig person, der har hjemsted i andelskassens virkeområde eller tilknytning hertil. Låntagere skal være aktive medlemmer.

Andelskassernes aktive medlemmer er solidarisk ansvarlige for enhver andelskassen påhvilende forpligtelse, således at ansvaret fordeles mellem medlemmerne indbyrdes i forhold til modtagne renter af indskudsmidler og/eller rentetilsvar af lån eller kredit i de sidste 5 regnskabsår forud for de konstaterede tab.

Hæftelse kommer først til anvendelse, hvis andelskas-

sens egenkapital samt eventuelle bidrag fra Danske Andelskassers Fællesfond ikke kan dække andelskassens gældsforpligtelser. Dette forudsætter dog medlemskab af Foreningen Danske Andelskasser.

Som andelskassens passive medlemmer optages enhver, herunder også foreninger, selskaber eller institutioner, når disse har hjemsted i andelskassens virkeområde eller har tilknytning hertil.

Andelskassens midler kan anvendes til ydelse af lån og kreditter til aktive medlemmer, diskontering af veksler og købekontrakter samt almindelig garantistillelse, indskud i Danske Andelskassers Bank eller andre pengeinstitutter, anbringelse i fondsbeholdning samt i fælles fonde til fremme af fælles opgaver i Foreningen Danske Andelskasser og endelig til erhvervelse af fast ejendom og inventar, der er formålstjenligt for andelskassens drift.

Andelskassens myndigheder består af generalforsamlingen, repræsentantskabet og bestyrelsen.

3.3. Foreningen Danske Andelskasser.

Andelskasserne har deres egen landsforening, - "Foreningen Danske Andelskasser". Foreningen er stiftet i 1921. Ved udgangen af 1983 var der ialt 54 andelskasser, der var medlemmer af foreningen.

Det er foreningens formål at fremme interessen og forståelsen for andelskassetanken samt at oprette og udbygge serviceorganer og fælles aktiviteter, herunder tilsyn, konsulent- og revisionstjeneste, undervisnings- og kursusvirksomhed, oplysningsarbejde, en fælles bank, fællesindkøb samt fælles EDB.

Foreningen repræsenterer andelskasserne i spørgsmål af interesse over for offentlige myndigheder og over for andre pengeinstitutters organisationer m.v., og virker desuden som centralorgan for danske andelskasser og udøver i den

forbindelse de forpligtelser og rettigheder, som lovgivningen tillægger foreningen.

Endelig er det foreningens formål ved en fællesfond samt ved fælles hæftelse i nærmere beskrevet omfang at begrænse den økonomiske risiko for indskydere og medlemmer i en andelskasse.

De andelskasser, der er medlemmer af foreningen, hæfter i fællesskab for midler, som indsættes på skattebegunstigede indlånskonti samt for midler, modtaget fra forsikringsselskaber, statslige og kommunale institutioner samt kreditforeninger. De tilsluttede andelskasser hæfter indbyrdes i forhold til statusbalancen for det sidst aflagte regnskabsår.

Hvad særligt angår hæftelsesproblematikken, er det foreningens hensigt - som et led i overvejelserne omkring en eventuel Rabo-ordning - samtidig med en lovgivning om andelskasser at indføre en bestemmelse om, at foreningen og andelskasserne hæfter solidarisk for forpligtelser, som påhviler medlemmer af foreningen. Hæftelsen skal for andelskassernes vedkommende begrænses til den enkelte andelskasses ansvarlige kapital. I det indbyrdes forhold hæfter medlemmerne i forhold til statusbalancen for det sidst aflagte årsregnskab.

Foreningen Danske Andelskasser har oprettet en fællesfond, - "Danske Andelskassers Fællesfond" - som skal træde hjælpende til, hvis en andelskasse kommer i alvorlige vanskeligheder.

Herudover kan fondens midler anvendes som hjælp til oprettelse af nye andelskasser eller etablering af filialer af eksisterende andelskasser. Hjælpen ydes dels i form af indskud af ansvarlig kapital, dels i form af lån på særlig favorable vilkår.

Foreningens medlemmer er forpligtet til at overholde de generelle retningslinier, der er fastsat i et særligt regulativ.

Der findes heri bestemmelser om

a. forholdet mellem den ansvarlige kapital og de samlede gælds- og garantiforpligtelser,
b. enkeltengagementers størrelse i forhold til andelskassens ansvarlige kapital,
c. forholdet mellem medlemmernes likvide midler og deres samlede gælds- og garantiforpligtelser, samt,
d. sådanne andre bestemmelser, som af foreningens bestyrelse måtte blive vedtaget som følge af krav og henstillinger fra myndighederne til foreningen i dennes egenskab af centralorgan for foreningens medlemmer.

Endelig er foreningens medlemmer forpligtet til løbende at foretage indberetning af de under a-d nævnte forhold til foreningens sekretariat.

Såfremt medlemmerne ikke overholder de givne retningslinier, kan foreningen pålægge andelskassen generelle eller specielle påbud, som andelskassen er forpligtet til at efterkomme.

I alvorlige tilfælde kan foreningen iværksætte foranstaltninger vedrørende andelskassens fremtidige drift, herunder bl.a. kræve engagementer opsagt eller nedbragt, kræve ændringer i rente-, provisions- og andre satser for ind- og udlån, kræve afskedigelse af ansatte i andelskassen samt indsætte en ny daglig ledelse.

Herudover gives der mulighed for, at foreningens repræsentantskab om nødvendigt kan henstille til generalforsamlingen at likvidere andelskassen.

Ud over ovennævnte indseende med andelskassernes virksomhed udøves tilsynet med de enkelte andelskasser af en statsautoriseret revisor.

Tilsynet omfatter aflæggelse af mindst et årligt besøg i den enkelte andelskasse, hvor andelskassens udlån og kreditter gennemgås, hvorefter der udfærdiges en skriftlig beretning.

Endvidere skal andelskassen sende månedsbalance og års-

regnskab til den tilsynsførende samt lade regnskabet revidere af en statsautoriseret revisor.

Et medlem kan udelukkes af foreningen, såfremt det gentagne gange groft tilsidesætter alvorlige henstillinger fra foreningen om ændring i forretningsførelsen, eller i øvrigt udsætter foreningens og egne medlemmer for en unødig risiko.

En andelskasse er i øvrigt forpligtet til ikke at træffe beslutning om fusion med bank eller sparekasse, eller opløsning af en andelskasse, forinden spørgsmålet har været forelagt foreningen.

Siden 1973 har revision ved statsautoriseret revisor været obligatorisk. Derudover føres tilsyn med de enkelte andelskassers virksomhed dels af Foreningen Danske Andelskasser, og dels af en statsautoriseret revisor, som er antaget af foreningen.

Foreningens myndigheder består af generalforsamlingen, repræsentantskabet og bestyrelsen. Som medlemmer af foreningen optages enhver andelskasse, der opfylder de af foreningen opstillede betingelser.

3.4. Foreningen De Samvirkende Andelskasser.

Beskrivelsen er udarbejdet af Foreningen De Samvirkende Andelskasser.

Foreningen er stiftet i januar 1983 og består af 4 andelskasser. Foreningen oplyser, at beskrivelsen i afsnit 3.2. også er dækkende for foreningens medlemmer, dog har foreningen ingen sikringsfond. Medlemmerne har fælles revision.

Foreningens formål er:

at fremme interesse og forståelse for andelskassetanken,

at medvirke til sikring af sunde vilkår for medlemmernes virke i det nære samfund,

at oprette hertil egnede aktiviteter, og

at repræsentere medlemmerne i alle spørgsmål af fælles interesse, såvel over for offentlige myndigheder, som over for private organisationer.

Alle medlemmer er pligtige til:

at tilstræbe en likviditet på min. 15 % af alle gældsforpligtelser under 30 dage,

at føre en rentepolitik, der både giver dækning for løbende omkostninger og et rimeligt afkast af egenkapitalen,

at udlån sikres forsvarligt, så unødige risici undgås,

at 35 %-reglen, jfr. bankloven, for lån og garantier til enkelt medlem overholdes, og

at soliditeten målt i % af samtlige forpligtelser minimum er banklovens krav.

Medlemsandelskasserne hæfter i fællesskab for midler, som indsættes på skattebegunstigede indlån samt midler modtaget fra forsikringsselskaber, statslige og kommunale institutioner samt kreditforeninger. Medlemmerne hæfter indbyrdes pro rata i forhold til statusbalancen for det sidst aflagte årsregnskab.

Herudover er foreningens medlemmer forpligtet til at støtte hinanden, således at de lovkrav, der gælder for banker og sparekasser, også efterleves af foreningens medlemmer. Dette gensidige støtteforhold kan aktiviseres ved kaution eller tilførsel af ansvarlig indskudskapital, alt efter bestyrelsens beslutning - dog er forpligtelsen begrænset til 10 % af den enkelte andelskasses ansvarlige kapital. I det indbyrdes forhold hæfter medlemmerne i forhold til ansvarlig kapital i henhold til det sidst aflagte årsregnskab.

Revision og tilsyn med de enkelte andelskassers virksomhed og forhold udøves af en statsautoriseret revisor i et nærmere beskrevet omfang.

Foreningens myndigheder er generalforsamlingen og bestyrelsen. Bestyrelsen fastsætter i en forretningsorden de nærmere bestemmelser om udførelsen af sit hverv. Forretningsordenen skal godkendes af generalforsamlingen. Bestyrelsen, der består af 5 medlemmer, vælges for 1 år af gangen.

3.5. Andre andelskasser.

Udvalget er bekendt med, at der findes andelskasser, som ikke er medlemmer af de to nævnte foreninger. Det er dog ikke muligt at udtale sig om, hvor mange andelskasser, der er oprettet, uden at deres vedtægter er indsendt til tilsynet med banker og sparekasser.

3.6. Beskrivelse af fælleskasserne.

Dette afsnit er udarbejdet på grundlag af oplysninger fra J.A.K. Fælleskasserne.

Med hensyn til fælleskassernes idégrundlag henvises til bilag 4.

De første fælleskasser oprettedes i 1974-75. Ved udgangen af 1983 var der oprettet 55 fælleskasser.

Fælleskasserne er organiseret i foreningsform. Den enkelte fælleskasse er suveræn og udformer egne vedtægter, retningslinier for indlåns- og udlånsvirksomhed samt fælleskassens virke iøvrigt. En typisk fælleskasse har som formål at formidle medlemmernes opsparing og omsætning, og at yde kredit og lån mod passende sikkerhed til såvel aktive som passive medlemmer. Desuden at modtage værdier til opbevaring, køb og salg af værdipapirer og modtagelse af medlemmernes udestående fordringer til incassation, samt garantistillelse for medlemmerne.

Som fælleskassens aktive medlemmer kan optages enhver myndig person, der bor i fælleskassens virkeområde eller har tilknytning hertil. En række fælleskasser kræver samtidig medlemskab af Landsforeningen J.A.K. og/eller den sted-

lige lokalkreds. Fælleskassens aktive medlemmer er solidarisk ansvarlige i henhold til vedtægternes bestemmelser herom. Denne paragraf i vedtægterne kan som regel ikke ændres.

Som passive medlemmer kan optages enhver, herunder foreninger, selskaber eller institutioner, når disse har hjemsted i fælleskassens virkeområde eller tilknytning hertil.

Fælleskasserne har på landsplan stiftet "Fælleskassernes udligningskasse" og "Fælleskassernes likviditetspulje", der i samarbejde med et pengeinstitut (henholdsvis Danske Andelskassers Bank og Folkesparekassen) kan udligne over-og underskudslikviditet inden for fælleskasserne samt kan bevilge lån til oprettelse af nye fælleskasser.

I februar 1984 har fælleskasserne stiftet "J.A.K. Fælleskassernes repræsentantskab", der skal have til formål at samle de danske fælleskasser og varetage disses interesser over for offentlige myndigheder samt arbejde for fælles aktiviteter, minimumskrav til vedtægter, fælles revision, konsulentordning og udbygge former for økonomisk samarbejde.

Kapitel 4.
Regnskabsunclersøgelse af andelskasserne og fælleskasserne for årene 1975—83•

4.1. Hvad omfatter undersøgelsen.

Materialet omfatter to regnskabsundersøgelser for henholdsvis andelskasserne og fælleskasserne.

Regnskabsundersøgelsen for andelskasserne er foretaget på baggrund af de enkelte andelskassers regnskaber for årene 1975, 1979, 1980, 1981, 1982 og 1983, som udvalgssekretariatet har modtaget via Foreningen Danske Andelskasser.

Gennem fælleskassernes repræsentant i udvalget har sekretariatet modtaget et sammenfattet regnskabsmateriale for fælleskasserne for årene 1975, 1979, 1980, 1981 og 1982.

4.2. Andelskasserne.

I materialet er der repræsenteret 54 andelskasser ultimo 1983. Antallet har været - stort set - uændret gennem den sidste 20-årige periode. Materialet repræsenterer de andelskasser, der er tilsluttet Foreningen Danske Andelskasser.

I 1935 fandtes der 45 andelskasser med en samlet balance på 10 mill.kr.[1]. I I960 var antallet steget til 58 kasser med en samlet balance på 103 mill.kr.[1])

Til belysning af andelskassernes balanceudvikling siden I960 er figur 1 medtaget. Figuren viser, at væksten i andelskasserne har været beskeden frem til 1970. Efter 1970 tiltager væksten i andelskasserne, hvilket fremgår af figuren. Til belysning af den reale udvikling er der i figur 1

[1]A. Axelsen Drejer, Andelskasserne gennem et halvt århundrede, København 1966.

Figur 1. Udviklingen i Andelskassernes balance siden 1960.

opstillet en række søjler for de enkelte år, som er indekseret med 1970 som udgangspunkt. Disse viser, at andelskassernes samlede balance er mellem 4-5 doblet siden 1970. Den kraftigste vækst ligger i perioden 1974-78 med en gennemsnitlig vækstrate på ca. 18 pot. p.a.

Der er stor forskel på de enkelte andelskassers størrelse, den mindste, Voldby Andelskasse, har en balance på 8,3 mill.kr., og den største, Hammershøj Andelskasse, har en balance på 112 mill.kr. ultimo 1983. Den gennemsnitlige balancestørrelse for andelskasserne er på 34,5 mill.kr. i 1983.

Fra regnskabsåret 1981 følger alle andelskasser den af Foreningen Danske Andelskasser godkendte formular for opstilling af årsregnskabet.

I denne undersøgelse af regnskaberne for andelskasserne er standardopstillingen ikke fulgt. Dette betyder, at undersøgelsen ikke helt stemmer overens med den samlede regnskabsoversigt, som Foreningen Danske Andelskasser udsender årligt.

4.2.1. Udviklingen i andelskassernes samlede balance.

Selve regnskabsundersøgelsen omfatter perioden 1975-83. I 1975 udgør den samlede balance 685,3 mill.kr., og i 1983 er den vokset til i alt 1.864,1 mill.kr., jfr. tabel 1. Stigningen aftager brat i året 1980, idet balancen kun vokser med 55,5 mill.kr., hvilket svarer til ca. 4 pct.'s stigning. Væksten tiltager dog noget igen fra 1980 til 1981, hvor balancen stiger med godt 8 pct. I året 1983 voksede balancen med 25 pct.

4.2.2. Andelskassernes aktivside.

Andelskassernes hovedaktivitet består af udlån i form af kassekreditter, folio, veksler, udlån mod pant/kaution og andre udlån. Samlet udgør disse poster 1.060,9 mill.kr.

i 1983, hvilket svarer til 62 pct. af aktiverne. Ved at se på de enkelte grupper af andelskasser fremgår det, at de mindste andelskasser i højere grad har udlån som hovedaktivitet. Først når andelskassen har nået en vis størrelse, begynder man at sprede sine aktiviteter mere, hovedsageligt i form af værdipapirbeholdninger og garantiforpligtelser.

I de sidste regnskabsår sker der et brud i den hidtidige udvikling, idet der sker en stigning i andelskassernes tilgodehavender hos pengeinstitutterne. Denne post udgør 150,0 mill.kr. i 1983 mod 80,2 mill.kr. i 1980, svarende til en årlig stigning på 29 pct. Samtidigt vokser værdipapirbeholdningen kraftigt til 420,1 mill.kr. i 1983, hvilket er en stigning på 63 pct. fra året før.

Posten "værdipapirer ikke omsættelige" dækker over følgende aktiver: aktier i Danske Andelskassers Bank, andre ikke omsættelige aktier og depositum for studielån. Ultimo 1983 udgør denne post 54,8 mill.kr., hvilket svarer til 3 pct. af aktiverne.

4.2.3. Andelskassernes passivside.

Udviklingen i passiverne fremgår af tabel 2. Denne viser, at andelskassernes gæld til pengeinstitutterne er steget med 62 pct. fra 1982 til **1983-**

Der er sket en stigning i indlånene på 22 pct. i det sidste regnskabsår. Det er både de almindelige og de særlige indlånsformer, der er vokset kraftigt. Særlige indlån dækker hovedsageligt over de skattebegunstigede opsparingsformer.

De samlede indlån udgør ultimo 1983 1.457,8 mill.kr., hvilket svarer til 78 pct. af balancen, jfr. tabel 2. Hovedandelen af indlånene er på almindelige foliokonti, anfordringsindskud og indlån på opsigelse. Disse poster udgør tilsammen 1.246,8 mill.kr., svarende til 86 pct. af de samlede indlån.

Andelskassernes samlede egenkapital udgjorde i 1980

15,1 pet. af de samlede gælds- og garantiforpligtelser. Egenkapitalandelen udgjorde i 1982 14,3 pct. I sidste regnskabsperiode vokser egenkapitalandelen igen, således at den ultimo 1983 udgjorde 17,3 pct.

Egenkapitalandelen er i tabel 2 opgjort efter bank- og sparekasselovens principper. De største andelskasser har en lavere egenkapitalandel end gennemsnittet af andelskasser. Blandt de største andelskasser udgør egenkapitalandelen 12,3 pct., og hos de mindste udgør andelen 16,1 pct. i 1982.

I lov nr. 96 af 17. marts 1982 om ændring af lov om banker og sparekasser, fastsættes i § 3, at et pengeinstituts egenkapital skal være på mindst 25 mill.kr. Dette krav opfyldes ikke af nogen andelskasse ultimo 1983. Den gennemsnitlige egenkapital er på 5,1 mill.kr.

Andelskassernes samlede gælds- og garantiforpligtelser udgør 1.589.5 mill.kr., hvilket svarer til 85 pct. af passiverne.

Tabel 1: Udviklingen i aktiverne 1975-83

	Kasse, giro	Tilgodeh. hos penge-institut.	Værdipapirer omsætte-lige	Værdipapirer ikke omsæt-telige	Udlån	Ejendom, andre aktiver	Garantier	Aktiver ialt	Aktiver ialt u. garantier
	MIO. KR.								
1975	8,1	141,4	32,o	1o,6	461,5	19,9	11,8	685,3	673,5
1979	11,8	1o3,8	73,o	35,5	872,9	57,5	118,7	1.273,2	1.154,5
198o	18,9	8o,2	9o,8	39,7	928,7	64,8	1o5,8	1.328,7	1.222,9
1981	18,o	1o7,7	16o,3	48,o	928,6	75,o	92,1	1.428,7	1.336,6
1982	17,8	124,2	261,8	5o,o	974,8	75,5	71,8	1.575,9	1.5o4,1
1982 x)	17,o	1o5,o	243,2	47,8	943,7	68,9	66,9	1.492,5	1.425,6
1983	2o,9	15o,o	42o,1	54,8	1.o6o,9	88,o	69,4	1.864,1	1.794,7

Antal andelskasser: 1975: 59 198o: 6o 1981: 58 1982: 58 1982 x): 54 1983: 54

Tabel 2: Udviklingen i passiverne 1975 - 83

	Indlån alm.	Indlån særlige	Ialt	Gæld til pengeinst.	Anden kort gæld	Prioritetsgæld	Garantier	(1) Samlet gæld og garant. (1)	(2) Egenkapital (2)	Passiver ialt	(2) i% af (1)
	MIO. KR.										PROCENT
1975	515,2	55,3	57o,6	16,4	4,4	3,4	11,9	6o6,7	78,6	685,3	13,o
1979	813,5	1o9,8	923,3	49,9	1o,4	8,3	119,4	1.111,1	161,9	1.273,2	14,7
198o	847,7	124,o	971,7	54,6	1o,9	1o,1	1o7,3	1.154,6	174,1	1.328,7	15,1
1981	956,3	149,9	1.1o6,2	3o,6	1o,6	12,9	92,1	1.252,4	176,3	1.428,7	14,1
1982	1.o92,o	181,1	1.273,1	24,2	15,5	11,7	71,8	1.396,3	199,6	1.575,9	14,3
1982 x)	1.o16,8	171,2	1.188,o	23,8	14,9	1o,3	66,9	1.3o3,9	188,6	1.492,5	14,5
1983	1.246,8	211,o	1.457,8	38,5	13,o	1o,8	69,4	1.589,5	274,6	1.864,1	17,3

x) 54 andelskasser

4.3. De samvirkende Andelskasser.

De samvirkende Andelskasser består af 4 andelskasser, der er udtrådt af Foreningen Danske Andelskasser. Udvalget har modtaget regnskabsoplysninger for 1983- For de tidligere år henvises der til regnskabsundersøgelsen for Foreningen Danske Andelskasser.

Den samlede balance er på 124,5 mill.kr. ultimo 1983, hvilket er en stigning på 20 pct. fra 1982. Den gennemsnitlige balancesum er på 31,1 mill.kr.

De samvirkende Andelskassers aktivside består af likvide beholdninger 49,6 mill.kr., udlån 60,5 mill.kr. De øvrige poster udgør tilsammen 14,4 mill.kr.

På passivsiden er de vigtigste poster indlån 97,7 mill.kr., gæld til pengeinstitutter 1,4 mill.kr., øvrige gældsposter 6,1 mill.kr. Egenkapitalen udgør 19,0 mill.kr., hvilket svarer til 18 pct. af de samlede gælds- og garantiforpligtelser. Den gennemsnitlige egenkapital er på 4,8 mill.kr.

4.4. Fælleskasserne.

Ved udgangen af 1982 var der 40 fælleskasser med en samlet balance på 70,5 mill.kr. Året før var der 28 fælleskasser med en samlet balance på 66,9 mill.kr. Antallet af fælleskasser er vokset særdeles kraftigt siden 1975, hvor der kun eksisterede 3 fælleskasser. Som følge af væksten i antallet af kasser, voksede de samlede balancer stærkt. Fra 1979 til 1980 voksede balancerne således med 60 pct. og året efter med 45 pct. I undersøgelsens sidste regnskabsår stagnerede væksten hos fælleskasserne, idet balancerne kun voksede med 5 pct., dette til trods for, at der kom 12 nye fælleskasser til i perioden. Denne tilsyneladende stagnation kan dels forklares ved den almindelige afmatning i samfundet, dels ved at stigningen i antal fælleskasser ikke

Tabel 3. Fælleskassernes aktivside 1975 - 82.

	Kasse, giro	Tilgodeh. hos penge-institutter	Værdipapirer omsætte-lige	Værdipapirer ikke om-sættelige	Udlån	Ejen-dom	Andre aktiver	Garantier	Aktiver i alt	Aktiver i alt uden garantier
	1.000 kroner									
1975	12	76	45	72	1.053				1.258	1.258
1979	355	2.149	1.806	34	24.017	408		32	28.801	28.769
1980	450	2.317	2.688	972	38.666	799	40	125	46.057	45.932
1981	532	3.694	3.572	2.572	54.313	1.491	203	568	66.897	66.329
1982	519	11.824	3.176	4.585	44.212	0	6.176	38	70.530	70.492

Antal fælleskasser 1975: 3 1979: 22 1980: 23 1981: 28 1982: 40

Tabel 4. Fælleskassernes passivside 1975 - 82

	Indlån	Gæld til pengeinst.	Anden kort gæld	Prioritets-gæld	Garantier	(1) Samlet gæld og garantier	(2) Egen-kapital	Passiver i alt	(2) i pct. (1)
	1.000 kroner								
1975	1.143					1.143	115	1.258	10,1
1979	22.765	14	611	363	32	23.785	5.016	28.801	21,1
1980	36.344		545	69	125	37.083	8.974	46.057	24,1
1981	50.403		410	921	568	52.302	14.595	66.897	27,9
1982	48.390	1.004	1.181	0	38	50.613	19.917	70.530	39,4

nødvendigvis betyder øget medlemstal, men at medlemmer i en bestående fælleskasse er overgået til medlemskab af en nyoprettet fælleskasse.

4.4.1. Fælleskassernes aktivside.

Fælleskassernes aktivsammensætning og udviklingen heri fremgår af tabel 3. Det fremgår af tabellen, at fælleskassernes hovedaktivitet er udlån, der ultimo 1982 udgør 62 pct. af de samlede balancer, svarende til 44,2 mill.kr. Udviklingen i udlånene følger balanceudviklingen frem til 1981. I den sidste regnskabsperiode falder udlånene med 20 pct., årsagen hertil skal søges i, at fælleskasserne står bag oprettelsen af Folkesparekassen, og en del af udlånsmassen er overflyttet hertil. Dette forhold fremgår også af, at posten tilgodehavende hos pengeinstittuter vokser med 8,1 mill.kr., svarende til en stigning på 220 pct.

De fleste fælleskasser arbejder med meget lavt forrentede udlån, typisk 2-4 pct. p.a. De enkelte medlemmer kan opnå ret til lavtforrentede omsætnings/sparelån efter f.eks. følgende model:

$$\text{Lånebeløb} = \frac{\text{opsparing} \times \text{opsparingstid}}{}$$

eller der kan opnås låneret i forhold til de renteindtægter, som fælleskassen kan hjembringe ved placering, af medlemmets indlån, i normalt forrentede udlån og værdipapirer.

Posten "værdipapirer ikke omsættelige" dækker hovedsagligt over garantbeviser i Folkesparekassen, ultimo 1982 er posten 4,6 mill.kr.

4.4.2. Fælleskassernes passivside.

På passivsiden er indlånene den dominerende post. De udgør 48,4 mill.kr. ultimo 1982, svarende til 69 pct. af balancen. Kun 5,9 mill.kr. af indlånene er rentebærende,

deri resterende del af indlånene bærer ikke rente. Fælleskasserne har ikke indlånsformer, der kan henføres under posten "særlige indlånsformer", d.v.s. de skattebegunstigede opsparingsformer.

Fælleskasserne har i det indsendte regnskabsmateriale placeret den rentefri lånefond under egenkapitalen. Da der kan rejses spørgsmål om, hvorvidt der herved gives et retvisende billede af fælleskassernes kapitalforhold, er den rentefri lånefond som illustration også placeret som passiv. Den rentefrie lånefond er et udtryk for den låneret, som medlemmerne opnår som kompensation for de rentefrie indlån, og som derfor ikke er anvendt til optagelse af omsætnings- eller sparelån. Fælleskasserne opfører den rentefrie lånefond under egenkapitalen med den begrundelse, at midlerne ikke kan udbetales, men alene frigives gennem lån optaget efter faste principper.

Her i undersøgelsen har det kun været muligt at fremskaffe taloplysninger for den rentefrie lånefond i årene 1981 og 1982. Derfor er den rentefrie lånefond opført under egenkapitalen i tabel 4. I I98I havde fælleskasserne rentefrie lånefonde på tilsammen 11,3 mill.kr. og i 1982 er disse vokset til 15,9 mill.kr.

Når de rentefrie lånefonde opføres under egenkapitalen, bevirker det, at fælleskasserne opnår en meget høj egenkapitaldækning af de samlede gælds- og garantiforpligtelser. I 1981 er procenten således 27,9 og i 1982 39,4 pct. Hvis de rentefrie lånefonde opføres under fremmedkapitalen bliver de tilsvarende procenttal væsentligt lavere. I 198I 5,1 pct. og i 1982 6,0 pct.

Tabel 5 viser de forskellige resultater af de nævnte placeringer af de rentefrie lånefonde.

Ud over de rentefrie lånefonde består egenkapitalen af fri egenkapital og reservefonde.

Den frie egenkapital udgør 1 mill.kr., i I98I og 1982, reservefondene udgør henholdsvis 2,2 mill.kr i 198I og 3,0 mill.kr. i 1982. Reservefondene består af henlæggelser af

overskud, der opstår på driften, efter at henlæggelser til den rentefrie lånefond er foretaget. Den frie egenkapital tilvejebringes af eventuel yderligere overskud og andre aktiver, der kan danne fri egenkapital, f.eks. friværdi i fast ejendom. Der tegnes ikke egenkapital hos medlemmerne, der til gengæld er omfattet af det solidariske ansvar i henhold til vedtægterne.

Den gennemsnitlige egenkapital i fælleskasserne er 498.000 kr., når den rentefrie lånefond er medtaget. Hvis den rentefrie lånefond opføres under fremmedkapitalen er den gennemsnitlige egenkapital på 99.600 kr. Dette skal stilles overfor en gennemsnitlig balance på 1,8 mill.kr.

Det skal samtidig bemærkes, at egenkapitalen vokser særdeles meget i de to sidste regnskabsår, jfr. tabel 4.

Tabel 5. Opgørelse af den rentefrie lånefond opført henholdsvis under egenkapitalen og fremmedkapitalen i årene 1981-82.

	1981	1982
	1.000 kr.	
Samlet gæld og garantier	52.302	50.613
Rentefri lånefond	11.348	15.934
Egenkapital	3.247	3.983
Passiver ialt	66.897	70.530
Rentefri lånefond	(11.348)	(15.934)
Samlet gæld og garantier	63.650	66.547
Egenkapital	3.247	3.983
Passiver ialt	66.897	70.530

4.5. Andelskasserne og fælleskasserne sammenholdt med banker og sparekasser.

For at give et indtryk af andelskassernes og fælleskassernes størrelse i forhold til banker og sparekasser er tabel 6 medtaget. Tabellen viser den samlede balance, indlån og egenkapital i årene 1980 og 1982. Endvidere er de nævnte størrelser beregnet som gennemsnit pr. enhed.

Tabel 6. Andelskassernes og fælleskassernes balance, indlån og egenkapital sammenstillet med banker og sparekasser.

	1980			1982		
	mill. kr.					
	1	2	3	1	2	3
Andelskasserne	1.328	972	174	1.576	1.273	200
gennemsnit	22	16	3	27	22	3
Fælleskasserne	46	36	9	70	48	20
gennemsnit	2	1,6	0,4	1,8	1,2	0,5[1)]
Banker og sparekasser[2)]	288.361	160.119	21.370	363.701	201.495	25.842
gennemsnit	1.005	558	74	1.204	667	86

Forklaring: 1 = balance, 2 = indlån, 3 = egenkapital.
Note 1). Den rentefrie lånefond er opført under egenkapitalen.
Note 2). Samtlige banker og sparekasser.

Det fremgår af tabellen, at andelskasserne har samlede indlån på 1.273 mill.kr. i 1982 mod pengeinstitutternes

201.495 mill.kr., hvilket betyder at andelskasserne har 0,6 pct. af indlånene i sektoren.

For fælleskasserne er de tilsvarende tal 48 mill.kr. i indlån svarende til 0,02 pct. af sektorens indlån.

Ser man på balancen udgør andelskasserne 0,4 pct. af sektoren og fælleskasserne 0,02 pct., hvilket betyder, at andelskasserne og fælleskasserne ikke har væsentlig betydning for den samlede ind- og udlånsvirksomhed. Derimod kan en enkelt andelskasse og fælleskasse have en vis betydning i et lokalt område i konkurrence med banker og sparekasser.

4.6. Hensættelser i banker, sparekasser og andelskasser.

Ifølge regnskabsbekendtgørelsen for bankers og sparekassers regnskaber omfatter udgiftsposten afskrivninger og hensættelser følgende underspecifikation:

Afskrivninger og hensættelser på udlån og garantidebitorer.

Afskrivninger og hensættelser på korrespondentmellemværender.

Afskrivninger og hensættelser på maskiner og inventar m.v.

Afskrivninger og hensættelser på faste ejendomme.

Afskrivninger og hensættelser på andre aktiver.

Afskrivninger og hensættelser på udlån og garantidebitorer er derfor en del af den samlede hensættelsespost. Mens de samlede afskrivninger og hensættelser i banker og sparekasser fra 1982 til 1983 steg fra 5337 mill.kr. til 5532 mill.kr., faldt andelen, der vedrører udlån og garantier fra 4645 mill.kr. til 4465 mill.kr.

Ifølge regnskabsbekendtgørelsen skal afskrivninger og hensættelser ikke alene ske for så vidt angår konstaterede, men også for sandsynligg jorte tab. Når et beløb således ønskes hensat og ikke er endeligt tabt, skal pengeinstituttet bogføre beløbet på en hensættelseskonto. Denne konto fratrækkes den debet/aktiv post, hvor hensættelsen er fore-

taget, således at aktiverne fremtræder med deres virkelige værdi. Der bør derfor foretages en begrebsmæssig skelnen mellem hensatte og endeligt tabte beløb. Til sammenligning gælder, at årets endeligt konstaterede tab i banker og sparekasser fra 1982 til 1983 steg fra 2521 mill.kr. til 2733 mill.kr. De foretagne afskrivninger og hensættelser er således ikke alene et udtryk for, hvad der må konstateres som tab, men også for hvad en forsigtig vurdering af pengeinstituttets mellemværender ville godtgøre af sandsynlige eller mulige tab.

Den regnskabspraksis, der er gældende i andelskasserne, er ikke nødvendigvis identisk med praksis i banker og sparekasser. Hensættelsernes forløb kan således ikke opfattes som noget præcist billede af tab m.v., bl.a. fordi den tidsmæssige placering kan afvige noget.

Tabel 7 viser megen lighed i hensættelsernes tidsmæssige fordeling siden 1979 mellem andelskasserne på den ene side og banker og sparekasser på den anden. I tabellen er nøgletallene 1^b, 1^c og 1^d udtrkk for de samlede hensættelsers størrelse i forhold til den samlede balance, egenkapitalen og den løbende indtjening, medens 2^a er hensættelser på udlån og garantier i forhold til de samlede udlån.

For alle typer af pengeinstitutter gælder, at der var store hensættelser fra 1980 til 1982, mens hensættelserne i 1983 stagnerede i absolutte størrelser og var kraftigt faldende i forhold til balance og egenkapital. Man må her være opmærksom på, at balance og egenkapital i 1983 steg kraftigt på grund af kursstigninger på fondsbeholdningen. Andelskassernes hensættelser på udlån og garantier toppede i 1981, medens dette først skete i 1982 for banker og sparekasser. Denne forskel hænger sammen med andelskassernes tilknytning til landbruget, hvor antallet af tvangsauktioner og dermed hensættelser på udlån fra pengeinstitutter nåede sit højeste. For så vidt angår nøgletal 1^d, der viser, hvor langt den løbende indtjening rækker til at imødegå de konstaterede tab gælder i modsætning til de andre

nøgletal, at et stort tal er bedre end et lille tal. De generelt pænere tal for andelskasserne i forhold til banker og sparekasser under ét hænger sammen med, at banker og sparekasser, der har en større del af aktiverne placeret i værdipapirer, modtager en tilsvarende større del af afkastet i form af kursgevinster ved salg og indfrielse af værdipapirer. Disse gevinster indgår ikke i det ordinære driftsresultat, men placeres under posten "kursreguleringer ialt" i pengeinstituttets regnskab.

Tabel 7. Pengeinstitutternes hensættelser mill. kr.

	Banker					Sparekasser					Banker og sparekasser					Andelskasser				
	1979	1980	1981	1982	1983	1979	1980	1981	1982	1983	1979	1980	1981	1982	1983	1979	1980	1981	1982	1983
1. Hensættelser i alt	1007	1702	2485	3585	3661	395	791	1268	1754	1871	1402	2493	3753	5337	5532	4	22	38	28	28
2. Heraf på udlån og gar. deb.	704	1382	2104	3041	2937	276	666	1143	1604	1528	980	2048	3247	4645	4465	2	20	35	25	25
1[a]. Hens. i alt 1979=100	100	169	247	356	364	100	200	321	444	474	100	178	268	381	395	100	550	950	700	700
1[b]. Hens./Balance pct.	0,53	0,81	1,03	1,33	1,01	0,56	1,02	1,48	1,90	1,57	0,54	0,87	1,15	1,47	1,15	0,32	1,66	2,66	1,75	1,50
1[c]. Hens./Egenkapital pct.	7,57	11,48	15,47	19,76	13,75	6,75	12,16	18,42	23,12	17,05	7,32	11,69	17,59	20,74	14,71	2,48	12,64	21,59	13,93	10,49
1[d]. Ord. driftsresultat/ Hens.	2,31	1,53	1,05	0,91	0,74	2,76	1,12	0,67	0,78	0,79	2,44	1,40	0,92	0,87	0,75	6,75	1,41	0,79	1,18	1,21
2[a] Hens. på udlån og gar. deb./Udlån pct.	0,92	1,64	2,24	2,94	2,43	0,79	1,74	2,68	3,50	2,90	0,88	1,67	2,38	3,11	2,57	0,46	2,37	4,09	2,85	2,31

Kilde: Beretninger fra Tilsynet med Banker og Sparekasser, "Danske Andelskassers virksomhed" fra Foreningen "Danske Andelskasser".

Kapitel 5
Udenlandske Rabo-ordninger.
(sammenslutninger af pengeinstitutter).

5.1. De nederlandske andelskasser og den nederlandske Rabo-ordning.

Dette afsnit er udarbejdet dels på grundlag af oplysninger indhentet gennem udenrigsministeriet i oktober-november 1981, dels på grundlag af Rabobankens årsregnskab for årene 1981 og 1982.

5.1.2. Andelskassernes fremkomst og idegrundlag.

De første nederlandske andelskasser oprettedes i I896 efter tysk forbillede. Formålet med oprettelsen af andelskasser var at sikre landmændene den billigst mulige likviditet samt den størst mulige økonomiske uafhængighed. Andelskasserne blev oprettet uden en start- eller indskudskapital, dog således, at medlemmerne hæftede solidarisk for andelskassens forpligtelser.

De nederlandske andelskasser bygger på "Raiffeisen"-princippet, der indeholder følgende elementer:

1. andelskassens virksomhed er af lokal natur, begrænset til et nærmere geografisk område,
2. bestyrelsesmedlemmer modtager ingen vederlag - dog udbetales mødepenge for deltagelse i bestyrelsesmøderne,
3. overskuddet tilskrives reserverne med undtagelse af mindre beløb, som benyttes til sociale og kulturelle formål inden for andelskassens lokale område,
4. andelskassens medlemmer er ubegrænset ansvarlige (solidarisk hæftelse),
5. andelskassen er ansvarlig for sin egen administration,

men andelskassen er på samme tid tilknyttet en centralbank.

Medlemsgrundlaget har traditionelt været landbruget, men efterhånden som samfundet har udviklet sig, er en stadig voksende del af medlemmerne kommet fra andre erhverv samt lønmodtagergruppen.

Andelskassernes daglige drift forestås af en direktion, som er ansvarlig overfor bestyrelsen og repræsentantskabet.

Andelskasserne, hvoraf der pr. 31. december 1982 var 964 med ialt 3•051 kontorer, er alle tilknyttet en centralbank - Coöperatieve Centrale Raiffeisen Boerenleenbank - i det følgende benævnt Den centrale Rabobank. Medlemstallet i de tilsluttede andelskasser var ca. 910.000.

Den centrale Rabobank er en af Nederlandenes største banker. Den er endvidere en af verdens 50 største banker. Dens balance ultimo 1983 udgjorde ca. 155 mia. gylden, svarende til ca. 368 mia. d.kr. Bankens udlån på erhverv fordelte sig i 1982 således:

Landbrug, gartneri, fiskeri m.v.	31 %
fremstillingsvirksomheder	6 %
servicefagene	13 %
finansielle institutioner	1 %
den private sektor (husholdningerne)	49 %
total	100 %

5.1.3. Den nederlandske lov om tilsyn med kreditinstitutter.

I Nederlandene udøves tilsynet med banker, sparekasser og andelskasser af "De Nederlandsche Bank N.V.", d.v.s. af landets centralbank. Dette gælder såvel det monetære og pengepolitiske tilsyn som det soliditetsmæssige tilsyn m.v., der i Danmark udøves af henholdsvis Danmarks Nationalbank og tilsynet med banker og sparekasser. Centralbanken henhører under finansministeriet, der endvidere er til-

lagt en række beføjelser i lov af 13. april 1978 om tilsyn med kreditinstitutter.

Det nederlandske tilsynsarbejde adskiller sig fra det danske ved, at tilsynet udøves ved hjælp af de modtagne indberetninger fra de enkelte kreditinstitutter. Tilsynsarbejdet omfatter - i modsætning til i Danmark - ikke regelmæssige gennemgange af enkeltengagementer m.v. i kreditinstitutterne.

Den forskellige opbygning af tilsynsmyndighederne bevirker, at der ikke kan drages direkte sammenligninger mellem de nederlandske og de danske tilsynsregier.

Ved dekret af 21. december 1978 er tilsynet med andelskasser i en vis udstrækning henlagt til Den centrale Rabobank, der i den udstrækning, hvor et sådant tilsyn er i andelskassernes interesse, fører tilsyn for så vidt angår solvens- og likviditetskrav.

I henhold til denne lov er andelskasserne forpligtet til at aflægge årsregnskab til Den centrale Rabobank, at sende en kopi til et centralregister, samt at fremsende periodiske redegørelser for så vidt angår andelskassernes virksomhed m.v.

Endvidere har Den centrale Rabobank ret til at kræve informationer, som er nødvendige til brug for udførelsen af tilsynsopgaven.

5.1.4. Definition af forskellige kreditinstitutter.

I den nederlandske lov om tilsyn med kreditinstitutter defineres andelskasser og centrale kreditinstitutter således (uautoriserede oversættelser fra engelsk):

a. Andelskasser (banker organiseret på andelsbasis).

"Kreditinstitutter, som har den juridiske status af et andelsselskab, og som på kooperativ plan er tilsluttet et centralt kreditinstitut, såvel som de af disse oprettede kreditinstitutter, som - til fremme af opspa-

ringen - hovedsageligt koncentrerer deres virksomhed om at modtage opsparingsmidler, og som ikke har til formål at udbetale udbytter, medmindre der er tale om et ideelt eller samfundsnyttigt sigte;"

b. Centrale kreditinstitutter.

"Kreditinstitutter, som er medbestemmende med hensyn til den politik, der skal føres af en gruppe kreditinstitutter."

5.1.5. Den centrale Rabobank.

Før 1972 fandtes der 2 banker, der havde til opgave at koordinere andelskassernes aktiviteter: Coöperatieve Centrale Reiffeisen Bank i Utrecht og Coöperatieve Centrale Boerenleenbank i Eindhoven. Siden 1972 har de 2 banker været sammensluttet i Coöperatieve Centrale Raiffeisen - Boerenleenbank (Den centrale Rabobank).

Den centrale Rabobanks formål er at virke som bindeled mellem den enkelte andelskasse og hele Raboorganisationen, samt at virke som det organ, der indestar for opfyldelse af samtlige lovmæssige krav, der stilles af Den nederlandske Centralbank.

Bankens formålsbestemmelse er sålydende:

Formål og midler.

"Art. 2.

Den centrale Rabobank's formål er at fremme medlemsbankernes interesser. Den skal gøre dette ved at:

a) medvirke til etablering, opretholdelse og udvikling af andelsbanker, også med henblik på finansiering af landbrugsindustri;
b) styre bankforretningerne i videst mulig forstand, specielt ved at fungere som centralbank for sine medlemmer;

c) udføre sådanne aktiviteter, som måtte anses for at kunne bidrage til de under a og b nævnte formål.

Funktion

Art. 3.

I medfør af art. 2 er Den centrale Rabobanks opgave bl.a. at fremme sine medlemmers interesser gennem:

1) en sund administration og udnyttelse af de pengemidler, som af medlemsbankerne indskydes i Den centrale Rabobank;
2) opstilling af almindelige regler for den politik, som medlemsbankerne skal følge, specielt regler som vedrører deres solvens og likviditet;
3) rådgivning til medlemsbankerne i videst muligt omfang, specielt for så vidt angår opstilling af årsbudgetter og fastsættelse af rentesatser og provisionsgebyrer;
4) overvågelse af ledelsen og administrationen af medlemsbankerne samt initiativtagning i denne ledelses og administrations interesse. . . . . ."

Medlemsbankerne er forpligtet til at overholde Den centrale Rabobanks instruktioner for så vidt angår dens administration, forvaltningsorganisation og interne revision. Medlemsbankerne skal desuden underkaste deres administration, dokumenter og andre papirer Den centrale Rabobanks inspektion, ligesom de også før forelæggelsen af deres årsregnskaber for Den centrale Rabobank skal lade dette gennemse af den statsautoriserede revisor, som Den centrale Rabobank udpeger til dette formål. Medlemsbankerne skal hvert år forelægge årsbudgettet for Den centrale Rabobank sammen med det godkendte årsregnskab inden for den tidsperiode, og i den form som Den centrale Rabobank bestemmer, jfr. art. 13, litra i-j.

Endvidere skal medlemsbankerne forsyne Den centrale Rabobank med alle data og informationer, som denne måtte

forlange for at kunne opfylde sine pligter, jfr. art. 13, litra o.

Ophævelse af medlemskab vil for det pågældende medlem bl.a. medføre tab af alle rettigheder, som er forbundet med medlemskabet.

Hvis Den centrale Rabobank er ude af stand til at opfylde sine forpligtelser og engagementer, skal enhver af medlemsbankerne være forpligtet til at dække underskuddet i forhold til det antal aktier, som står i de enkeltes navne. Dette ansvar skal dog ikke kunne overstige et beløb på 1000 gylden ud over selve aktiens pålydende.

5.1.6. Forholdet mellem Den centrale Rabobank og de enkelte andelskasser.

Nedenfor skitseres forholdet mellem Den centrale Rabobank og de enkelte andelskasser for så vidt angår likviditet, soliditet, hæftelse, aktieudvidelser, å meta engagementer, valutahandel, fondshandel, tilsyn og revision, bankforbindelse og egenkapital i de enkelte andelskasser.

De lokale andelskasser foretager alle bankforretninger enten direkte lokalt eller sammen med Den centrale Rabobank bl.a. i forbindelse med større engagementer, valuta, fonds o.lign. Den enkelte andelskasse skal ikke selv opfylde de krav, der stilles fra centralbanken; der er alene tale om en kollektiv opfyldelse af disse betingelser.

Personaleansættelse foretages af den lokale andelskasse, dog ansættes direktøren kun efter samråd med Den centrale Rabobank.

Likviditet•

Den nederlandske Centralbanks likviditetskrav er 15 % af indlånet. For til enhver tid at kunne opfylde dette minimumskrav for alle andelskasser under eet, samt for at fremskaffe likviditet til fællesforretninger, er det bestemt, at samtlige andelskasser mindst skal have et inde-

stående i Den centrale Rabobank på 24 % af indlånet til 4,10 % rente.

Opfylder den enkelte andelskasse ikke minimumskravet på de 24 %, betales en strafrente på 7,5 % af det manglende indestående.

Det er alene Den centrale Rabobank, der investerer i værdipapirer.

Soliditet.

Den nederlandske Centralbanks soli'ditetskrav er 2,9 % af balancen.

Den interne bestemmelse for den enkelte andelskasse er 4,5 % af balancen.

Til opfyldelsen af de 2,9 % for hele Raboorganisationen medregnes såvel de enkelte andelskassers egenkapital som bankens egenkapital, samt et beløb på gylden 3.000,- pr. medlem i andelskasserne. Til opfyldelse af de 4,5 % kan den enkelte andelskasse ikke medregne de 3.000,- gylden pr. medlem.

Opfylder en andelskasse ikke soliditetskravet, er Den centrale Rabobank bemyndiget til at give andelskassen vejledning til opfyldelse af kravet.

Hæftelser.

Opfyldelse af den fælles hæftelse andelskasserne imellem kan ske på 2 måder.

1. Sikringsfond.

   Sikringsfonden kan træde i kraft, når en andelskasse har ekstraordinært store tab. Midler fra fonden ydes som "gaver", og ikke som lån.

2. Gensidig garantiordning.

   Garantiordningen omfatter det solidariske ansvar mellem andelskasserne.

   Indbetaling til den gensidige garantiordning foretages

kun i tilfælde af tab. Bidrag fra garantiordningen ydes som "gaver".

Begge ordninger administreres af Den centrale Rabobank.

Skulle Den centrale Rabobank miste sin egenkapital, hæfter andelskasserne for et beløb svarende til deres aktier i banken.

Aktieudvidelser i Den centrale Rabobank.

Aktieudvidelsen sker en gang årligt på baggrund af andelskassernes årsregnskab. Andelskasserne er forpligtet til at tegne aktier for et beløb svarende til 1 % af deres balance. Igennem de sidste par år er der udbetalt 8 % i udbytte. Kun i mindre omfang er der optaget ansvarlig indskudskapi tal.

A meta engagementer.

Den nederlandske Centralbank begrænser udlånet til en enkelt kunde til 25 % af egenkapitalen.

Med udgangspunkt i denne pct., har Den centrale Rabobank tildelt den enkelte andelskasse en bevillingsramme pr. enkeltengagement.

Bevillinger udover denne ramme medfører, at engagementet deles internt mellem andelskassen og banken. Enkelte helt store engagementer bevilges og ydes alene af banken.

Udover begrænsninger i enkeltengagementer er der et udlånsloft for den enkelte andelskasse for samlet at kunne opfylde Den nederlandske Centralbanks udlånsloft.

Valutahandel.

Al valutahandel skal foregå gennem Den centrale Rabobank, som er eneautoriseret af Den nederlandske Centralbank til at foretage valutaforretninger for andelskasserne. Turistvaluta ekspederes normalt i andelskasserne. Der hjemtages ikke udlandslån i Nederlandene. Forbindelsen med orga-

nisationens udenlandske korrespondenter varetages af Den centrale Rabobank.

Fondshandel.

Al køb og salg af fonds skal foretages gennem Den centrale Rabobank, der er repræsenteret på børsen i Amsterdam.

Tilsyn og revision.

Andelskassernes regnskaber revideres eksternt af en statsautoriseret revisor i samarbejde med en intern revisions- og kontrolafdeling.

Da Den centrale Rabobank er ansvarlig for opfyldelse af samtlige lovkrav fra Den nederlandske Centralbank, medfører dette, at Den centrale Rabobank snævert følger den enkelte andelskasse, herunder specielt opfyldelse af de interne bestemmelser.

Bankforbindelse.

Som led i samarbejdsaftalen er det kun tilladt for den lokale andelskasse at have én bankforbindelse, nemlig Den centrale Rabobank.

Egenkapital i de enkelte andelskasser.

Den ansvarlige kapital tilvejebringes alene gennem henlæggelse af årets overskud. Der udbetales intet udbytte til medlemmerne.

Medlemskabet af Den centrale Rabobank.

Medlemskabet af Den centrale Rabobank kan opsiges enten af denne eller af den enkelte andelskasse.

De nærmere regler fremgår af art. 6, 8-10 i bankens vedtægter:

"Artikel 6

Medlemskab skal ophøre:

a) hvis medlemmet standser sin virksomhed;

b) hvis den pågældende medlemsbank opsiger medlemskabet;
c) hvis Den centrale Rabobank opsiger medlemskabet;
d) ved eksklusion.

Artikel 8

1) Opsigelse af medlemskabet fra en medlemsbank kan kun finde sted, såfremt beslutning herom er taget efter rådslagning med Den regionale delegeret Forsamling, som den pågældende medlemsbank hører ind under.
2) Meddelelse om opsigelse af medlemskabet skal gives ved slutningen af finansåret, og der kræves et opsigelsesvarsel på 5 måneder.
3) I øvrigt kan ophør af et medlemskab ske med omgående virkning, hvis medlemsbanken ikke med rimelighed kan forventes at fortsætte sit medlemskab.

Artikel 9

1) Opsigelse af medlemskabet fra Den centrale Rabobanks side kan ske i følgende tilfælde:
   a) såfremt det pågældende medlem ikke længere opfylder de krav for medlemskab, som er opstillet i selskabsvedtægterne;
   b) hvis Den centrale Rabobank ikke med rimelighed kan forventes at tillade fortsættelse af medlemsskabet;
2) Beslutning med hensyn til ophør af et medlemsskab skal træffes af bestyrelsen og forretningsudvalget, under forudsætning af tilsynsrådets godkendelse.
3) Meddelelse om opsigelse af medlemskabet skal meddeles det pågældende medlem skriftligt; medlemskabet vil derved blive ophævet med omgående virkning.

Artikel 10

1) Bestyrelsen kan fratage medlemsbanken dens medlemskab af Den centrale Rabobank i følgende tilfælde:

a) hvis den handler imod Den centrale Rabobanks selskabsvedtægter, regler eller resolutioner;

b) hvis den handler på ufornuftig måde til skade for Den centrale Rabobank."

5.2. Belgien.

Også i Belgien findes en Rabo-ordning. Efter art. 8, stk. 2, i lov om tilsyn med private sparekasser, skal den indskudte selskabskapital i kooperative selskaber (andelskasser) være mindst 10 mill. francs. Dette beløb forlanges ikke særskilt opfyldt for de kollektivt ejede selskaber (andelskasser), som fungerer under direkte kontrol af en sammenslutning eller et forbund, omfattende flere ensartede sammenslutninger, som er er undergivet samme ordning. Det er dog en betingelse, at de enkelte andelskassers selskabskapital indgår i sammenslutningens egenkapital.

Det er sammenslutningen eller forbundet (centralorganet), der skal opfylde de normer m.v., der fastsættes af de belgiske tilsynsmyndigheder (Commission Bancaire), og som skal foretage indberetning til tilsynet, jfr. art. 13, stk. 2, og art. 16, stk. 2.

Efter art. 14 i standardvedtægten for de andelskasser, der er tilknyttet centralorganet "Caisse Centrale de Credit Rural du Boerenbond Beige", skal disse stille sig under dettes kontrol og styrelse. Centralorganet må ikke tilsigte varetagelse af egne interesser, men skal fremme andelskassens interesser.

5.3. Forbundsrepublikken Tyskland.

Det er over for udvalget oplyst, at der ikke er mulighed for vesttyske andelskasser for at saraarbejde under en lovreguleret Rabo-ordning. Hver enkelt andelskasse må opfylde kreditlovgivningens forskrifter.

5.4. Andelskasser i andre lande.

Efter det for udvalget oplyste findes der også andelskasser i Frankrig og Italien. Der er dog ikke indhentet oplysninger om den retlige regulering af andelskasserne i disse lande.

Kapitel 6.
Drøftelser omkring indførelse af en Rabo-ordning i Danmark.

6.1. Indledning.

I dette kapitel gengives udvalgets drøftelser om indførelse af en Rabo-ordning. Indledningsvis gennemgås andelskassernes ønske om og redegørelse for behovet for en sådan ordning. Herefter omtales principperne for og udformningen af en Rabo-ordning. I afsnit 6.6. findes en oversigt over udvalgets forslag til de ændrede 0g nye paragraffer, der skal indsættes i bank- og sparekasseloven, samt bemærkninger hertil.

6.2. Muligheder for udformning af en ordning.

Som det fremgår af kapitel 4, afsnit 3, åbnes der i direktivets artikel 2, stk. 4, adgang for indførelse af en Rabo-ordning i Danmark, såfremt de i artiklen stillede krav bliver opfyldt.

Rabo-ordningen findes, som det fremgår af kapital 5, i såvel Nederlandene som i Belgien.

6.3. Behovet for en Rabo-ordning.

6.3.1. Andelskasserne.

Foreningen Danske Andelskasser meddelte i skrivelse af 30. maj 1978, at der i foreningen var et overvejende ønske om etablering af en Rabo-ordning. Det er fra foreningens side oplyst, at behovet for en Rabo-ordning skyldes, at nogle af de enkelte andelskasser ikke er tilstrækkeligt

store til enkeltvis at kunne opfylde en kommende lovgivnings krav.

De krav, som en række andelskasser isoleret ikke ville være i stand til at opfylde, er krav til soliditet, likviditet og engagementsgrænser.

Foreningen har desuden påpeget, at uden en Rabo-ordning, vil det være meget vanskeligt at oprette nye andelskasser på grund af kravet til minimumskapitalens størrelse.

6.3.2. Fælleskasserne.

Fælleskasserne har hidtil fungeret som enkeltvirksomheder. Behovet for en Rabo-ordning for fælleskasserne vil afhænge af, om fælleskasserne fortsætter på samme grundlag som hidtil. Såfremt virksomheden skal drives som pengeinstitut, vil der formentlig blive behov for en Rabo-ordning, idet nogle af de enkelte fælleskasser ikke isoleret vil være i stand til at opfylde en kommende lovgivnings krav.

6.3.3. Danske Andelskassers Bank og Folkesparekassen.

01e Bjørn og Poul Busk Sørensen har gjort opmærksom på, at indførelsen af en Rabo-ordning rejser en række problemer i forhold til Danske Andelskassers Bank og Folkesparekassen. Disse problemer kan efter den nuværende lovgivning løses gennem de i loven indeholdte dispensationsmuligheder, hvorfor det for disse medlemmer er en forudsætning, at der findes en rimelig løsning på disse problemer.

6.3.4. Banker og sparekasser.

Der er i udvalget flertal for, at såfremt der indføres en Rabo-ordning, skal den kunne benyttes af alle pengeinstitutter, hvorved der sikres ensartede konkurrencevilkår. Repræsentanterne fra Bankforeningen og Sparekasseforeningen har ikke udtrykt ønske om en Rabo-ordning.

6.3.5. Mulighed for deltagelse i en Rabo-ordning.

Boysen Schmidt finder, at indførelse af en sammenslutningsordning med adgang for nyetablering af delvis selvstyrende andelskasser (§ 15 f, stk. 3) og med gyldighed også for banker og sparekasser formentlig må anses for stridende imod direktivet.

Der henvises til direktivets art. 2, stk. 4 c, der udelukker nyoprettede institutter - bortset fra visse specielle undtagelser - fra at kunne tilslutte sig ordningen.

Endvidere henvises til art. 2, stk. 4 b sammenholdt med stk. 4 a, hvorefter tilslutning til ordningen kun kan ske som en normal udvidelse af det net, der hører ind under et centralorgan, der eksisterede ved direktivets meddelelse, og som opfylder de i stk. 4 a nævnte betingelser. Et sådant centralorgan findes for andelskasser, men ikke for banker og sparekasser.

6.4. Principperne for en ordning.

Udvalget har i sit arbejde lagt til grund, at de enkelte andelskasser kan fortsætte som selvstændige pengeinstitutter i overensstemmelse med direktivets og bank- og sparekasselovens krav. Der har tillige været enighed om, at den enkelte andelskasse selv må tage stilling til, om den vil tilslutte sig en Rabo-ordning.

6.5. Udformningen af en Rabo-ordning.

Udvalget har drøftet udformningen af en Rabo-ordning.

Det fremgår af direktivets art. 2, stk. 4 a), at en sammenslutning af pengeinstitutter skal opfylde de i kapitel 2.2. nævnte betingelser, nemlig:

Centralorganet og de tilsluttede institutter hæfter

solidarisk for deres forpligtelser, eller de tilsluttede institutters forpligtelser garanteres fuldt ud af centralorganet,

centralorganets og samtlige tilsluttede institutters solvens og likviditet kontrolleres i deres helhed på grundlag af koncernregnskaber,

centralorganets ledelse er bemyndiget til at give instrukser til de tilsluttede institutters ledelse.

Formuleringen under 3. tankestreg giver centralorganet mulighed for såvel at udsende hovedretningslinier, generelle forskrifter m.v. for de tilsluttede kreditinstitutters virksomhed som for at kunne indvirke direkte på den daglige ledelse i de tilsluttede institutter.

Som eksempel på førstnævnte beføjelse kan nævnes, at det enkelte institut ikke må øge sin kreditgivning til særligt risikobetonede brancher eller udlånsområder, eller at lån kun kan ydes på visse (skærpede) betingelser. Som et eksempel på det sidstnævnte kan nævnes udstedelse af et pålæg om at nedbringe et eller flere engagementer.

Endvidere følger det af artiklens krav under 2. tankestreg "centralorganets og samtlige tilsluttede institutters solvens og likviditet kontrolleres i deres helhed på grundlag af koncernregnskab", at centralorganet og de enkelte andelskasser udgør en økonomisk enhed.

Udvalget har på dette grundlag udarbejdet en oversigt over de bestemmelser i bank- og sparekasseloven, som foreslås ændret eller indsat af udvalget.

Det bemærkes, at overalt i loven er ordene bank og sparekasse erstattet af ordet pengeinstitut. Udvalget har drøftet et forslag om, at ordene "bank og sparekasse" i anden lovgivning erstattes af ordet "pengeinstitut". Udvalget har undladt at fremsætte forslag herom, idet det ikke har været muligt at overskue, om en sådan generel henvisning vil medføre andet end redaktionelle ændringer i den øvrige lovgivning.

6.6. Oversigt over ændrede samt nye paragraffer m.v.

"§ 1, stk. 2. Ved banker forstås aktieselskaber, ved sparekasser selvejende institutioner, ved andelskasser andelsselskaber, der driver pengeinstitutvirksomhed."

"§ 2. Banker, sparekasser og andelskasser er forpligtede og eneberettigede til i deres navn henholdsvis at benytte ordet "bank", ordet "sparekasse" og ordet "andelskasse" alene eller i sammensætning. Andre virksomheder, bortset fra banker, der er oprettet ved særlig lov, må ikke i deres navn eller til betegnelse af virksomheden benytte ordene "bank", "sparekasse" eller "andelskasse" eller betegnelser, der er egnet til at fremkalde det indtryk, at de er pengeinstitutter. En bank må ikke betegne sin virksomhed på en måde, der er egnet til at fremkalde det indtryk, at den er landets nationalbank. Såfremt en sparekasse eller andelskasse driver virksomhed under andet navn end hovednavnet, skal hovednavnet tilføjes binavnet."

Ved andelskasser forstås i denne lov, såvel de andelsselskaber der betegner sig som andelskasser, som de andelsselskaber der betegner sig som fælleskasser. De andelskasser, der er repræsenteret i udvalget, er alle organiseret som foreninger. Der er enighed om, at begge grupper skal anvende betegnelsen andelskasse som et led i eller i forbindelse med deres navn.

I § 2 er ordet andelskasse indsat.

"§ 4 a. I en andelskasse skal der være indbetalt en andelskapital på mindst 25 mill.kr. Antallet af andelshavere skal være mindst 50, der hver har indbetalt mindst 1.000 kr."

Denne bestemmelse svarer til de stiftelseskrav, der gælder for sparekasser.

"§ 7 a. En andelskasses vedtægter skal indeholde bestemmelser om:

1) andelskassens navn og eventuelle binavne,
2) den kommune her i landet, hvor andelskassen skal have hjemsted (hovedkontor),
3) andelskapitalens størrelse, og de enkelte andelshaveres andel i andelskassens egenkapital,
4) de forpligtelser, der påhviler andelshaverne,
5) generalforsamling, bestyrelse, direktion og revision,
6) indkaldelse til generalforsamling,
7) tid og sted for den ordinære generalforsamling,
8) hvilke anliggender der skal behandles på den ordinære generalforsamling,
9) regnskabsaflæggelse og anvendelse af overskud,
10) eventuelt vederlag til bestyrelsesmedlemmer,
11) vedtagelse af forslag på generalforsamlingen, herunder ændringer af vedtægter,
12) frivilligt ophør af virksomheden."

Denne bestemmelse svarer til reglerne i § 7 om indholdet af vedtægterne i en sparekasse.

"§ 7 b. Såfremt et pengeinstitut er medlem af en sammenslutning som omhandlet i § 15 f, skal dette fremgå af vedtægterne."

Som ny § 7 b er optaget en bestemmelse om, at det af

vedtægterne skal fremgå, om et pengeinstitut er medlem af den i § 15 f nævnte sammenslutning.

"Kapitel 4 C.

§ 15a. En andelskasse skal have en generalforsamling, en bestyrelse og en direktion.

§ 15 b. Generalforsamlingen er andelskassens øverste myndighed og udgøres af andelskassens andelshavere.

Stk. 2. Enhver andelshaver har ret til at møde på generalforsamlingen og tage ordet der. Hver andelshaver har én stemme.

Stk.3• Indkaldelse til generalforsamlingen skal ske offentligt. Pressen skal have adgang til møderne.

§ 15 c. Til varetagelse af bestemte i vedtægterne angivne opgaver, herunder valg af bestyrelse, kan der foruden bestyrelsen findes et repræsentantskab. Repræsentantskabets medlemmer er med hensyn til varetagelsen af deres hverv undergivet samme ansvar som bestyrelsen.

§ 15 d. Bestyrelsen forestår sammen med direktionen ledelsen af andelskassen. Den fører tilsyn med andelskassens virksomhed og påser, at denne ledes på forsvarlig måde og i overensstemmelse med denne lov og andelskassens vedtægter. Bestyrelsen skal herunder påse, at bogføringen og formueforvaltningen kontrolleres på en efter andelskassens forhold tilfredsstillende måde.

Stk. 2. Bestyrelsen er kun beslutningsdygtig, hvis et flertal af medlemmerne er til stede.

Stk. 3• Bestyrelsen skal ved en forretningsorden træffe nærmere bestemmelse om udførelsen af sit hverv.

§ 15 e. Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlemmer, hvoraf 1 medlem udnævnes af industriministeren, medens de øvrige medlemmer vælges af generalforsamlingen.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 13, stk. 1, 2. og 3. pkt., stk. 2-12, stk. 13, 1. og 3. pkt., samt §§ 13a, 14 og 15 finder tilsvarende anvendelse."

I § 15 a-e fastsættes bestemmelser om andelskassernes selskabsorganer. Disse bestemmelser svarer til de for bankerne gældende bestemmelser.

"Kapitel 4 D. Sammenslutninger af pengeinstitutter.

§ 15 f. Flere pengeinstitutter kan i fællesskab opfylde lovens krav, hvis de er medlemmer af en sammenslutning, hvis vedtægter indebærer, at sammenslutningen og dennes medlemmer udgør en enhed. Sammenslutningen anses som ét pengeinstitut i relation til bestemmelserne i lovens kapitel 1-3, 4 E og 5-13, efter at dennes og de enkelte medlemmers vedtægter er godkendt af tilsynet, og der er meddelt tilladelse efter § 6.

Stk. 2. Sammenslutningens ledelse er beføjet til at udstede forskrifter til medlemmerne for der igennem at sikre, at sammenslutningen og dens medlemmer på forsvarlig måde kan opfylde lovens og vedtægternes krav.

Stk. 3• Nye pengeinstitutter kan optages i sammenslutningen uden at opfylde det i § 4 a nævnte kapitalkrav.

Stk. 4. Tilsluttede pengeinstitutter skal i deres navn angive medlemskab af sammenslutningen.

Stk. 5. Industriministeren kan fastsætte de afvigelser fra lovens bestemmelser, der kræves på grund af sammenslutningens særlige struktur.

§ 15 g. Af vedtægterne skal fremgå, at sammenslutningen

og dennes medlemmer hæfter solidarisk for de forpligtelser, der påhviler sammenslutningen og dennes medlemmer.

Stk. 2. Sammenslutningens vedtægter skal indeholde bestemmelser om de i § 7a 1-2) og 5-12) nævnte forhold, samt eventuelle bestemmelser om udtræden eller udelukkelse af sammenslutningen.

§ 15 h. Sammenslutningen skal have en generalforsamling, en bestyrelse, en direktion og kan have et repræsentantskab.

§ 15 i. Generalforsamlingen er sammenslutningens øverste myndighed. De enkelte pengeinstitutters stemmeret udøves på generalforsamlingen gennem delegerede, der er udpeget af de enkelte pengeinstitutters øverste selskabsorganer. Den nærmere gennemførelse af valget af delegerede skal fremgå af sammenslutningens vedtægter.

Stk. 2. Enhver aktionær i en tilsluttet bank, ethvert medlem af repræsentantskabet i en tilsluttet sparekasse eller andelshaver i en tilsluttet andelskasse har ret til at møde på sammenslutningens generalforsamling og tage ordet der.

S t k.3» Indkaldelse til generalforsamlingen skal ske offentligt. Pressen skal have adgang til møderne.

§ 15 j. Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlemmer, hvoraf 1 medlem udnævnes af industriministeren med virkning for sammenslutningen og de tilsluttede pengeinstitutter.

Stk. 2. Bestyrelsen for sammenslutningen skal godkende de tilsluttede pengeinstitutters vedtægter og skal påse, at disse ikke strider mod denne lov eller mod sammenslutningens vedtægter. Bestyrelsen kan, hvis det kræves af tilsynet, foretage ændringer i de tilsluttede pengeinstitutters vedtægter.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 13, stk. 1, 2. og 3. pkt.,

stk. 2-12, st k. 13, 1. og 3. pkt., samt §§ 13a, 14 og 15 finder tilsvarende anvendelse.

§ 15 k. Udtræden eller udelukkelse fra sammenslutningen kan kun ske med 6 måneders varsel forud for den 31. december i det år, hvor udtræden eller udelukkelse skal finde sted. Udtræden eller udelukkelse kræver tilladelse fra tilsynet, og har tidligst virkning fra tidspunktet for godkendelse af regnskabet for det pågældende år."

I § 15 f-k foreslås bestemmelser om, hvorledes der uden fusion kan etableres sammenslutninger af pengeinstitutter, der svarer til den fra Nederlandene kendte Rabo-ordning.

Til § 15 f;

I overensstemmelse med direktivets bestemmelser og den nederlandske ordning er det i stk. 1 foreslået, at selve sammenslutningen og dens enkelte medlemmer betragtes som et pengeinstitut, på hvilket bestemmelserne i lov om pengeinstitutter finder anvendelse. I konsekvens af denne tankegang skal en sammenslutning have tilladelse til at drive pengeinstitutvirksomhed, jfr. lovens § 6.

Ved de bestemmelser om sammenslutninger, som foreslås af udvalget, etableres der en nydannelse inden for pengeinstitutsektoren. Det er derfor fundet fornødent, at tilsynet med pengeinstitutter skal godkende vedtægterne for herigennem at sikre, at vedtægterne opfylder lovens krav og i øvrigt er udformet på en hensigtsmæssig måde under hensyn til, at sammenslutningen skal fungere som en enhed i henhold til bestemmelserne i lov om pengeinstitutter.

Flere medlemmer har ud fra et risikospredningssynspunkt givet udtryk for, at en sammenslutning skal have et vist antal medlemmer. Blandt de tilsluttede pengeinstitutter må der ikke være et, der er dominerende.

Det forhold, at sammenslutningen er en enhed, indebærer samtidig, at tilsynet med pengeinstitutter skal kunne ud-

føre sin tilsynsvirksomhed udelukkende ved inspektion i sammenslutningen. Tilsynet er dog naturligvis berettiget til om ønsket at foretage inspektion i de enkelte tilsluttede pengeinstitutter. Oplysninger kan kræves i såvel sammenslutningen som direkte i de tilsluttede pengeinstitutter.

I stk. 2 er det under hensyn til sammenslutningens særlige karakter præciseret, at sammenslutningens ledelse har samme rettigheder og pligter, som i øvrigt er gældende for et pengeinstituts ledelse. Sammenslutningens ledelse er således beføjet til at udstede forskrifter til medlemmerne. Forskrifterne kan efter omstændighederne være generelle eller konkrete. Det må forudsættes, at der i sammenslutningens og de tilsluttede pengeinstitutters vedtægter findes bestemmelser om, hvorledes det almindelige samarbejde inden for sammenslutningen skal foregå. Under hensyn hertil vil der under normale forhold ikke være noget særligt behov for udstedelse af supplerende forskrifter. I stk. 2 er det yderligere præciseret, at den beføjelse, der er henlagt til sammenslutningens ledelse, kun må udøves i det omfang, det er fornødent for at sikre, at sammenslutningen kan leve op til de krav, der stilles til et pengeinstitut i medfør af lovens forskellige bestemmelser. Forskrifterne skal således ikke gribe ind over for forhold hos de tilsluttede pengeinstitutter, der er uden betydning i relation til de formål, der forfølges i lovgivningen. Sammenslutningens medlemmer kan således profilere sig forskelligt f.eks. i den lokale markedsføring.

I stk. 3 er det præciseret, at der kan oprettes nye tilsluttede pengeinstitutter, uden at det nye medlem af sammenslutningen selvstændigt skal opfylde lovens egenkapitalkrav. Det almindelige kapitalkrav har kunnet fraviges under hensyn til, at sammenslutningen opfattes som et pengeinstitut. Bestemmelsen indebærer ingen begrænsninger i pengeinstitutternes ret til at oprette filialer. Det er fundet hensigtsmæssigt, som stk. 5, at medtage en bemyndi-

gelse for industriministeren til at fravige lovens bestemmelser i det omfang, det er påkrævet på grund af sammenslutningens særlige struktur.

Til § 15 g:

Bestemmelsen i stk. 1 svarer til direktivets art. 2, stk.]4, og kræver, at sammenslutningen og dennes medlemmer hæfter solidarisk. I stk. 2 er angivet, at de foreslåede krav til vedtægternes indhold i § 7 a også må være gældende for sammenslutningen.

Til § 15 h:

I paragraffen gives regler om sammenslutningens ledelsesorganer. Sammenslutningen skal obligatorisk have en generalforsamling, en bestyrelse og en direktion, og den kan have et repræsentantskab.

Til § 15 i;

I bestemmelsens stk. 1, er det angivet, at generalforsamlingen er sammenslutningens øverste myndighed, og at medlemmernes stemmeret udøves igennem delegerede. Der er ikke givet regler om, hvorledes valg af delegerede skal foregå, idet spørgsmålet forudses reguleret i vedtægterne. Tilsynet kan igennem sin godkendelse af vedtægterne sikre, at der ikke udformes valgregler, der er åbenbart urimelige. Bestemmelserne i stk. 2 og 3 svarer til de for banker gældende.

Til § 15 j:

I stk. 1 er det i lighed med forholdene for banker foreskrevet, at bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlemmer, hvoraf 1 medlem udnævnes af industriministeren. Under hensyn til, at sammenslutningen og dens medlemmer udgør en enhed, er det fundet forsvarligt at foreskrive, at udnævnelsen af én offentlig repræsentant til sammenslutningens ledelse kan være dækkende for sammenslutningen som helhed.

Det er derfor ikke nødvendigt at udnævne en offentlig repræsentant i ethvert tilsluttet pengeinstitut.

I stk. 2 er det angivet, at der er en pligt for sammenslutningens bestyrelse til at påse, at vedtægterne for de tilsluttede pengeinstitutter ikke strider mod loven og sammenslutningens vedtægter. For at sikre overholdelsen heraf, skal bestyrelsen godkende de tilsluttede pengeinstitutters vedtægter. Med samme sigte er det foreskrevet, at bestyrelsen - hvis det kræves af tilsynet med pengeinstitutter -kan foretage ændringer i medlemmernes vedtægter. Sådanne ændringer kan kun tænkes at forekomme i få tilfælde, og da altid efter forhandling mellem sammenslutningens bestyrelse og det tilsluttede pengeinstituts ledelse. Bestemmelserne i stk. 3 svarer til bestemmelserne i § 15 e, stk. 2.

Til § 15 k;

Af hensyn til den solidariske hæftelse og det tætte samarbejde inden for en sammenslutning er det fundet nødvendigt, at der gives et varsel, forinden et tilsluttet pengeinstitut kan udtræde eller udelukkes af sammenslutningen. Det kræves yderligere, at udtræden eller udelukkelse kun kan ske efter tilladelse fra tilsynet. Den må i øvrigt foregå i overensstemmelse med vedtægternes eventuelle supplerede foreskrifter.

Da der ved en udtræden af en sammenslutning i realiteten oprettes et nyt selvstændigt og uafhængigt pengeinstitut, må det udtrædende pengeinstitut opfylde det i § 4 a nævnte kapitalkrav.

Per Overbeck og Birgitte Christensen udtrykker betænkelighed ved den foreslåede § 15 f, stk. 2, og bemærkningerne hertil, idet dette forslag i sammenhæng med det øvrige lovudkast ikke i tilstrækkeligt omfang sikrer centralorganet mulighed for effektiv ledelse af sammenslutningen i

overensstemmelse med lovens formål. Bestemmelsen og bemærkningerne hertil forekommer upræcise og modsætningsfyldte og vil give anledning til fortolkningstvivl.

Det findes uhensigtsmæssigt, at lovgivningen på forhånd ufravigeligt skal indskrænke ledelsens beføjelse ovenikøbet i et omfang, der efter forslaget er umuligt at præcisere nærmere. Denne holdning betyder ikke nødvendigvis, at et eventuelt selvstyre for de tilsluttede institutter undertrykkes. På ganske samme måde som for øvrige pengeinstitutter må det overlades til udviklingen i praksis, i hvilket omfang instruktionsbeføjelsen benyttes. Opmærksomheden henledes på, at denne holdning er i overensstemmelse med indretningen af den hollandske ordning, der danner grundlag for direktivets undtagelsesbestemmelse.

Det er således nødvendigt, at sammenslutningens ledelse som udgangspunkt i lovgivningen har samme rettigheder og pligter som i øvrigt er gældende for ledelsen i pengeinstitutter. Dette kan opnås ved enten at lade § 15 f, stk. 2, udgå, eller ved i stedet at indarbejde en tekst svarende til § 15 d, i det foreliggende lovforslag. Indholdet heraf er kendt i forvejen fra bank- og sparekasselovens § 12 og forhindrer ikke muligheden for en vis lokal indflydelse.

Boysen Schmidt finder, at en sammenslutningsordning på grundlag af reglerne i kapitel 4 D sammenholdt med bemærkningerne hertil ikke er uden betænkelighed.

Det foreslås i § 15 f, stk. 1, at vedtægterne for sammenslutningen og de lokale enheder skal være godkendt af tilsynet. Med valget af ordet "godkendt" ønskes tilkendegivet, at der ikke blot er tale om den legalitetskontrol, som finder sted ved tilsynets stadfæstelse af pengeinstitutters vedtægter, men tillige en hensigtsmæssighedskontrol, hvilket skulle sikre en rimelig afgræsning af de lokale enheders beføjelser.

Ifølge stk. 1, 2. pkt. anses sammenslutningen som ét pengeinstitut, og i bemærkningerne til stk. 2 er det anført, at sammenslutningens ledelse har samme rettigheder og

pligter, som i øvrigt er gældende for et pengeinstituts ledelse.

De efterfølgende bemærkninger giver imidlertid opfattelsen af, at reglerne åbner mulighed for at etablere en ordning med vidtgående decentralt selvstyre. Det er således anført, at det almindelige samarbejde inden for sammenslutningen forudsættes at foregå i overensstemmelse med bestemmelser i sammenslutningens og de tilsluttede pengeinstitutters vedtægter, hvorfor der under normale forhold ikke vil være noget særligt behov for udstedelse af supplerende forskrifter, samt at den beføjelse, der er henlagt til sammenslutningens ledelse, kun må udøves i det omfang, det er fornødent for at sikre, at sammenslutningen kan leve op til de krav, der stilles til et pengeinstitut i medfør af lovens forskellige bestemmelser.

Der vil dermed være skabt begrundede forventninger hos andelskasserne om en sammenslutning med så vidtgående et selvstyre for de lokale enheder, at det vil vanskeliggøre centralledelsens muligheder for på forsvarlig måde at lede virksomheden og i påkommende tilfælde i tide at gribe ind i styringen af de lokale enheder.

Jens Conrad Jespersen og 01e Bjørn finder, at når det i § 15 f foreslås, at der åbnes adgang til, at flere pengeinstitutter i fællesskab kan opfylde lovens krav, såfremt de er medlemmer af en sammenslutning, der udgør en enhed, indebærer dette efter § 15 f, stk. 2, at sammenslutningens ledelse har beføjelse til at udstede forskrifter til medlemmerne. Af bestemmelsens formulering og bemærkningerne hertil fremgår det, at denne beføjelse kan udøves i det omfang, dette er nødvendigt for at sikre gennemførelsen af de krav og formål, der er indeholdt i loven. Ved denne formulering er der således skabt mulighed for,at sammenslutningens ledelse i et vist - omend begrænset - omfang har mulighed for at fastsætte forskrifter overfor de til sammenslutningen knyttede pengeinstitutter på områder, hvor disse selvstændigt opfylder de krav, som er indeholdt i lovgiv-

ningen. En sådan adgang til at udstede forskrifter forekommer mere vidtgående end fornødent. Beføjelsen til at udstede forskrifter til de til sammenslutningen knyttede medlemmer kunne mere rimeligt udformes på den måde, at instruktionsbeføjelsen var generel, men begrænset til de situationer, hvor et af sammenslutningens medlemmer ikke isoleret betragtet opfylder en af de regler, som findes i lovgivningen.

En sådan formulering af beføjelsen til at udstede forskrifter til medlemmerne synes ikke at være i strid med de i direktivet af 12. december 1977 indeholdte regler og ville i rimelig udstrækning sikre de formål, der ligger til grund for den danske lovgivning om pengeinstitutter. Samtidig ville en sådan ordning sikre den selvstændighed hos de til sammenslutningen tilsluttede pengeinstitutter, der er en del af baggrunden for den i § 15 f foreslåede ordning.

Udvalgets andre medlemmer finder, at den angivne løsning efter omstændighederne må anses som en rimelig og praktikabel implementering af bankdirektivet, idet den uden at fravige kravet om, at de tilsluttede pengeinstitutter skal udgøre en økonomisk enhed, efter forhandling med tilsynet giver mulighed for at udforme en ordning, der tager hensyn til de enkelte tilsluttede pengeinstitutters særlige forhold.

"Fælles bestemmelser" §§ 16-20 bliver herefter kapitel 4 E.

"§ 39 a• Indtil en andelskasses egenkapital udgør 15 pct. af andelskassens samlede gælds- og garantiforpligtelser opgjort efter § 21, skal der af den del af andelskassens årlige overskud, der ikke medgår til dækning af under-

skud fra tidligere år, henlægges mindst 15 pct. årlig til en lovpligtig reservefond. En andelskasses lovpligtige reservefond kan kun bruges til dækning af underskud, der ikke kan dækkes af fri egenkapital.

Stk. 2. Beslutning om fordelingen af det overskudsbeløb, der er til disposition efter årsregnskabet, træffes af generalforsamlingen. Generalforsamlingen må ikke beslutte uddeling af højere udbytte end foreslået eller tiltrådt af bestyrelsen.

Stk. 3. Generalforsamlingen kan beslutte, at der af andelskassens raidler ydes gaver til almennyttige eller dermed ligestillede formål, for så vidt det under hensyn til hensigten med gaven, andelskassens økonomiske stilling samt omstændighederne i øvrigt må anses for rimeligt. Bestyrelsen kan til de i 1. pkt. nævnte formål anvende beløb, som i forhold til andelskassens økonomiske stilling er af ringe betydning.

Stk. 1 i denne bestemmelse svarer til § 39, stk. 1. Dog er sætningen i § 39, stk. 1, om, at "den resterende del af en sparekasses årlige overskud skal henlægges til andre reserver" udgået. Der er dermed ikke taget stilling til anvendelsen af den del af overskuddet, som ikke henlægges til den lovpligtige reservefond. Det vil således være muligt at udlodde en del af overskuddet til andelshaverne. Af andelskassens midler kan der ydes gaver til almennyttige og dermed ligestillede formål.

"§ 45 a Hvis en andelskasses bestyrelse, direktion eller revisorer må formode, at andelskassen på grund af tab ikke længere opfylder egenkapitalkravet i § 21, stk. 1, skal de pågældende gøre indberetning til tilsynet.

Stk. 2. Bekræftes det ved andelskassens eller tilsynets opgørelse, at egenkapitalkravet i § 21, stk. 1, på grund af

tab ikke længere er opfyldt, fastsætter tilsynet en frist, inden for hvilken egenkapitalen skal bringes i overensstemmelse med lovens krav. Såfremt forholdet ikke inden den af tilsynet fastsatte frist er berigtiget, inddrager industriministeren andelskassens tilladelse. Ministeren kan i særlige tilfælde undlade at inddrage tilladelsen.

Stk. 3. Såfremt egenkapitalen andrager 6 pot. eller derunder af de samlede gælds- og garantiforpligtelser, jfr. § 21, stk. 1, kan tilsynet endvidere bestemme, at bestyrelsen skal indkalde generalforsamlingen og redegøre for andelskassens økonomiske forhold. Tilsynet kan fastsætte en frist for indkaldelse af generalforsamlingen uanset vedtægternes bestemmelser herom."

Reglerne i § 45 a svarer til reglerne om opløsning af sparekasser i § 45.

6.7. Overgangsbestemmelser for andelskasser.

§ 56a: "Andelskasser, som er omfattet af denne lov, og som har drevet aktiv pengeinstitutvirksomhed inden den 1. januar 1983, kan fortsætte virksomheden uden godkendelse, såfremt de anmeldes til tilsynet med pengeinstitutter senest den 1. maj 1985.

§ 56b: De i § a nævnte andelskasser, hvis egenkapital pr. 31. december 1984 ikke andrager kr. 500.000,-, skal senest pr. 31. december 1987 have bragt deres egenkapital op på dette beløb. Udgør egenkapitalen ikke kr. 500.000,-, må der ikke udbetales udbytte.

Stk. 2. Egenkapitalkravet i § 21, stk. 1, skal være opfyldt senest den 31. december 1987. Indtil dette krav er opfyldt, må egenkapitaldækningen ikke gå under den procent, som vedkommende andels-

kasse havde ved lovens ikrafttræden, opgjort efter lovens krav.

Stk. 3. Kommer en andelskasse ander den i stk. *2.* nævnte egenkapitaldækning, kan tilsynet fastsætte en frist, inden for hvilken kravet skal opfyldes. Denne frist kan forlænges. Opfyldes kravet til egenkapitaldækning ikke inden fristens udløb, kan tilsynet forlange, at bestyrelsen indkalder generalforsamlingen og redegør for andelskassens økonomiske forhold.

Stk. 4. Såfremt en andelskasse ikke opfylder kravet i stk. 1, eller andelskassen ikke efter tilsynets påbud i medfør af stk. 3 træffer de fornødne foranstaltninger til, at forholdet bringes i orden, kan industriministeren inddrage andelskassens tilladelse. Ministeren kan i særlige tilfælde undlade at inddrage tilladelsen.

§ 56c: Senest 18 måneder efter lovens ikrafttræden skal de andelskasser, som er omfattet af loven, bringe deres vedtægter i overensstemmelse med kravene i denne lov. Vedtægterne skal stadfæstes af tilsynet som værende i overensstemmelse med gældende love og forskrifter.

Stk. 2. Vedtægtsændringer, som er nødvendige for at bringe vedtægterne i overensstemmelse med forskrifterne i denne lov, men som ikke har opnået vedtagelse på en generalforsamling, skal anses som gyldigt vedtaget af generalforsamlingen, såfremt der på denne ikke er afgivet så stort et antal stemmer imod ændringerne, som efter vedtægterne kræves til beslutning om andelskassens opløsning.

§ 56d: Direktører, vicedirektører og underdirektører samt filialbestyrere, der ved lovens ikrafttræden lov-

ligt drev selvstændig erhvervsvirksomhed eller som bestyrelsesmedlem, funktionær eller på anden måde deltog i ledelsen eller driften af en anden erhvervsvirksomhed end andelskassen, kan uanset bestemmelsen i § 19, stk. 5, efter anmeldelse til bestyrelsen og tilsynet fortsætte sådan virksomhed.

§ 56e: Senest 1 år efter lovens ikrafttræden skal en andelskasse, der har enkeltengagementer, som overstiger de i § 23, stk. 1, jfr. stk. 2, fastsatte grænser, bringe størrelsen af disse engagementer i overensstemmelse med § 23, stk. 1, jfr. stk. 2. Tilsynet med pengeinstitutter kan forlænge denne frist efter ansøgning i det enkelte tilfælde.

§ 56f: § 4 a gælder ikke for andelskasser, der er omfattet af § 56a, eller som stiftes ved fusion af sådanne."

§ 56g: Den i kapitel 4 D omhandlede sammenslutning skal senest den 31. december 1987 have en egenkapital på mindst 5 mill.kr.

Med vedtagelsen af bank- og sparekasseloven skete en sammenlægning af den tidligere banklov og sparekasselov. Den nye lov indebar en skærpelse af en række bestemmelser samt en forhøjelse af minimumskapitalen ved oprettelse af nye banker og sparekasser.

Da overgangsreglerne i nævnte lov gælder for banker og sparekasser, der var under tilsyn såvel før som efter lovens ikrafttræden, er der en vis form for "automatik" indbygget i reglerne. Ved udarbejdelsen af overgangsregler for andelskasser er der i de foreslåede regler taget hensyn til, at der ikke hidtil har været et offentligt tilsyn med

disse. De nye regler indeholder bl.a. en afgrænsning af de andelskasser, som vil kunne omfattes af reglerne.

De væsentligste spørgsmål, der i denne forbindelse er taget stilling til, er:

den minimumsperiode, hvor den enkelte andelskasse har været i drift (§ 56a), og

fastsættelse af en beløbsmæssig mindstegrænse for at blive omfattet af overgangsreglerne (§ 56b).

Udvalget har overvejet, hvorvidt der bør indføres overgangsbestemmelser i forbindelse med forslaget om adgang til at oprette sammenslutninger af pengeinstitutter. Det har herunder især været drøftet, om der skal fastsættes en minimumskapital for sammenslutninger og de tilsluttede pengeinstitutter som helhed, der er under de i § 4 a nævnte 25 mill.kr. Med henvisning til, at en sammenslutning må betragtes som et pengeinstitut, er der i udvalget enighed om, at dette må kunne etableres med den i overgangsreglerne nævnte minimumskapital på 5 mill.kr., som må være tilvejebragt inden den 31. december 1987 (§ 56g).

Udvalget har under sit arbejde taget udgangspunkt i, at loven vil træde i kraft den 1. januar 1985.

6.8. Tilsynets ressourcer.

Tilsynet har anført, at den foreslåede udvidelse af dets arbejdsområde vil kræve øgede ressourcer både personalemæssigt og økonomisk.

Kapitel 7.
Drøftelse af ændring eller ophævelse af 1934-loven.

7.1. Indledning.

I kapitel 3.1. "Den retlige regulering af andelskasserne" er foretaget en gennemgang af lov om visse spare- og udlånsvirksomheder (1934-loven). I dette kapitel vil blive drøftet, om udvalget skal foreslå denne lov ændret eller ophævet i forbindelse med gennemførelsen af lovgivningen om andelskasser.

7.2. Afgrænsning af 1934-lovens anvendelsesområde på andelskasser.

Som anført i afsnit 3.1. finder 1934-lovens bestemmelser ikke anvendelse på sådanne foreninger og virksomheder af lokal natur, der alene modtager sparemidler fra et sogn med tilgrænsende sogne, jfr. lovens § 13, stk. 2. Disse foreninger og virksomheder skal dog indsende deres vedtægter til tilsynet med banker og sparekasser.

Den virksomhed, der defineres i lovens § 1, består i at "modtage indlån og atter udlåne de således modtagne sparemidler", i at "anbringe" disse midler på anden måde end ved indsættelse i en sparekasse eller bank, eller i en kombination heraf. Den første form for virksomhed må betegnes som pengeinstitutvirksomhed, den anden form for virksomhed har nærmest karakter af investeringsformidling eller -virksomhed.

Hvis en virksomhed modtager indskud og anbringer disse på anden måde end ved indsættelse i sparekasse eller bank, f.eks. i form af indskud i en virksomhed, kan der være tale om, at virksomheden er omfattet af lov nr. 229 af 26. maj

1982 om investeringsforeninger. Efter § 1 i nævnte lov finder loven anvendelse på investeringsforetagender

"a) som har til formål fra en videre kreds eller offentligheden at modtage midler, som under iagttagelse af et princip om risikospredning anbringes i værdipapirer og likvide midler, og

b) som på forlangende af en deltager skal indløse deltagerens andel af formuen med midler, der hidrører fra denne."

Hvis et foretagende driver den virksomhed, der er omfattet af direktivets definition uden selv at være bank, sparekasse, omfattet af 1934-loven, realkreditinstitut eller oprettet eller godkendt i henhold til særlig lov, vil det være omfattet af lov om visse kreditinstitutter. Efter denne lov skal virksomhed som kreditinstitut drives i aktie- eller anpartsselskabsform, jfr. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 307 af 10. juni 1981 om visse kreditinstitutter. Aktie- eller anpartskapitalen skal være mindst 5 mill.kr. For foretagender omfattet af denne lov gælder en række bestemmelser, der svarer til de bestemmelser, som gælder for banker og sparekasser.

Undtagelsesbestemmelsen om, at 1934-loven ikke finder anvendelse på foreninger og virksomheder af lokal natur, der alene modtager sparemidler fra et sogn med tilgrænsende sogne, indebærer efter det for udvalget oplyste, at der ikke er andelskasser under tilsyn efter loven.

Den faktiske funktion af § 13, stk. 2, må på dette grundlag konstateres at være, at den giver mulighed for geografisk at indskrænke en virksomheds eller forenings virkefelt på en måde, så lovens tilsynsbestemmelser ikke finder anvendelse.

7.3. Direktivets anvendelse på virksomheder, der er omfattet af 1934-loven.

Der er ikke sammenfald mellem de virksomheder, der er

omfattet af direktivets definition af kreditinstitut og de virksomheder, der er omfattet af 1934-loven. Efter direktivet kræves, at der "fra offentligheden modtages indlån eller andre midler, der skal tilbagebetales" samt "i at yde lån for egen regning". Efter 1934-loven er de "foreninger og andre virksomheder, der modtager indskud og atter udlåner eller anbringer de således modtagne sparemidler på anden måde end ved indsættelse i sparekasse eller bank" omfattet af lovens bestemmelser.

Efter direktivets og 1934-lovens forskellige anvendelsesområder finder direktivets bestemmelser således ikke automatisk anvendelse på alle de virksomheder, der er omfattet af 1934-loven. Dette gælder dog ikke for de virksomheder, der driver "pengeinstitutvirksomhed". For de virksomheder, der er omfattet af § 13, stk. 2, vil det være nødvendigt af hensyn til direktivets gennemførelse at fastsætte regler. Dette sker gennem den foreslåede indsættelse af regler om andelskasser i den nuværende bank- og sparekasselov.

7.k. Eventuel ophævelse af 1934-loven.

Den foreslåede ændring af bank- og sparekasseloven indebærer, at den største gruppe af virksomheder, som i dag baserer deres virksomhed på 1934-loven, nemlig andelskasserne, bliver pengeinstitutter på lige fod med banker og sparekasser. Tilsvarende vil gælde for J.A.K.-fælleskasserne, såfremt disse fastlægger deres virksomhed på en sådan måde, at der bliver tale om kreditinstitutvirksomhed.

For disse (to gruppers) vedkommende finder 1934-loven ikke længere anvendelse. Det er derfor ikke nødvendigt at opretholde loven for at bevare den retlige ramme, inden for hvilken disse pengeinstitutter arbejder, efter det tidspunkt hvor den foreslåede ændring af bank- og sparekasseloven træder i kraft.

Udvalget har opfattet kommissoriet således, at udval-

gets opgave kun består i at vurdere behovet for ophævelse eller ændring af 1934-loven for så vidt angår andelskasser.

Under udvalgets drøftelser er det blevet oplyst, at der er to institutter, der ikke er andelskasser, under tilsyn efter loven. Endvidere er det oplyst, at loven begrænser muligheden for, at virksomheder, der ikke er pengeinstitutter, udøver indlånsvirksomhed.

En ophævelse af 1934-loven vil muligvis indebære, at der fortsat vil kunne eksistere virksomheder, som udøver pengeinstitutvirksomhed uden at skulle opfylde samme krav som de virksomheder, der er omfattet af lov om pengeinstitutter.

På dette grundlag finder udvalget, at der ikke er behov for at opretholde 1934-loven af hensyn til andelskassernes (og J.A.K.-fælleskassernes) fortsatte virksomhed. Da lovens eventuelle ophævelse tillige berører virksomheder m.v., der ikke omfattes af udvalgets kommissorium, finder udvalget ikke at kunne tage stilling til lovens eventuelle ophævelse.

Poul Busk Sørensen har under udvalgsarbejdet stærkt understreget betydningen af, at der i dansk lovgivning fortsat gives muligheder for et økonomisk samarbejde i det *nære* samfund. Der er bl.a. henvist til dansk andelstradition og til de aktuelle bestræbelser for at bevare menneskelige værdier i lokalsamfundene.

Nr. L 322/30 De Europæiske Fællesskabers Tidende 17. 12. 77

RÅDETS FØRSTE DIREKTIV

af 12. december 1977

om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut

(77/780/EØF)

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under nenvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig artikel 57,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet (1),

under henvisning til udtalelse fra Det økonomiske og sociale Udvalg (2), og

ud fra følgende betragtninger :

I medfør af traktaten er enhver forskelsbehandling med hensyn til etablering og udveksling af tjenesteydelser, der er begrundet i enten nationalitet eller det forhold, at foretagendet ikke er etableret i den medlemsstat, hvor tjenesteydelsen finder sted, forbudt siden udløbet af overgangsperioden ;

for at lette adgangen til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut er det nødvendigt at fjerne de mest forstyrrende forskelle i medlemsstaternes lovgivning for så vidt angår de ordninger, som disse institutter er underlagt ;

i betragtning af omfanget af disse forskelle er det dog ikke muligt ved et enkelt direktiv at indføre sådanne bestemmelser, som er nødvendige for et fælles marked for kreditinstitutter ; dette marked må derfor oprettes i etaper; det endelige resultat af en sådan proces skal især gøre det lettere for de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor et kreditinstitut, der opererer i flere medlemsstater, har sit hjemsted, i passende samråd med de kompetente myndigheder i de øvrige berørte medlemsstater, at føre samlet tilsyn med dette ;

samordningen med hensyn til kreditinstitutter skal både for at beskytte sparerne og for at skabe ensartede konkurrencevilkår for kreditinstitutterne gælde for disse som helhed ; der skal dog om nødvendigt tages hensyn til de objektive forskelle i deres juridiske status og egentlige virksomhedsområde, som er fastsat i de nationale lovgivninger ;

samordningen må derfor være så bred som mulig og omfatte samtlige institutter, hvis virksomhed består i fra offentligheden at modtage midler, der skal tilbagebetales, enten i form af indlån eller på anden måde, f.eks. kontinuerlig udstedelse af obligationer og andre lignende værdipapirer, samt i at yde lån for egen regning ; der bør imidlertid indføres undtagelser for visse kreditinstitutter, som dette direktiv ikke kan omfatte ;

dette direktiv berører ikke anvendelse af national lovgivning, når denne indeholder bestemmelser om særlige, supplerende tilladelser, der gør det muligt for kreditinstitutterne at udøve særlige former for virksomhed eller foretage særlige former for forretninger ;

én og samme tilsynsordning kan ikke altid anvendes over for alle former for kreditinstitutter, anvendelsen af dette direktiv bør derfor udsættes for visse grupper eller typer af kreditinstitutter, for hvilke en øjeblikkelig anvendelse af direktivet kan medføre tekniske vanskeligheder ; det kan dog ikke udelukkes, at mere specielle bestemmelser for sådanne institutter vil vise sig nødvendige i fremtiden ; det er imidlertid ønskeligt, at disse specielle bestemmelser baseres på en række fælles principper ;

det er hensigten senere for hele Fællesskabet at indføre ensartede betingelser for at meddele tilladelse til beslægtede kategorier af kreditinstitutter; i en første etape må man dog indskrænke sig til at angive visse minimumsbetingelser, som alle medlemsstaterne skal kræve opfyldt ;

det ovenfor opstillede mål kan kun nås, hvis de særligt vide skønsmæssige beføjelser, som visse tilsynsmyndigheder råder over ved meddelelse af tilladelse til kreditinstitutter, gradvis indsnævres ; kravet om en driftsplan kan i denne sammenhæng kun betragtes som en faktor, der giver de kompetente myndigheder anledning til at træffe afgørelse på grundlag af mere præcise oplysninger inden for rammerne af objektive kriterier ,

(1) EFT nr. C 128 af 9. 6. 1975, s. 25.
(2) EFT nr. C 263 af 17. 11. 1975, s. 25.

det endelige mål for samordningen er at nå frem til et system, hvorefter kreditinstitutter, der har hjemsted i en medlemsstat, fritages for enhver national tilladelsesprocedure med hensyn til at oprette filialer i de øvrige medlemsstater ;

en vis smidighed er imidlertid allerede i første etape mulig med hensyn til krav til kreditinstitutternes retlige status og beskyttelse af benævnelser;

det er nødvendigt at stille ensartede finansielle krav til kreditinstitutterne for at sikre ensartet beskyttelse af sparerne og rimelige konkurrencevilkår for beslægtede kategorier af kreditinstitutter; indtil en yderligere samordning kan finde sted, bør der fastlægges passende forholdstal, som gør det muligt, som led i samarbejdet mellem nationale myndigheder efter ensartede metoder at følge udviklingen i forholdende for beslægtede kategorier af kreditinstitutter; denne fremgangsmåde skulle lette en gradvis tilnærmelse mellem de ordninger med nøgletal, som medlemsstaterne har fastlagt og anvender; der må imidlertid skelnes mellem nøgletal, der skal sikre en betryggende drift af kreditinstitutterne, og nøgletal, der har relation til den økonomiske politik og pengepolitikken ; med henblik på at opstille forholdstal samt etablere et samarbejde i almindelighed mellem tilsynsmyndighederne må en samordning af reglerne for opstilling af kreditinstitutters regnskaber påbegyndes snarest muligt;

den ordning der gælder lor filialer af kreditinstitutter, som har hjemsted udenfor Fællesskabet, bør være ens i alle medlemsstaterne; del er på nuværende tidspunkt vigtigt at fastsætte, at reglerne for disse filialer ikke må være gunstigere end for filialer af institutter med hjemsted i medlemsstaterne; det bør præciseres, at Fællesskabet kan indgå aftaler med tredjelande om gennemførelse af bestemmelser, ifølge hvilke der gælder samme betingelser for de nævnte filialer inden for hele dets område, idet der tages hensyn til gensidighedsprincippet;

undersøgelsen af problemerne inden for de områder, der omfattes af Rådets direktiver vedrørende kreditinstitutters virksomhed, særligt med henblik pa en mere vidtgående samordning, kræver et samarbejde mellem de kompetente myndigheder og Kommissionen i et rådgivende udvalg

oprettelsen af et rådgivende udvalg for de kompetente myndigheder i medlemsstaterne foregriber ikke andre former for samarbejde mellem tilsynsmyndighederne med hensyn til kreditinstitutternes adgang tU at optage virksomhed og tilsynet med dem, herunder især det samarbejde, som finder sted i det kontaktudvalg, der er nedsat mellem bankülsynsmyndighedeme(IO)-

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV :

AFSNIT I

Definitioner og anvendelsesområde

Artikel 1

I dette direktiv forstås ved :

— kreditinstitut: et foretagende, hvis virksomhed består i fra offentligheden at modtage indlån eller andre midler, der skal tilbagebetales, samt i at yde lån for egen regning ;

— tilladelse : en fra myndighederne hidrørende akt, uanset formen, som medfører ret til at udøve virksomhed som kreditinstitut;

— filial : en afdeling, som retligt udgør en ikkeselvstændig del af et kreditinstitut, og som helt eller delvis foretager forretninger, der er forbundet med virksomhed som kreditinstitut; flere afdelinger, som i en og samme medlemsstat oprettes af et kreditinstitut med hjemsted i en anden medlemsstat, anses som én filial, dog med forbehold af artikel 4, stk. 1 ;

— egenkapital : kreditinstituttets egen kapital, herunder midler, som kan sidestilles hermed i henhold til de nationale bestemmelser.

Artikel 2

1. Dette direktiv vedrører adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut.

2. Det vedrører ikke virksomhed udøvet af

— medlemsstaternes centralbanker;

— postgirokontorer;

— i Belgien : kommunale sparekasser, »Institut de Réescompte et de Garantie — Herdisconteringsen Waarborginstituut«, »Société nationale d'Investissement — Nationale Investeringsmaatschappij«, regionale udviklingsselskaber, »Société nationale du Logement — Nationale Maatschappij voor de Huisvesting«, og dets tilladte selskaber, .Société nationale terrienne — Nationale Landmaatschappij« og dets tilladte selskaber;

BILAG 1

— i Danmark : »Dansk Eksportfinansieringsfond« og »Danmarks Skibskreditfond«;

— i Tyskland : »Kreditanstalt für Wiederaufbau«, foretagender, der i medfør af »Wohnungsgemeinnützigkeitsgesetz« (lov om almennyttigt boligbyggeri) er anerkendt som organer inden for den nationale boligpolitik, og hvis hovedvirksomhed ikke er bankvirksomhed, samt foretagender, der i medfør af denne lov er anerkendt som almennyttige boligselskaber ;

— i Frankrig : »Caisse des Depots et Consignations«, »Credit Foncier« og »Credit National« ;

— i Irland : »credit unions« ;

— i Italien : »Cassa Depositi e Prestiti«;

— i Nederlandene: »N.V. Export-Financieringsmaatschappij«, »Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V.«, »Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden N.V.«, »Nationale Investeringsbank N.V.«, »N.V. Bank van Nederlandse Gemeenten«, »Nederlandse Waterschapsbank N.V.«, »Financieringsmaatschappij Industrieel Garantiefonds Amsterdam N.V.«, »Financieringsmaatschappij Industrieel Garantiefonds 's-Gravenhage N.V.«, »N.V. Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij«, »N.V. Industriebank Limburgs Instituut voor ontwikkeling en financiering« og »Overrijsselse Ontwikkelingsmaatschappij N.V.« ;

— i Det forenede Kongerige: »National Savings Bank«, »Commonwealth Development Finance Company Ltd.«, »Agricultural Mortgage Corporation Ltd.«, »Scottish Agricultural Securities Corporation Ltd.«, »Crown Agents for overseas government and administration«, »credit unions« og »municipal banks«.

3. På forslag af Kommissionen, som med henblik herpå hører det i artikel 11 omhandlede udvalg, herefter benævnt »Det rådgivende Udvalg«, træffer Rådet afgørelse om enhver eventuelt ændring af den i stk. 2 opstillede fortegnelse.

4. a) Kreditinstitutter, som ved dette direktivs meddelelse findes i samme medlemsstat, og som på dette tidspunkt varigt er tilsluttet et centralorgan, der kontrollerer dem, og som er etableret i samme medlemsstat, kan undtages fra betingelserne i artikel 3, stk. 2, første afsnit, første, andet og tredje led, i artikel 3, stk. 2, andet afsnit og i artikel 3, stk. 4, samt fra bestemmelserne i artikel 6, forudsat at den nationale lovgivning senest på det tidspunkt, hvor de nationale myndigheder træffer de nødvendige foranstaltninger til at omsætte direktivet hertil, indeholder følgende bestemmelser:

— centralorganet og de tilsluttede institutter hæfter solidarisk for deres forpligtelser, eller de tilsluttede institutters forpligtelser garanteres fuldt ud af centralorganet;

— centralorganets og samtlige tilsluttede institutters solvens og likviditet kontrolleres i deres helhed på grundlag af koncernregnskaber;

— centralorganets ledelse er bemyndiget til at give instrukser til de tilsluttede institutters ledelse.

b) Kreditinstitutter, som har lokalt virkefelt, og som efter dette direktivs meddelelse tilsluttes et centralorgan i den i litra a) angivne forstand, kan drage fordel af de i litra a) fastsatte bestemmelser, såfremt de udgør en normal udvidelse af det net, der hører ind under dette centralorgan.

c) Når del drejer sig om andre kreditinstitutter end sådanne, som oprettes i nyinddæmmede områder eller er et resultat af fusion eller spaltning af eksisterende institutter, der hører ind under centralorganet, kan Rådet på forslag af Kommissionen, der hører Det rådgivende Udvalg herom, fastsætte supplerende regler for anvendelsen af litra b), herunder ophævelse af de i litra a) fastsatte undtagelser, såfremt det finder, at tilslutningen af nye institutter, der nyder fordel af den i litra b) fastsatte ordning, vil kunne påvirke konkurrencen negativt. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

5. Medlemsstaterne kan udsætte gennemførelsen af dette direktiv helt eller delvis for så vidt angår visse grupper eller typer af kreditinstitutter, såfremt en sådan øjeblikkelig gennemførelse medfører tekniske problemer, som ikke kan løses på kort sigt. Sådanne problemer kan opstå enten som følge af, at disse institutter er undergivet tilsyn fra en anden myndighed end den, der normalt varetager tilsynet med bankerne, eller som følge af, at de er underlagt en særlig ordning. Under alle omstændigheder kan hverken offentligretlig status eller de pågældende kreditinstitutters ringe størrelse eller begrænsede virkefelt påberåbes som begrundelse for en sådan udsættelse med gennemførelsen. Dette gælder kun for grupper eller typer af kreditinstitutter, som allerede består ved meddelelsen af direktivet.

6. I overensstemmelse med stk. 5 kan en medlemsstat træffe afgørelse om at udsætte gennemførelsen af dette direktiv indtil fem år efter dets meddelelse og kan, efter høring af Det rådgivende Udvalg, forlænge denne afgørelse én gang for højst tre år.

Medlemsstaten meddeler Kommissionen **sin** afgørelse og begrundelsen herfor inden seks måneder efter meddelelsen af dette direktiv. Den meddeler ligeledes Kommissionen enhver forlængelse eller ophævelse af denne afgørelse. Kommissionen sørger for, at denne afgørelse offentliggøres i *De Europaiske Fællesskabers Tidende.*

Inden syv år efter meddelelsen af dette direktiv forelægger Kommissionen, efter at have hørt Det rådgivende Udvalg, Rådet en situationsberetning om den udsatte gennemførelse. I givet fald forelægger Kommissionen inden seks måneder efter forelæggelsen af denne beretning Rådet forslag, der tager sigte på enten at optage de pågældende institutter i den i stk. 2 omhandlede fortegnelse eller at give tilladelse til en yderligere udsættelse af gennemførelsen. Rådet træffer afgørelse om disse forslag inden seks måneder efter deres forelæggelse.

AFSNIT II

Kreditinstitutter med hjemsted i en af medlemsstaterne og filialer i andre medlemsstater

Artikel 3

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at de kreditinstitutter, som omfattes af dette direktiv, er meddelt tilladelse, før de påbegynder deres virksomhed. Med forbehold af stk. 2, 3 og 4 fastsætter de betingelserne herfor og meddeler dem til Kommissionen samt til Det rådgivende Udvalg.

2. Med forbehold af andre generelle betingelser, der måtte være fastsat i de nationale bestemmelser, meddeler de kompetente myndigheder kun tilladelse, når de pågældende kreditinstitutter opfylder følgende betingelser :

— der skal forefindes en særskilt egenkapital,

— der skal foretindes en tilstrækkelig minimumsegenkapital,

— der skal være mindst to personer, som faktisk bestemmer hovedlinjerne for kreditinstituttets virksomhed.

I øvrigt meddeler myndighederne ikke tilladelse, såfremt de i første afsnit, tredje led, nævnte personer ikke er i besiddelse af den nødvendige hæderlighed eller en fyldestgørende erfaring til at udøve disse funktioner.

3. a) De i stk. I og 2 omhandlede betingelser kan ikke omfatte, at anmodningen om tilladelse skal behandles ud fra markedets økonomiske behov.

b) Såfremt det i de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser i en medlemsstat ved meddelelsen af dette direktiv fastsættes, at markedets økonomiske behov er en betingelse for tilladelse, og såfremt de tekniske og strukturelle vanskeligheder i dens banksystem ikke gør det muligt for den at undlade at anvende dette kriterium inden for den i artikel 14, stk. 1, fastsatte frist, kan denne stat dog i en periode på syv år **fra** meddelelsen fortsat anvende dette kriterium.

Medlemsstaten meddeler Kommissionen sin afgørelse og begrundelsen herfor inden seks måneder efter meddelelsen.

c) Inden seks år efter meddelelsen af dette direktiv forelægger Kommissionen, efter at have hørt Det rådgivende Udvalg, Rådet en beretning om anvendelsen af kriteriet om det økonomiske behov. I givet fald forelægger Kommissionen Rådet forslag, der tager sigte på at bringe anvendelsen af dette kriterium til ophør. Den i litra b) anførte periode forlænges med yderligere fem år, medmindre Rådet i mellemtiden på forslag af Kommissionen træffer enstemmig afgørelse om at bringe anvendelsen af dette kriterium til ophør.

d) Anvendelsen af kriteriet om det økonomiske behov kan kun ske på grundlag af forud fastsatte, generelle kriterier, som skal offentliggøres, meddeles Kommissionen samt Det rådgivende Udvalg, og som har til formål at fremme :

— sikkerheden med hensyn til opsparingen,

— øget produktivitet i banksystemet,

— mere ensartede konkurrenceforhold for de forskellige kategorier af kreditinstitutter,

— et større udbud af banktjenesteydelser, afhængig af befolkningen og den økonomiske aktivitet.

Den nærmere præcisering af ovennævnte mål skal finde sted i Det rådgivende Udvalg, der allerede på sine første møder skal påbegynde dette arbejde.

4. Medlemsstaterne træffer endvidere bestemmelse om, at der til en ansøgning om tilladelse skal knyttes en driftsplan med særlig angivelse af arten af de påtænkte forretninger og af instituttets organisation.

5. Det rådgivende Udvalg har til opgave at undersøge det indhold, som medlemsstaterne giver de i stk. 2 opstillede betingelser, eventuelle yderligere betingelser, som medlemsstaterne måtte stille, samt de oplysninger, som skal være indeholdt i driftsplanen, og stiller i givet fald forslag til Kommissionen med henblik på en mere detaljeret samordning.

BILAG 1

6. Når tilladelse nægtes, skal dette begrundes og meddeles ansøgeren senest seks måneder efter ansøgningens modtagelse, eller, hvis denne er ufuldstændig, senest seks måneder efter at ansøgeren har fremsendt de oplysninger, der er nødvendige for at træffe afgørelse. Der træffes under alle omstændigheder afgørelse senest tolv måneder efter ansøgningens modtagelse.

7. Enhver tilladelse meddeles Kommissionen. Alle kreditinstitutter optages på en fortegnelse, som Kommissionen ajourfører og offentliggører i *De Europæiske Fællesskabers Tidende.*

Artikel 4

1. Medlemsstaterne kan gøre oprettelse på deres område af filialer af kreditinstitutter, som omfattes af dette direktiv, og som har hjemsted i en anden medlemsstat, betinget af en tilladelse i henhold til den lovgivning og procedure, som gælder for kreditinstitutter, der har hjemsted på deres eget område.

2. Dog kan et kreditinstitut ikke nægtes tilladelse til at oprette en filial, alene under henvisning til, at instituttet i en anden medlemsstat har en retlig status, som ikke godkendes for kreditinstitutter, der udi ver tilsvarende virksomhed i værtslandet. Denne bestemmelse gælder dog ikke for kreditinstitutter, der ikke råder over særskilt egenkapital.

3. De kompetente myndigheder meddeler Kommissionen alle tilladelser til de i stk. 1 omhandlede filialer.

4. Denne artikel berører ikke den ordning, medlemsstaterne anvender for filialer, der er oprettet på deres område af kreditinstitutter, som har hjemsted der. Uanset artikel 1, tredje led, anden sætning, gælder lovgivningen i de medlemsstater, som kræver særskilt tilladelse for hver filial af et kreditinstitut, der har hjemsted på deres område, også for filialer af kreditinstitutter, som har hjemsted i en anden medlemsstat.

Artikel 5

De kreditinstitutter, der omfattes af dette direktiv, kan for udøvelsen af deres virksomhed på Fællesskabets område benytte samme benævnelse, som de bruger i den medlemsstat, hvor de har hjemsted, uanset om der i værtsmedlemsstaten findes bestemmelser om brugen af ordene »bank«, »sparekasse« eller andre lignende benævnelser. Såfremt der er risiko for forvekseling, kan værtsmedlemsstaten med henblik på tydeliggørelse kræve, at der til benævnelsen føjes en forklarende bemærkning.

Artikel 6

1. Indtil yderligere samordning kan finde sted, opstiller de kompetente myndigheder i observationsøjemed, og i givet fald som supplement til eventuelle andre af dem benyttede nøgletal, forholdstallene mellem kreditinstitutternes forskellige aktiv- og/eller passivpostér med henblik på at kunne følge både disse institutters solvens og likviditet og andre omstændigheder, der er relevante som værn for opsparingen.

Med henblik herpå fastlægger Det rådgivende Udvalg indholdet af de forskellige faktorer, som indgår i de i første afsnit omhandlede forholdstal, og fastlægger den metode, som skal anvendes ved beregningen af disse.

Om fornødent lader Det rådgivende Udvalg sig vejlede af tekniske rådslagninger mellem tilsynsmyndighederne for de pågældende kategorier af institutter.

2. De i henhold til stk. 1 i observationsøjemed opstillede forholdstal beregnes mindst hvert halve år.

3. Det rådgivende Udvalg behandler resultaterne af de analyser, der er udført af de i stk. 1, tredje afsnit, omhandlede tilsynsmyndigheder på grundlag af de i stk. 2 omhandlede beregninger.

4. Det rådgivende Udvalg kan forelægge Kommissionen ethvert forslag, der tilsigter en samordning af de i medlemsstaterne anvende nøgletal.

Artikel 7

1. Med henblik på at føre tilsyn med virksomheden i kreditinstitutter, som udøver virksomhed i en eller flere andre medlemsstater end den, hvor de har hjemsted, navnlig dersom de der har oprettet filialer, arbejder de kompetente myndigheder i de pågældende medlemsstater snævert sammen. De meddeler hinanden alle sådanne oplysninger om ledelsen og ejerforholdet i disse kreditinstitutter, som vil kunne lette tilsynet med disse og undersøgelsen af betingelserne for meddelelse af tilladelse, samt alle oplysninger, der vil kunne lette kontrollen med deres likviditet og solvens.

2. Med henblik på anvendelse af artikel 6 kan de kompetente myndigheder ligeledes opstille forholdstal

som omhandlet i nævnte artikel, og som gælder for de i nærværende artikel omhandlede filialer, idet de henholder sig til de i artikel 6 omhandlede faktorer.

3. Det rådgivende Udvalg tager hensyn til sidanne tilpasninger, som mitte være nødvendige som følge af de særlige omstændigheder, der gælder for filialerne i forhold til de nationale bestemmelser.

Artikel 8

1. De kompetente myndigheder kan kun inddrage tilladelsen for et kreditinstitut, der omfattes af dette direktiv, eller for en filial, der er meddelt tilladelse i henhold til artikel 4, sifremt instituttet eller filialen :

a) ikke gør brug af tilladelsen inden for en frist af tolv mineder, giver udtrykkeligt afkald herpå eller ikke har udøvet sin virksomhed i en periode på over seks måneder, medmindre der i den pågældende medlemsstat findes bestemmelser om, at tilladelse i sådanne tilfælde bortfalder;

b) har opnået tilladelsen ved hjælp af urigtige erklæringer eller ved hjælp af ethvert andet middel i strid med gældende bestemmelser;

c) ikke længere opfylder de betingelser, der stilles for at opnå tilladelse, bortset fra betingelserne vedrørende egenkapital ;

d) ikke længere har tilstrækkelig egenkapital eller ikke længere frembyder garanti for at kunne opfylde sine forpligtelser over for sine kreditorer, og især ikke længere frembyder sikkerhed for de midler, som er blevet dem betroet;

e) befinder sig i enhver anden situation, som medfører, at tilladelsen inddrages i henhold til national lovgivning.

2. Desuden inddrages en tilladelse for en filial, meddelt i henhold til artikel 4, dersom den kompetente myndighed i det land, hvor det kreditinstitut, som har oprettet filialen, har sit hjemsted, har inddraget tilladelsen for dette institut.

3. Medlemsstater, som kun meddeler de i artikel 3, stk. 1, og i artikel 4, stk. 1, omhandlede tilladelser, hvis der er et økonomisk behov herfor pi markedet, kan ikke inddrage disse tilladelser under påberåbelse af, at et sådant behov ikke længere er til stede.

4. Før inddragelsen af en tilladelse for en filial, meddelt i henhold til artikel **4,** høres den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor den har sit hjemsted. Såfremt det er pikrævet, at der handles yderst hurtigt, kan der i stedet for høringen blot gives underretning. Den samme fremgangsmide benyttes tilsvarende, dersom en tilladelse for et kreditinstitut, som har filialer i andre medlemsstater, inddrages.

5. Inddragelse af en tilladelse skal altid begrunde s og meddeles de pågældende ; inddragelsen meddeles Kommissionen.

AFSNIT III

Filialer af kreditinstitutter med hjemsted **uden for** Fællesskabet

Artikel 9

1. Over for filialer af kreditinstitutter med hjemsted uden for Fællesskabet anvender medlemsstaterne, i forbindelse med disses adgang til at optage virksomhed og til at udøve denne, ikke bestemmelser, der medfører en gunstigere behandling end den, som filialer af kreditinstitutter med hjemsted i Fællesskabet er undergivet.

2. De kompetente myndigheder giver Kommissionen og Det ridgivende Udvalg meddelelse om de tilladelser til oprettelse af filialer, som meddeles kreditinstitutter med hjemsted uden for Fællesskabet.

3. Med forbehold af stk. 1 kan Fællesskabet ved aftaler med et eller flere tredjelande, indgiet i henhold til traktaten, indgå overenskomst om anvendelse af bestemmelser, som pi grundlag af gensidighedsprincippet giver filialer af et kreditinstitut med hjemsted uden for Fællesskabet samme behandling pi hele Fællesskabets omride.

AFSNIT IV

Overgangsbestemmelser og almindelige bestemmelser

Artikel 10

1. De kreditinstitutter, som omfattes af dette direktiv, og som i overensstemmelse med bestemmelserne i den medlemsstat, hvor de har hjemsted, har påbegyndt deres virksomhed før ikrafttrædelsen af dette direktivs gennemførelsesbestemmelser, anses som tilladte. De omfattes af dette direktivs bestemmelser om udøvelse af virksomhed som kreditinstitut samt af de i artikel 3, stk. 2, første afsnit, første og tredje led, og de i artikel 3, andet afsnit, anførte betingelser.

Medlemsstaterne kan give kreditinstitutter, som på tidspunktet for meddelelsen af dette direktiv ikke opfylder den i artikel 3, stk. 2, første afsnit, tredje led, anførte betingelse, en frist på højst fem år til at efterkomme den.

Medlemsstaterne kan lade de virksomheder, der ikke opfylder betingelsen i artikel 3, stk. 2, første afsnit, første led, og som bestod ved dette direktivs gennemfø-

reise, fortsætte deres virksomhed. De kan fritage disse virksomheder for at opfylde betingelsen i artikel 3, stk. 2, første afsnit, tredje led.

2. Alle de i stk. 1 omhandlede kreditinstitutter optages på den i artikel 3, stk. 7, omhandlede fortegnelse.

3. Hvis et kreditinstitut anses som tilladt i henhold til stk. 1, uden at der har fundet en tilladelsesprocedure sted, sidestilles forbud mod dets fortsatte virksomhed med inddragelse af tilladelsen.

Med forbehold af første afsnit finder artikel 8 tilsvarende anvendelse.

4. Uanset bestemmelserne i stk. I kan det af kreditinstitutter, der er oprettet i en medlemsstat, uden at der, før de begyndte deres virksomhed, har fundet en tilladelsesprocedure sted i denne medlemsstat, kræves, at de ansøger om en sådan tilladelse hos den pågældende medlemsstats kompetente myndigheder i overensstemmelse med gennemførelsesbestemmelserne til dette direktiv. Det kan kræves, at disse institutter opfylder betingelserne i artikel 3, stk. 2, andet led, samt alle andre generelle gennemførelsesbetingelser, der måtte blive fastsat af den pågældende medlemsstat.

Artikel 11

1. Der oprettes under Kommissionen et »Rådgivende udvalg for de kompetente myndigheder i Det europæiske økonomiske Fællesskabs Medlemsstater«.

2. Det rådgivende Udvalg har til opgave at bistå Kommissionen med at sikre en korrekt gennemførelse af dette direktiv samt af Rådets direktiv 73/183/EØF af 28. juni 1973 om ophævelse af begrænsninger i etableringsfriheden og den fri udveksling af tjenesteydelser ved selvstændig virksomhed inden for banker og andre pengeinstitutter [1], for så vidt sidstnævnte vedrører kreditinstitutter. Det skal desuden udføre de andre i dette direktiv foreskrevne opgaver samt bistå Kommissionen ved udarbejdelsen af nye forslag til Rådet angående den samordning, der skal tilstræbes for kreditinstitutter.

3. Det rådgivende Udvalg beskæftiger sig ikke med konkrete spørgsmål vedrørende de enkelte kreditinstitutter.

4. Det rådgivende Udvalg består af højst tre repræsentanter fra hver medlemsstat og fra Kommissionen. Disse repræsentanter kan lejlighedsvis og med forbehold af forudgående godkendelse fra udvalget ledsages af rådgivere. Udvalget kan tillige opfordre sagkyndige og eksperter til at deltage i møderne. Sekretariatsforretningerne varetages af Kommissionen.

5. Det rådgivende Udvalg holder møde første gang efter indkaldelse fra Kommissionen og under forsæde af en af dennes repræsentanter. Ved denne lejlighed fastsætter det sin forretningsorden og vælger en formand blandt medlemsstaternes repræsentanter. Det holder herefter møde med regelmæssige mellemrum og i øvrigt hver gang, situationen gør det nødvendigt. Hvis Kommissionen finder, at situationen kræver det, kan den anmode udvalget om at afholde et hastemøde.

6. Det rådgivende Udvalgs forhandlinger og resultatet heraf er fortrolige, medmindre udvalget træffer anden bestemmelse.

Artikel 12

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at alle, der er eller har været tjenestegørende hos de kompetente myndigheder, undergives tjenstlig tavshedspligt. Denne tavshedspligt indebærer, at de fortrolige oplysninger, de modtager i forbindelse med deres hverv, kun må videregives til andre personer eller myndigheder i henhold til gældende lovbestemmelser.

2. Stk. 1 er dog ikke til hinder for, at de kompetente myndigheder i de forskellige medlemsstater kan udveksle de meddelelser som omhandles i dette direktiv. De således udvekslede oplysninger omfattes af den tavshedspligt, som påhviler personer, der er eller har været tjenestegørende hos den modtagende kompetente myndighed.

3. Med forbehold af tilfælde, der omfattes af strafferetlige bestemmelser, kan den myndighed, der modtager oplysningerne, kun anvende disse som led i en undersøgelse af betingelserne for, at kreditinstitutterne kan optage virksomhed som sådanne, og med henblik på at lette kontrollen med de pågældende kreditinstitutters likviditet og solvens samt med betingelserne for at udøve virksomhed, eller såfremt den kompetente myndigheds afgørelser påklages til højere myndighed eller indbringes for domstolene i medfør af artikel 13.

Artikel li

Medlemsstaterne drager omsorg for, at afgørelser vedrørende et kreditinstitut, som er truffet i medfør af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser, vedtaget i overensstemmelse med dette direktiv, kan ind-

(1) EFT nr. L 194 af 16. 7. 1973, s. 1.

bringes for domstolene ; dette gælder også, hvis der ikke senest seks måneder efter indgivelsen af en ansøgning om tilladelse, der indeholder alle de i henhold til gældende bestemmelser krævede oplysninger, er truffet nogen afgørelse.

AFSNIT V

Afsluttende bestemmelser

Artikel 14

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme dette direktiv inden 24 måneder fra dets meddelelse og underretter straks Kommissionen herom.

2. Straks efter meddelelsen af direktivet meddeler medlemsstaterne Kommissionen teksten til de væsentlige administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser, som de udsteder på det område, der omfattes af dette direktiv.

Artikel n

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 12. december 1977.

Rådets vegne

A HUMBLET

Formand

BILAG 1

Forslag
til
lov om pengeinstitutter.

Kapitel 1
Indledende bestemmelser

§ 1. Denne lov finder anvendelse på banker, sparekasser og andelskasser (pengeinstitutter).

Stk. 2. Ved banker forstås aktieselskaber, ved sparekasser selvejende institutioner, ved andelskasser andelsselskaber, der driver pengeinstitutvirksomhed.

Stk. 3. Ved pengeinstitutvirksomhed forstås varetagelse af funktioner i forbindelse med omsætningen af penge, kreditmidler og værdipapirer og dermed forbundne serviceydelser.

Stk. 4. Pengeinstitutter må ikke drive anden virksomhed end pengeinstitutvirksomhed. Til afvikling af forud indgåede engagementer kan dog midlertidigt drives anden virksomhed. Indberetning herom skal gives til tilsynet med pengeinstitutter.

Stk. 5. Pengeinstitutter er sammen med staten eneberettigede til ved henvendelse til offentligheden at tilbyde sig som modtagere af indlån.

Stk. 6. Pengeinstitutter skal drives i overensstemmelse med redelig forretningsskik og god pengeinstitutpraksis. Tilsynet kan i tilfælde, hvor pengeinstitutter handler i strid hermed, give pålæg om, at denne handlemåde bringes til ophør.

§ 2. Banker, sparekasser og andelskasser er forpligtede og eneberettigede til i deres navn henholdsvis at benytte ordet "bank", ordet "sparekasse" og ordet "andelskasse" alene eller i sammensætning. Andre virksomheder, bortset fra banker, der er oprettet ved særlig lov, må ikke i deres navn eller til betegnelse af virksomheden benytte ordene "bank", "sparekasse" eller "andelskasse" eller betegnelser, der er egnet til at fremkalde det indtryk, at de er penge-institutter. En bank må ikke betegne sin virksomhed på en måde, der er egnet til at fremkalde det indtryk, at den er landets nationalbank. Såfremt en sparekasse eller andels-kasse driver virksomhed under andet navn end hovednavnet, skal hovednavnet tilføjes binavnet.

Kapitel 2
Stiftelse m.m.

§ 3• En banks aktiekapital skal være mindst 25 mill.kr. Den tegnede aktiekapital skal være indbetalt, inden banken optages i aktieselskabs-registeret. Det samme gælder ved forhøjelse af aktiekapitalen. Deling af aktiekapitalen i aktieklasser med forskellig stemmeret kan. ikke finde sted. Antallet af stiftere skal være mindst 10, der hver skal tegne aktier for mindst 1.000 kr.

§ 4. I en sparekasse skal der være indbetalt en garan-tikapital på mindst 25 mill.kr. Antallet af garanter skal være mindst 50, der hver skal indbetale mindst 1.000 kr.

Stk. 2. En garant må alene oppebære rente af sin indbe-talte garantikapital. Renten skal godkendes af tilsynet og fremgå af vedtægterne, jfr. § 7, nr. 3. Garanter kan ikke

bringe fordringer på sparekassen i modregnng mod deres forpligtelser som garanter.

§ 4 a. I en andelskasse skal der være indbetalt en andelskapital på mindst 25 mill.kr. Antallet af andelshavere skal være mindst 50, der hver skal indbetale mindst 1.000 kr.

§ 5. Lovens bestemmelser gælder for filialer af udenlandske pengeinstitutter med de afvigelser, filialforholdet nødvendiggør, eller som er fastsat i eller i medfør af international aftale. Aktieselskabslovens bestemmelser om filialer af udenlandske aktieselskaber gælder tilsvarende for filialer af udenlandske sparekasser og andelskasser, idet dog de i disse bestemmelser nævnte anmeldelser indsendes til tilsynet.

Stk. 2. Industriministeren fastsætter bestemmelser i henhold til stk. 1, 1. pkt., samt bestemmelser om registrering og tilladelse til filialer af udenlandske pengeinstitutter, om regnskab og revision vedrørende den gennem en filial drevne virksomhed, om opgørelse af den kapital, der skal anses som hørende til en filial, samt om sådanne forhold, for hvilke særlige regler anses fornødne til sikring af, at filialer af udenlandske pengeinstitutter virker på vilkår svarende til dem, der i medfør af lov eller administrativt fastsatte bestemmelser gælder for indenlandske pengeinstitutter.

Kapitel 3
Tilladelse m.m.

§ 6. Pengeinstitutter skal have tilladelse af tilsynet til at drive pengeinstitutvirksomhed. Ansøgning om tilladelse skal indeholde en nærmere angivelse af arten af de påtænkte forretninger og af pengeinstituttets organisation.

Stk. 2. Tilladelse er betinget af, at pengeinstituttets vedtægter stadfæstes af tilsynet som værende i overensstemmelse med gældende love og forskrifter, og at banken registreres i aktieselskabs-registeret, samt at sparekassen og andelskassen registreres i det stedlige handelsregister.

Stk. 3• Efter indstilling fra tilsynet kan industriministeren nægte tilladelse, hvis et medlem af pengeinstituttets direktion eller bestyrelse

1) må skønnes ikke at have fyldestgørende erfaring til at udøve stillingen eller hvervet,
2) er dømt for strafbart forhold, og det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller hvervet, eller
3) i stilling eller erhverv har udvist en sådan adfærd, at der er grund til at antage, at den pågældende ikke vil varetage stillingen eller hvervet på forsvarlig måde.

Stk. 4. Når tilladelse nægtes, skal dette begrundes og meddeles ansøgeren senest seks måneder efter ansøgningens modtagelse eller, hvis ansøgningen er ufuldstændig, senest seks måneder efter, at ansøgeren har fremsendt de oplysninger, der er nødvendige for at træffe afgørelse. Der træffes under alle omstændigheder afgørelse senest tolv måneder efter ansøgningens modtagelse. Afgørelsen skal indeholde oplysning om adgangen til efter stk. 5 at begære domstolsprøvelse og om fristen herfor.

Stk. 5. En afgørelse efter stk. 3 kan af den, afgørel-

sen vedrører, forlanges indbragt for dorastolene. Begæring herom skal fremsættes overfor industriministeren inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Industriministeren anlægger sag mod den pågældende i den borgerlige retsplejes former.

§ 7. En sparekasses vedtægter skal indeholde bestemmelser om:

1) sparekassens navn og eventuelle binavne,
2) den kommune her i landet, hvor sparekassen skal have hjemsted (hovedkontor),
3) garantikapitalens størrelse og forrentning,
4) antallet af garanter og de forpligtelser, der påhviler disse,
5) repræsentantskab, bestyrelse, direktion og revision,
6) indkaldelse til repræsentantskabsmøder og valg til repræsentantskab, jfr. § 11, stk. 3,
7) tid og sted for det ordinære repræsentantskabsmøde,
8) hvilke anliggender der skal behandles på ordinært repræsentantskabsmøde,
9) regnskabsaflæggelse og anvendelse af overskud,
10) eventuelt vederlag til bestyrelsesmedlemmer,
11) ændring af vedtægter,
12) frivilligt ophør af virksomheden.

§ 7 a. En andelskasses vedtægter skal indeholde bestemmelser om:

1) andelskassens navn og eventuelle binavne,
2) den kommune her i landet, hvor andelskassen skal have hjemsted (hovedkontor),
3) andelskapitalens størrelse, og de enkelte andelshaveres andel i andelskassens egenkapital.
4) de forpligtelser, der påhviler andelshaverne,
5) generalforsamling, bestyrelse, direktion og revision,

6) indkaldelse til generalforsamling,
7) tid og sted for den ordinære generalforsamling,
8) hvilke anliggender der skal behandles på den ordinære generalforsamling,
9) regnskabsaflæggelse og anvendelse af overskud,
10) eventuelt vederlag til bestyrelsesmedlemmer,
11) vedtagelse af forslag på generalforsamlingen, herunder ændringer af vedtægter,
12) frivilligt ophør af virksomheden.

§ 7 b. Såfremt et pengeinstitut er medlem af en sammenslutning som omhandlet i § 15 f, skal dette fremgå af vedtægterne.

Kapitel 4
Ledelse
A. Banker

§ 8. Indkaldelse til generalforsamling skal ske offentligt. Pressen skal have adgang til generalforsamlingerne.

§ 8 a. For banker,

a) der har et meget betydeligt antal aktionærer, og
b) hvis vedtægter foreskriver, at alle aktionærerne skal have noteret deres aktier på navn,

kan tilsynet, hvor særlige hensyn taler derfor, tillade, at det i vedtægterne bestemmes, at aktionærerne udøver deres stemmeret på generalforsamlingen gennem delegerede, der er udpeget af aktionærerne ved valg på lokale aktionærmøder. Alle øvrige rettigheder, som tilkommer den enkelte aktio-

nær, skal opretholdes, herunder retten til at møde på generalforsamlingen og tage ordet dér.

Stk. 2. Ordningen skal omfatte samtlige aktionærer og skal vedtages med den stemmeflerhed, som i bankens vedtæger foreskrives for vedtægtsændringer. Regler om valgordningen og om gennemførelse af valg af delegerede skal godkendes af tilsynet og fremgå af vedtægterne.

Stk. 3» Aktionærer, som på generalforsamlingen har modsat sig de fornødne vedtægtsændringer, har krav på indløsning af deres aktier efter aktieselskabslovens regler om indløsning af aktier tilhørende aktionærer, der på generalforsamlingen i et overtaget selskab har modsat sig fusion.

§ 9. Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlemmer, hvoraf 1 medlem udnævnes af industriministeren.

Stk. 2. Til varetagelse af bestemte i vedtægterne angivne opgaver, herunder valg af bestyrelse, kan der foruden bestyrelsen findes et repræsentantskab. Repræsentantskabets medlemmer er med hensyn til varetagelse af deres hverv undergivet samme ansvar som bestyrelsen.

B. Sparekasser

§ 10. En sparekasse skal have et repræsentantskab, en bestyrelse og en direktion.

§ 11. Repræsentantskabet er sparekassens øverste myndighed.

Stk. 2. Repræsentantskabet skal have mindst 21 medlemmer. Repræsentanterne vælges for en periode på 4 år. Så-

fremt repræsentantskabet ved afgang bliver mindre end 21 medlemmer, skal suppleringsvalg finde sted.

Stk. 3• Stemmeberettigede ved valg af repræsentanter er sparekassens indskydere og garanter. Hver indskyder kan kun afgive én stemme. En garant har én stemme for hver 1.000 kr. indbetalt garantikapital, dog højst 20 stemmer. Regler om valgordningen, om stemmeret og om gennemførelse af valg skal godkendes af tilsynet og fremgå af vedtægterne.

Stk. 4. De indskydere og garanter, der afgiver stemme ved valg til repræsentantskabet, vælger så stor en del af dette, som svarer til forholdet mellem det afgivne antal stemmer og de samlede antal stemmer, der tilkommer sparekassens indskydere og garanter, dog mindst 1/3 af repræsentanterne. De øvrige medlemmer vælges alene af de stemmeberettigede garanter og i sparekasser uden stemmeberettigede garanter, jfr. § 56, stk. 5, af det afgående repræsentantskab. Det bør tilstræbes, at repræsentantskabet sammensættes alsidigt såvel i geografisk som i erhvervsmæssig henseende.

Stk. 5. Såfremt enhver indskyder i sparekassen har ret til at indtræde som garant og antallet af stemmer, der kan afgives af garanter, er mindst 1000, kan det, uanset bestemmelserne i stk. 3 og 4, i sparekassens vedtægter fastsættes, at repræsentantskabet alene vælges af garanterne. En garant har én stemme for hver 1.000 kr. indbetalt garantikapital, dog højst 20 stemmer.

Stk. 6. Indkaldelse til repræsentantskabsmøde skal ske offentligt. Pressen skal have adgang til møderne.

§ 12. Bestyrelsen forestår sammen med direktionen ledelsen af sparekassen. Den fører tilsyn med sparekassens virksomhed og påser, at denne ledes på forsvarlig måde og i overensstemmelse med denne lov og sparekassens vedtægter. Bestyrelsen skal herunder påse, at bogføringen og formue-

forvaltningen kontrolleres på en efter sparekassens forhold tilfredsstillende måde.

Stk. 2. Bestyrelsen er kun beslutningsdygtig, hvis et flertal af medlemmerne er til stede.

Stk• 3. Bestyrelsen skal ved en forretningsorden træffe nærmere bestemmelse om udførelsen af sit hverv.

§ 13• Bestyrelsen skal bestå af mindst 7 medlemmer, hvoraf 1 medlem udnævnes af industriministeren, medens de øvrige medlemmer vælges af repræsentantskabet. I sparekasser, der i de sidste 3 år har beskæftiget gennemsnitligt mindst 50 arbejdstagere, har disse ret til herudover blandt disse og i overensstemmelse med stk. 6-10 at vælge et antal medlemmer af bestyrelsen og suppleanter for disse svarende til halvdelen af det antal bestyrelsesmedlemmer, der vælges af repræsentantskabet efter 1. pkt., jfr. dog §§ 16 og 17, stk. 1. Såfremt det antal bestyrelsesmedlemmer, der skal vælges, ikke udgør et helt tal, skal der ved anvendelsen af 2. pkt. afrundes opad.

Stk. 2. Såfremt

1. a) en sparekasse ejer en så stor del af aktierne i et aktieselskab eller af anparterne i et anpartsselskab (datterselskab), at de repræsenterer flertallet af stemmerne, eller

   b) et datterselskab eller sparekassen i foreningen med et eller flere datterselskaber eller flere datterselskaber tilsammen ejer så mange aktier eller anparter i et andet selskab som nævnt under a, og
2. sparekassen og de pågældende selskaber i de sidste 3 år gennemsnitligt har beskæftiget i alt mindst 50 arbejdstagere,

har sparekassens og de pågældende selskabers arbejdstagere ret til at vælge et antal medlemmer af sparekassens bestyrelse (koncernrepræsentation). Disse bestyrelsesmedlemmer

og suppleanter herfor vælges blandt sparekassens og selskabernes arbejdstagere og i overensstemmelse med nedenstående regler, jfr. dog §§ 16 og 17, stk. 1. Omfattes sparekassen af stk. 1, 2. pkt., har sparekassens arbejdstagere efter denne bestemmelse ret til at vælge 2 medlemmer og suppleanter for disse. Det samlede antal arbejdstagervalgte bestyrelsesmedlemmer i sparekassens bestyrelse skal svare til halvdelen af det antal bestyrelsesmedlemmer, der vælges af repræsentantskabet efter stk. 1, 1. pkt. Bestemmelsen i stk. 1, 3. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. I sparekasser, der ikke omfattes af stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, kan vedtægterne tillægge sparekassens henholdsvis datterselskabernes arbejdstagere tilsvarende ret til at vælge 2 eller flere bestyrelsesmedlemmer.

Stk. 4. De bestyrelsesmedlemmer, der vælges af repræsentantskabet, udpeges for højst 4 år ad gangen.

Stk. 5. De bestyrelsesmedlemmer, der vælges af arbejdstagerne i medfør af stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, udpeges for 2 år ad gangen blandt de arbejdstagere, der i hele sidste år før valget har været ansat i sparekassen eller, for koncernens vedkommende, inden for samme koncern. Ophører før udløbet af valgperioden et sådant bestyrelsesmedlems hverv, jfr. stk. 13, sidste pkt. ,eller ophører hans ansættelse i sparekassen eller koncernen, eller opfylder han ikke længere betingelserne i stk. 13, 1. pkt., og §§ 16 og 17, stk. 1, indtræder hans suppleant i bestyrelsen. Er der ingen suppleant, påhviler det bestyrelsen at foranledige valg af et nyt medlem for det afgåede medlems resterende valgperiode.

Stk. 6. Beslutning om optagelse af bestyrelsesmedlemmer valgt af arbejdstagerne i henhold til stk. 1, 2. pkt., og stk. 2 kræver, at mindst halvdelen af sparekassens henholdsvis de pågældende selskabers arbejdstagere stemmer herfor. Beslutningen meddeles skriftligt bestyrelsen.

Stk. 7. Bestyrelsesmedlemmer og suppleanter, der skal vælges af arbejdstagerne, vælges ved skriftlig og hemmelig afstemning. Bestyrelsesmedlemmer og suppleanter, der skal vælges af arbejdstagerne efter stk. 6, jfr. stk. 1, 2. pkt., vælges ved direkte valg. Hver arbejdstager kan afgive et antal stemmer svarende til halvdelen af antallet af medlemmer, der skal vælges. Såfremt det antal stemmer, der kan afgives efter 3. pkt. ikke udgør et helt tal, afrundes opad. Hver arbejdstager kan kun afgive én stemme på hver opstillet. Disse regler finder tilsvarende anvendelse ved valg af suppleanterne.

Stk. 8. Bestyrelsesmedlemmer og suppleanter, der skal vælges af arbejdstagerne efter stk. 6, jfr. stk. 2, vælges ved indirekte valg. Valgretten udøves af et valgmandskollegium bestående af repræsentanter for de enkelte koncernselskaber.

Stk. 9. De valgte indtræder i bestyrelsen senest én måned efter, at denne har fået meddelelse om de pågældendes navn og bopæl.

Stk. 10. Reglerne i stk. 6-9 finder tilsvarende anvendelse ved valg i henhold til stk. 3.

Stk. 11. Valg i henhold til stk. 2 af koncernrepræsentanter i sparekasser, hvor der er arbejdstagervalgte bestyrelsesmedlemmer, afholdes første gang i forbindelse med udløbet af de af sparekassens arbejdstagere valgte bestyrelsesmedlemmers og suppleanters valgperiode.

Stk. 12. Industriministeren fastsætter regler om:

1) hvem der anses som arbejdstager,
2) beregningen af det gennemsnitlige antal arbejdstagere efter stk. 1, 2. pkt., og stk. 2,
3) den nærmere gennemførelse af valg efter stk. 6, 7 og 8,
4) mulighed for at undlade afholdelse af valg i henhold til stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, såfremt der kun er op-

stillet det antal kandidater, der skal vælges som bestyrelsesmedlemmer og som suppleanter,

5) under hvilken form arbejdstagerne i sparekasser, hvor der er valgt bestyrelsesmedlemmer efter stk. 1, 2. pkt., skal orienteres om sparekassens forhold,

6) under hvilken form arbejdstagerne i koncerner, hvor der er valgt bestyrelsesmedlemmer efter stk. 2, skal orienteres om koncernens forhold, og

7) retlig beskyttelse i ansættelsen for de arbejdstagervalgte bestyrelsesmedlemmer. Uoverensstemmelser om beskyttelsen og om brud på eller fortolkning af reglerne afgøres ad fagretlig vej.

Stk. 13. Bestyrelsesmedlemmer skal afgå senest 4 måneder efter udløbet af det år, i hvilket de er fyldt 70 år. I tilfælde af afgang, hvorved antallet af de af repræsentantskabet valgte medlemmer kommer under 6, kan bestyrelsen supplere sig med nye medlemmer indtil førstkommende ordinære repræsentantskabsmøde. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid udtræde af bestyrelsen eller afsættes af den, som har valgt eller udnævnt ham.

§ 13a. En sparekasse skal underrette datterselskabers bestyrelser om forhold, der har interesse for koncernen som helhed. Et datterselskabs bestyrelse skal endvidere underrettes om beslutninger af betydning for datterselskabet, forinden endelig stillingtagen finder sted.

§ 14. Direktionen, der ansættes af bestyrelsen, varetager den daglige ledelse af sparekassen og skal derved følge de retningslinjer og anvisninger, som bestyrelsen har givet.

Stk. 2. Den daglige ledelse omfatter ikke dispositioner, der efter sparekassens forhold er af usædvanlig art

eller stor betydning. Sådanne dispositioner kan direktionen kun foretage efter særlige bemyndigelse fra bestyrelsen, medmindre bestyrelsens beslutning ikke kan afventes uden væsentlig ulempe for sparekassens virksomhed. Bestyrelsen skal i så fald snarest muligt underrettes om den trufne disposition. Direktionen sørger for, at sparekassens bogføring sker under iagttagelse af lovgivningens regler herom, og at formueforvaltningen foregår på betryggende måde.

§ 15. Bestyrelse, direktion og personale må kun aflønnes med faste beløb.

C. Andelskasser.

§ 15a. En andelskasse skal have en generalforsamling, en bestyrelse og en direktion.

§ 15 b. Generalforsamlingen er andelskassens øverste myndighed og udgøres af andelskassens andelshavere.

Stk. 2. Enhver andelshaver har ret til at møde på generalforsamlingen og tage ordet der. Hver andelshaver har én stemme.

Stk.3• Indkaldelse til generalforsamlingen skal ske offentligt. Pressen skal have adgang til møderne.

§ 15 c. Til varetagelse af bestemte i vedtægterne angivne opgaver, herunder valg af bestyrelse, kan der foruden bestyrelsen findes et repræsentantskab. Repræsentantskabets medlemmer er med hensyn til varetagelsen af deres hverv undergivet samme ansvar som bestyrelsen.

§ 15 d. Bestyrelsen forestår sammen med direktionen ledelsen af andelskassen. Den fører tilsyn med andelskassens virksomhed og påser, at denne ledes på forsvarlig måde og i overensstemmelse med denne lov og andelskassens vedtægter. Bestyrelsen skal herunder påse, at bogføringen og formueforvaltningen kontrolleres på en efter andelskassens forhold tilfredsstillende måde.

Stk. 2. Bestyrelsen er kun beslutningsdygtig, hvis et flertal af medlemmerne er til stede.

Stk. 3. Bestyrelsen skal ved en forretningsorden træffe nærmere bestemmelse om udførelsen af sit hverv.

§ 15 e. Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlemmer, hvoraf 1 medlem udnævnes af industriministeren, medens de øvrige medlemmer vælges af generalforsamlingen.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 13, stk. 1, 2. og 3. pkt., stk. 2-12, stk. 13, 1. og 3. pkt., samt §§ 13a, 14 og 15 finder tilsvarende anvendelse.

D. Sammenslutninger af pengeinstitutter.

§ 15 f. Flere pengeinstitutter kan i fællesskab opfylde lovens krav, hvis de er medlemmer af en sammenslutning, hvis vedtægter indebærer, at sammenslutningen og dennes medlemmer udgør en enhed. Sammenslutningen anses som ét pengeinstitut i relation til bestemmelserne i lovens kapitel 1-3, 4 E og 5-13, efter at dennes og de enkelte medlemmers vedtægter er godkendt af tilsynet, og der er meddelt tilladelse efter § 6.

Stk. 2. Sammenslutningens ledelse er beføjet til at udstede forskrifter til medlemmerne for der igennem at sik-

re, at sammenslutningen og dens medlemmer på forsvarlig måde kan opfylde lovens og vedtægternes krav.

Stk• 3• Nye pengeinstitutter kan optages i sammenslutningen uden at opfylde det i § 4 a nævnte kapitalkrav.

Stk. 4. Tilsluttede pengeinstitutter skal i deres navn angive medlemsskab af sammenslutningen.

Stk. 5. Industriministeren kan fastsætte de afvigelser fra lovens bestemmelser, der kræves på grund af sammenslutningens særlige struktur.

§ 15 g. Af vedtægterne skal fremgå, at sammenslutningen og dennes medlemmer hæfter solidarisk for de forpligtelser, der påhviler sammenslutningen og dennes medlemmer.

Stk. 2. Sammenslutningens vedtægter skal indeholde bestemmelser om de i § 7a 1-2) og 5-12) nævnte forhold, samt eventuelle bestemmelser om udtræden eller udelukkelse af sammenslutningen.

§ 15 h. Sammenslutningen skal have en generalforsamling, en bestyrelse, en direktion og kan have et repræsentantskab.

§ 15 i• Generalforsamlingen er sammenslutningens øverste myndighed. De enkelte pengeinstitutters stemmeret udøves på generalforsamlingen gennem delegerede, der er udpeget af de enkelte pengeinstitutters øverste selskabsorganer. Den nærmere gennemførelse af valget af delegerede skal fremgå af sammenslutningens vedtægter.

Stk. 2. Enhver aktionær i en tilsluttet bank, ethvert medlem af repræsentantskabet i en tilsluttet sparekasse eller andelshaver i en tilsluttet andelskasse har ret til at møde på sammenslutningens generalforsamling og tage ordet der.

Stk.3. Indkaldelse til generalforsamlingen skal ske offentligt. Pressen skal have adgang til møderne.

§ 15 j. Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlemmer, hvoraf 1 medlem udnævnes af industriministeren med virkning for sammenslutningen og de tilsluttede pengeinstitutter.

Stk. 2. Bestyrelsen for sammenslutningen skal godkende de tilsluttede pengeinstitutters vedtægter og skal påse, at disse ikke strider mod denne lov eller mod sammenslutningens vedtægter. Bestyrelsen kan, hvis det kræves af tilsynet, foretage ændringer i de tilsluttede pengeinstitutters vedtægter.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 13, stk. 1, 2. og 3. pkt., stk. 2-12, stk. 13, 1. og 3. pkt., samt §§ 13a, 14 og 15 finder tilsvarende anvendelse.

§ 15 k. Udtræden eller udelukkelse fra sammenslutningen kan kun ske med 6 måneders varsel forud for den 31. december i det år, hvor udtræden eller udelukkelse skal finde sted. Udtræden eller udelukkelse kræver tilladelse fra tilsynet, og har tidligst virkning fra tidspunktet for godkendelse af regnskabet for det pågældende år."

E. Fælles bestemmelser.

§ 16. Bestyrelsesmedlemmer og direktører skal være myndige. De skal have bopæl her i landet, medmindre industriministeren undtager fra dette krav. Kravet om bopæl anvendes ikke i det omfang, andet er fastsat i medfør af international aftale eller ved bestemmelser fastsat af industriministeren.

Stk• 2. Vederlag til det af industriministeren udnævnte bestyrelsesmedlem udredes af vedkommende pengeinstitut og fastsættes efter regler, der gives af industriministeren.

§ 16 a. Reglerne om koncernrepræsentation i denne lov og i lov om aktieselskaber gælder ikke for arbejdstagere i selskaber, gennem hvilke et pengeinstitut midlertidigt driver virksomhed i henhold til § 1, stk. 4, 2. pkt.

§ 17. Hvervet som bestyrelsesmedlem eller som medlem af en banks eller andelskasses repræsentantskab kan ikke forenes med stillingen som direktør. Dog kan bestyrelsen i en direktørs forfald midlertidigt beskikke et af sine medlemmer eller i en bank eller andelskasse et medlem af repræsentantskabet til direktør. Den pågældende kan i så fald ikke udøve stemmeret i de nævnte organer.

Stk. 2. Om valg, ansættelse og afgang af direktører, revisorer og bestyrelsesmedlemmer og af medlemmer af en banks eller andelskasses repræsentantskab skal der inden en måned gives tilsynet meddelelse.

§ 18. Der skal foreligge en af bestyrelsen fastsat instruks om, i hvilket omfang direktionen kan yde lån uden bestyrelsens forudgående medvirken. Instruksen skal godkendes af tilsynet.

§ 19. Uden bestyrelsens samtykke, som skal indføres i forhandlingsprotokollen, må et pengeinstitut ikke yde lån til, stille garanti for eller modtage pant eller kaution fra:

1) bestyrelsesmedlemmer, direktører, vicedirektører, underdirektører og filialbestyrere i pengeinstituttet eller

2) selskaber, hvori de i nr. 1 nævnte personer er direktører eller bestyrelsesmedlemmer.

Stk. 2. Direktionen og bestyrelsen skal i særlig grad overvåge forsvarligheden og forløbet af de i stk. 1 nævnte engagementer. Det samme gælder i banker og andelskasser engagementer med medlemmer af bankens og andelskassens repræsentantskab og selskaber, i hvilke disse er direktører eller bestyrelsesmedlemmer.

Stk. 3• Reglerne i stk. 1 og 2 gælder også for engagementer med personer, der er knyttet til pengeinstituttets direktører ved ægteskab, slægt- eller svogerskab i ret op- og nedstigende linje eller som søskende, og med selskaber, for hvilke sådanne personer er direktører.

Stk. 4. Direktører og funktionærer i et pengeinstitut må ikke for egen regning udføre eller deltage i spekulationsforretninger.

Stk. 5. Direktører, vicedirektører, underdirektører og filialbestyrere må ikke eje eller drive selvstændig erhvervsvirksomhed eller uden tilladelse fra industriministeren som bestyrelsesmedlem, funktionær eller på anden måde deltage i ledelsen eller driften af anden erhvervsvirksomhed end pengeinstituttet. De kan dog eje, drive og deltage i administrationen af fast ejendom. Industriministeren kan i ganske særlige tilfælde tillade undtagelser fra forbudet i 1. pkt., 1. led.

Stk. 6. Bogholderi- og kassefunktioner kan ikke uden tilladelse fra tilsynet varetages af samme person.

§ 20. Den tegningsret, der tilkommer medlemmer af ledelsen i et pengeinstitut, kan kun udøves af mindst to i forening.

Stk. 2. Til i øvrigt at forpligte et pengeinstitut kræves underskrift af mindst to dertil bemyndigede personer. Tilsynet kan tillade, at visse dispositioner foretages ved

én persons underskrift eller i tilfælde af kvittering for indbetalinger alene ved maskinafstempling.

Kapitel 5
Egenkapital m.m.

§ 21. Egenkapitalen i et pengeinstitut skal udgøre mindst 8 pct. af dets samlede gælds- og garantiforpligtelser. Ved opgørelsen af gælds- og garantiforpligtelserne med henblik på denne bestemmelse kan bortses fra:

1) lån optaget i Danmarks Nationalbank, dog højst med det beløb, som pengeinstituttet har indestående på foliokonto i Nationalbanken,
2) garantier, der er sikret ved tilsvarende indskud i pengeinstituttet, og
3) ansvarlig indskudskapital af den i § 22 nævnte art.

Stk. 2. Industriministeren kan tillade, at der ved opgørelsen ses bort fra forpligtelser af ganske særegen karakter.

Stk. 3» Såfremt det ved en måneds- eller årsopgørelse måtte vise sig, at det foreskrevne forhold ikke er til stede, skal dette atter tilvejebringes inden 6 måneder derefter. Tilsynet kan i det enkelte tilfælde fastsætte en kortere eller længere frist.

§ 22. Et pengeinstitut kan modtage ansvarlig indskudskapital, såfremt pengeinstituttets vedtægter fastsætter et maksimum for en sådan kapital og indeholder bestemmelser om pengeinstituttets adgang til at opsige den. I tilfælde af likvidation fyldestgøres indskydere af ansvarlig indskudskapital efter pengeinstituttets øvrige kreditorer. Beslutning om modtagelse af ansvarlig indskudskapital træffes i

banker og andelskasser af generalforsamlingen eller af bestyreisen efter bemyndigelse af generalforsamlingen, og i sparekasser af repræsentantskabet eller af bestyreisen efter bemyndigelse fra repræsentantskabet.

Stk. 2. For modtagelse af ansvarlig indskudskapital udsteder pengeinstituttet et bevis, hvoraf skal fremgå, at den indskudte kapital i tilfælde af pengeinstituttets likvidation hæfter for tab, som ikke kan dækkes af pengeinstituttets egenkapital, og at ansvarlig indskudskapital, der er opsagt til udbetaling, hæfter uanset opsigelsen, såfremt opsigelsesfristen udløber efter en betalingsstandsning eller en beslutning om likvidation.

Stk. 3• Ansvarlig indskudskapital, som indskyderen kun kan opsige med mindst 5 års varsel, ligestilles med egenkapital ved opgørelsen efter § 21. Er kapitalen opsagt til udbetaling, kan den kun ligestilles med egenkapital indtil ét år før opsigelsesfristens udløb. Ansvarlig indskudskapital kan kun medregnes ved opgørelsen efter § 21 med et beløb, der ikke overstiger 40 pot. af egenkapitalen.

Stk. 4. Ved opgørelsen af pengeinstituttets ansvarlige kapital efter § 21 fradrages den nominelle værdi af pengeinstituttets fordringer i form af ansvarlig indskudskapital i andre pengeinstitutter. Industriministeren kan dispensere herfra. Endvidere fradrages den nominelle værdi af beviser for ansvarlig indskudskapital i andre pengeinstitutter, der tjener som sikkerhed for lån eller garantier ydet af pengeinstituttet.

Stk. 5. Pengeinstituttets beholdning af egne beviser samt egne beviser, der tjener som sikkerhed for lån eller garantier, som er ydet af pengeinstituttet, modregnes i pengeinstituttets ansvarlige indskudskapital med et beløb beregnet efter de i stk. 3 fastsatte regler.

Stk. 6. Ansvarlig indskudskapital må ikke tegnes til kurs under pari.

Kapitel 6
Midlernes anbringelse og likviditet

§ 23. Et pengeinstitut må ikke yde en kunde kredit eller påtage sig garantier for den pågældende til et så stort beløb, at pengeinstituttets samlede tilgodehavende hos og forpligtelser for den pågældende overstiger 35 pot. af pengeinstituttets egenkapital ved årets begyndelse med tillæg af egenkapital hidrørende fra i årets løb tegnet aktie-, andels- eller garantikapital. Efter enstemmig indstilling fra direktionen og med tilslutning fra mindst 2/3 af bestyrelsens medlemmer i hvert enkelt tilfælde kan denne grænse for enkeltengagementers størrelse forhøjes til 50 pot. Om sådan beslutning skal der ske indberetning til tilsynet. Tilsvarende gælder for et pengeinstituts samlede tilgodehavende hos og forpligtelser for virksomheder, mellem hvilke der består en sådan forbindelse, at engagementerne med de pågældende udgør en samlet enkelt risiko for pengeinstituttet.

Stk. 2. Industriministeren kan fastsætte bestemmelser om, at der ved beregningen af de i stk. 1 nævnte beløb kan ses bort fra særlig sikre krav.

§ 24. Et pengeinstitut må ikke eje eller belåne aktie-, andels- eller garantibeviser i et enkelt selskab til et højere bogført beløb end 15 pot. af pengeinstituttets egenkapital. Pengeinstituttets interesser i vedkommende virksomhed må dog ikke herved overstige den i § 23, stk. 1, nævnte grænse. Den bogførte værdi af de aktie-, andels- og

garantibeviser, som et pengeinstitut har erhvervet, må ikke overstige 50 pct. af pengeinstituttets egenkapital.

Stk. 2. Et pengeinstitut må ikke erhverve eller med ret til at udøve stemmeret belåne mere end 30 pct. af aktiekapitalen i en bank eller af garantikapitalen i en sparekasse eller af andelskapitalen i en andelskasse. Sammen med årsregnskabet skal pengeinstituttet give tilsynet en opgørelse over, hvad det ejer eller har belånt af aktier i banker og af garantibeviser i sparekasser og andelsbeviser i en andelskasse.

Stk. 3« En bank må ikke erhverve eller som pant modtage egne aktier til et større samlet pålydende end 10 pct. af aktiekapitalen. Belåningen må ikke overstige 75 pct. af det pantsatte papirs værdi i handel og vandel og af dets pålydende eller, hvis papiret er genstand for offentlig kursnotering, 75 pct. af den til enhver tid noterede køberkurs. Om sådan belåning og erhvervelse skal der sammen med månedsbalancerne gives tilsynet underretning.

Stk. 4. Såfremt et pengeinstitut yder lån til tegning af aktie-, andels- eller garantikapital, i denne ud over 5 pct. af pengeinstituttets samlede aktie-, andels- eller garantikapital, skal der for det overskydende beløb være stillet uomtvistelig sikkerhed.

Stk. 5• En sparekasse må ikke erhverve eller som pant modtage egne garantibeviser.

§ 25. Et pengeinstitut må ikke eje fast ejendom eller have aktier (andele) i ejendomsselskaber til en højere bogført værdi end 20 pct. af dets egenkapital. Ejendomme, som et pengeinstitut har erhvervet for deri at drive pengeinstitutvirksomhed, er dog ikke omfattet af bestemmelsen.

§ 26. Tilsynet kan undtage fra bestemmelserne i § 23, stk. 1, § 24, stk. 1 og 2, samt § 25.

§ 27. Et pengeinstitut må ikke uden tilladelse fra tilsynet yde kredit eller stille garanti for virksomheder eller personer, som gennem aktiebesiddelse eller på anden måde direkte eller indirekte har en afgørende indflydelse på pengeinstituttets dispositioner, eller som er domineret af virksomheder eller personer med en sådan indflydelse. Tilsvarende gælder et pengeinstituts kapitalindskud i sådanne virksomheder.

Stk. 2. Såfremt tilsynet har en begrundet formodning om, at tilladelse efter stk. 1 er fornøden, og dette bestrides af vedkommende pengeinstitut, påhviler det dette at godtgøre, at det ikke er tilfældet.

§ 28. I et pengeinstitut skal der findes en efter pengeinstituttets forhold forsvarlig kassebeholdning, hvortil kan henregnes fuldt ud sikre og likvide anfordringstilgodehavender hos danske og udenlandske pengeinstitutter samt tilgodehavender på postgirokonto. Kassebeholdningen skal i forbindelse med værdien af beholdningen af sikre, let sælgelige, ubelånte værdipapirer og kreditmidler udgøre mindst 15 pct. af de gældsforpligtelser, som det - uanset mulige udbetalingsforbehold - påhviler pengeinstituttet at betale på anfordring eller med kortere varsel end en måned. De nævnte likvide beholdninger skal endvidere udgøre mindst 10 pct. af pengeinstituttets samlede gælds- og garantiforpligtelser, således som disse er opgjort efter § 21.

Stk. 2. Er kravene i stk. 1 ikke opfyldt, og bliver forholdet ikke berigtiget inden 8 dage, skal pengeinstituttet omgående indberette dette til tilsynet. Tilsynet fastsætter en frist for opfyldelsen af kravene.

Kapitel 7
Regnskab og revision

§ 29. Der skal for hvert regnskabsår udarbejdes årsregnskab. Årsregnskabet består af status (balance), resultatopgørelse og årsberetnng. Regnskabsåret er kalenderåret.

Stk. 2. Årsregnskabet skal underskrives af bestyrelsen og direktionen. Mener et bestyrelsesmedlem eller en direktør, at årsregnskabet ikke bør godkendes, eller har han andre indvendinger mod dette, som han ønsker at gøre bankens og andelskassens generalforsamling henholdsvis sparekassens repræsentantskab bekendt med, skal det fremgå af påtegningen på regnskabet, og en redegørelse herfor gives i årsberetningen.

§ 30• Årsregnskabet skal opgøres således, som god regnskabsskik tilsiger såvel med hensyn til vurderingen af posterne i status som vedrørende regnskabets specifikation, opstilling og posternes benævnelse.

Stk. 2. Status (balancen) skal indeholde en opgørelse over pengeinstituttets aktiver, gæld og egenkapital ved regnskabsårets udgang. Resultatopgørelsen skal opstilles således, at den giver en efter pengeinstituttets forhold tilfredsstillende redegørelse for, hvorledes regnskabsårets overskud eller tab er fremkommet.

Stk. 3. Status og resultatopgørelsen skal i øvrigt affattes i overensstemmelse med de fælles regnskabsformer, som foreskrives af tilsynet. Tilsynet kan fastsætte bestemmelser om udarbejdelse af koncernregnskab og om særlige oplysninger til status og resultatopgørelsen, der kan optages som noter til de regnskabsposter, hvortil de hører.

§ 31. Aktiver, der er bestemt til vedvarende eje eller

brug for pengeinstituttet (anlægsaktiver), må ikke optages til en højere værdi end anskaffelsesprisen. Til anskaffelsesprisen kan medregnes beløb, som er anvendt til forbedringer og er afholdt i regnskabsåret eller medtaget i status for tidligere regnskabsår. Anlægsaktiver må i øvrigt ikke - bortset fra reglerne i stk. 4 - optages til en højere værdi end den, hvortil de er optaget i status for det forudgående regnskabsår.

Stk. 2. Anlægsaktiver, der undergår værdiforringelse på grund af alder, slid eller andre tilsvarende forhold, skal årligt afskrives med mindst et hertil svarende beløb, medmindre det pågældende aktiv allerede er tilstrækkelig afskrevet. Afskrivning skal foretages, selv om resultatopgørelsen viser eller derved kommer til at udvise underskud.

Stk. 3• Er værdien af anlægsaktiver lavere end den værdi, hvortil de kan opføres efter bestemmelserne i stk. 1 og 2, og dette skyldes forhold, som ikke kan antages at være forbigående, skal de pågældende aktiver nedskrives i den udstrækning, det må anses for nødvendigt efter god regnskabsskik.

Stk. 4. Uanset foranstående bestemmelser kan anlægsaktiver, hvis værdi er væsentlig højere end det beløb, hvortil de er optaget i status for det foregående regnskabsår, dog optages til den højere værdi, såfremt værdiforøgelsen må antages at være af varig karakter. Fast ejendom må dog ikke opskrives over ejendomsværdien i følge den senest foretagne offentlige vurdering. Det ved opskrivningen indvundne beløb må kun anvendes til:

1. i banker

a) nødvendig nedskrivning på andre til vedvarende brug bestemte aktiver,

b) fondsaktieemission,

c) henlæggelse til en opskrivningsfond, der kun må benyttes til de under a) og b) bestemte øjemed,

2. i sparekasser og andelskasser

a) nødvendig nedskrivning på andre til vedvarende brug bestemte aktiver,

b) henlæggelse til en opskrivningsfond, der kun må benyttes i det under a) nævnte øjemed.

§ 32. Værdipapirer, der er genstand for offentlig kursnotering, må ikke opføres til en kurs, der er højere end den ved regnskabsårets slutning senest noterede køberkurs. Andre værdipapirer må højst opføres til den skønnede værdi.

Stk. 2. Fremmed valuta må højst optages til de ved regnskabsårets afslutning noterede kurser.

Stk. 3. Omkostninger ved et pengeinstituts stiftelse, ved forhøjelse af aktie-, andels- eller garantikapitalen eller ved erhvervelse af ansvarlig indskudskapital må ikke opføres som aktiv.

Stk. 4. Har et pengeinstitut overtaget en bestående virksomhed for en købesum, der overstiger værdien af de overtagne aktiver, kan det overskydende beløb - i det omfang det repræsenterer et vederlag for virksomhedens afståelse (goodwill) - opføres som et aktiv. Det pågældende aktiv skal årligt afskrives med et rimeligt beløb, dog mindst 25 pct. årligt.

Stk. 5. Andre aktiver må højst opføres til deres værdi i handel og vandel.

§ 33« I tilfælde, hvor et pengeinstitut yder lån til en kurs under pari, må en efter omstændighederne passende del af kursforskellen - dog højst 3 pct. af lånets pålydende -tages til indtægt for det regnskabsår, hvori lånet er ydet. Resten tages til indtægt i de følgende års regnskaber i forhold til lånets restgæld og restløbetid.

§ 34. I årsberetningen skal der - i det omfang det efter bestyrelsens skøn kan ske uden skade for pengeinstituttet - gives oplysning om forhold, som ikke skal fremgå af status og resultatopgørelse, men som er af vigtighed ved bedømmelsen af pengeinstituttets økonomiske stilling og resultatet af virksomheden i det forløbne år. Dette gælder også om forhold, som er indtrådt efter udgangen af regnskabsåret.

Stk. 2. I årsberetningen skal stilles forslag til beslutning vedrørende anvendelse af pengeinstituttets overskud eller dækning af tab.

§ 35. Årsberetningen skal indeholde oplysning om det gennemsnitlige antal beskæftigede i regnskabsåret og det samlede beløb til lønninger og vederlag til bestyrelse, direktion, repræsentantskab i banker og andelskasser og til lønninger og vederlag til andre i pengeinstituttet ansatte personer. Tantieme til bestyrelsen i en bank og en andelskasse skal særskilt oplyses.

§ 36. Et pengeinstituts årsregnskab skal revideres af mindst to revisorer, hvoraf den ene skal være statsautoriseret.

Stk. 2. De for aktieselskaber gældende revisionsbestemmelser finder med de fornødne tillempelser anvendelse på sparekasser og andelskasser.

Stk. 3« Industriministeren fastsætter bestemmelser om revisionens gennemførelse og om revisionen i sparekasser og andelskasser, jfr. stk. 2.

Stk. 4. Industriministeren kan afskedige en revisor, der findes åbenbart uegnet til sit hverv, og i stedet udpege en statsautoriseret revisor, der fungerer, indtil nyt valg kan afholdes.

Stk. 5• Tilsynet kan pålægge revisor at give oplysninger om pengeinstituttes forhold.

Stk. 6. Revisor må ikke have lån i pengeinstituttet eller opnå pengeinstituttets garanti, ligesom han ikke må stille pant eller påtage sig kaution for forpligtelser over for pengeinstituttet.

§ 37. Det reviderede og godkendte årsregnskab skal tillige med afskrift af revisionsprotokollen inden 10 dage efter afholdelsen af generalforsamlingen eller i sparekasser det repræsentantskabsmøde, hvor det er forelagt til godkendelse, og senest fire måneder efter regnskabsårets udløb indsendes til tilsynet. Tilsynet påser, at regnskabet er affattet i overensstemmelse med de fastsatte forskrifter. Endvidere skal der til tilsynet indsendes månedlige balancer, affattede i overensstemmelse med de af tilsynet foreskrevne fællesformer. Tilsynet kan fastsætte, at visse sparekasser og andelskasser alene skal indsende de ved udløbet af hvert kvartal opgjort balancer.

Stk. 2. De månedsbalancer, der udarbejdes ved udløbet af hvert kvartal, og den reviderede resultatopgørelse og status skal af pengeinstituttet offentliggøres i en af tilsynet godkendt fællesform i et eller flere dagblade, som udkommer på pengeinstituttets hjemsted. Lignende offentliggørelse af resultatopgørelse og status skal finde sted på de steder, hvor pengeinstituttet har filialer. De til tilsynet indgivne regnskaber kan på forlangende gennemses på tilsynets kontor.

Stk. 3. Ved regnskabsårets slutning skal ethvert pengeinstitut give tilsynet alle oplysninger, som efter bestemmelse af industriministeren er fornødne til tilvejebringelse af en pengeinstitutstatistik.

Kapitel 8
Anvendelse af årsoverskud

§ 38 - Af den del af en banks årlige overskud, der ikke medgår til dækning af underskud fra tidligere år, skal mindst 10 pct. henlægges til den lovpligtige reservefond, indtil denne udgør en tiendedel af aktiekapitalen. Derefter skal henlægges mindst 5 pct., indtil den lovpligtige reservefond udgør en fjerdedel af aktiekapitalen. Såfremt bankens egenkapital ikke udgør mindst 15 pct. af bankens samlede gælds- og garantiforpligtelser opgjort efter § 21, skal der henlægges mindst 15 pct. årlig til den lovpligtige reservefond.

§ 39. Indtil en sparekasses egenkapital udgør 15 pct. af sparekassens samlede gælds- og garantiforpligtelser opgjort efter § 21, skal der af den del af sparekassens årlige overskud, der ikke medgår til dækning af underskud fra tidligere år, henlægges mindst 15 pct. årlig til en lovpligtig reservefond. Den resterende del af en sparekasses årlige overskud skal henlægges til andre reserver. En sparekasses lovpligtige reservefond kan kun bruges til dækning af underskud, der ikke kan dækkes af fri egenkapital.

Stk. 2. Repræsentantskabet kan dog bestemme, at der skal anvendes beløb til almennyttige eller velgørende formål. Sådanne beløb kan eventuelt henlægges til en særlig fond til senere udbetaling.

Stk. 3« Er egenkapitalen mindre end 15 pct. af sparekassens samlede gælds- og garantiforpligtelser opgjort efter § 21, kan der til almennyttige eller velgørende formål højst anvendes 10 pct.af overskuddet.

Stk. 4. Overførsel fra en sparekasses reserver til garantikapitalen er forbudt.

§ 39 a. Indtil en andelskasses egenkapital udgør 15 pct. af andelskassens samlede gælds- og garantiforpligtelser opgjort efter § 21, skal der af den del af andelskassens årlige overskud, der ikke medgår til dækning af underskud fra tidligere år, henlægges mindst 15 pct. årlig til en lovpligtig reservefond. En andelskasses lovpligtige reservefond kan kun bruges til dækning af underskud, der ikke kan dækkes af fri egenkapital.

Stk. 2. Beslutning om fordelingen af det overskudabeløb, der er til disposition efter årsregnskabet, træffes af generalforsamlingen. Generalforsamlingen må ikke beslutte uddeling af højere udbytte end forslået eller tiltrådt af bestyrelsen.

Stk. 3. Generalforsamlingen kan beslutte, at der af andelskassens midler ydes gaver til almennyttige eller dermed ligestillede formål, for så vidt det under hensyn til hensigten med gaven, andelskassens økonomiske stilling samt omstændighederne i øvrigt må anses for rimeligt. Bestyrelsen kan til de i 1. pkt. nævnte formål anvende beløb, som i forhold til andelskassens økonomiske stilling er af ringe betydning.

Kapitel 9
Bank-, sparekasse- og andelskassebøger og bankers, sparekassers og andelskassers kontrakter i øvrigt

§ 40. Ved oprettelse af indskudskonto skal ejerens navn og adresse noteres.

Stk. 2. Såfremt der udstedes bank-, sparekasse- eller andelskassebøger, skal det på iøjnefaldende måde i bogen oplyses, at denne lov, de til enhver tid gældende vedtægter for pengeinstituttet og det sidste årsregnskab på begæring forevises enhver af pengeinstituttets indskydere.

Stk. 3. Kan indskud på bank-, sparekasse- eller andelskassebog hæves, uden at der samtidig sker afskrivning i bogen, skal det på bogens titelblad og på hver enkelt side i bogen på iøjnefaldende måde angives, at bogens pålydende ikke er bevis for størrelsen af det beløb, der står på kontoen.

§ 41 .. Er der stillet kaution for et bank-, sparekasse- eller andelskasselån, og udebliver låntager med hovedstol, afdrag eller renter, skal der inden 6 måneder efter de pågældende ydelsers forfaldsdag ved anbefalet brev gives meddelelse til enhver af kautionisterne eller til den eller dem af disse, der er bemyndiget til at mmodtage meddelsen på samtlige kautionisters vegne. Undladelse heraf medfører, at pengeinstituttet taber sit krav over for kautionisterne i det omfang, disses regreskrav mod låntageren er blevet forringet ved undladelsen.

§ 42. Når det sandsynliggøres, at en bank-, sparekasse- eller andelskassebog eller et af et pengeinstitut udstedt indlånsbevis eller modtagelsesbevis er bortkommet, er pen-

geinstituttet berettiget til ved bekendtgørelse, der indrykkes i Statstidende i det første nummer i et kvartal, med 3 måneders varsel at indkalde ihændehaveren. Hvis ingen melder sig, kan pengeinstituttet udbetale, hvad der skyldes efter bank-, sparekasse- eller andelskassebogen eller beviset, til den der efter bankens, sparekassens eller andelskassens bøger er fordringshaver.

Kapitel 10
Inddragelse af tilladelse og opløsning

§ 43. Industriministeren kan inddrage den til et pengeinstitut udstedte tilladelse:

1) hvis pengeinstituttet ikke længere opfylder betingelserne for at få tilladelse,
2) hvis pengeinstituttet gør sig skyldig i grov eller gentagen overtrædelse af bestemmelser i denne lov eller af forskrifter udstedt i medfør af loven,
3) hvis pengeinstitutvirksomheden ikke påbegyndes inden 12 måneder efter tilladelsens meddelelse,
4) hvis pengeinstitutvirksomhed ikke udøves i en periode på over 6 måneder, eller
5) i de i § 6, stk. 3, nævnte tilfælde.

Stk. 2. Afgørelser om inddragelse af tilladelse skal begrundes og meddeles tilladelsens indehaver. Afgørelsen skal indeholde oplysning om adgangen til efter stk. 3 at begære domstolsprøvelse og om fristen herfor.

Stk. 3• § 6, stk. 5, finder tilsvarende anvendelse på afgørelser efter stk. 1. Retten kan ved kendelse tillægge begæringen om sagsanlæg opsættende virkning.

§ 44. Hvis en banks bestyrelse, direktion eller revisorer må formode, at banken har tabt nogen del af sin aktiekapital, skal de pågældende gøre indberetning til tilsynet.

Stk. 2. Overstiger tabet efter bankens eller tilsynets opgørelse 25 pot. af aktiekapitalen, skal bestyrelsen indkalde generalforsamlingen og redegøre for bankens økonomiske forhold. Tilsynet kan fastsætte en frist for afholdelse af generalforsamling uanset vedtægternes bestemmelser herom.

Stk. 3• Hvis der senest på generalforsamlingen tilvejebringes ny kapital, hvorved bankens aktiekapital efter nedskrivning til det beløb, der er i behold, bringes op på mindst 75 pot. af den hidtidige aktiekapital, har banken ret til at fortsætte sin virksomhed, såfremt egenkapitalens størrelse i øvrigt er i overensstemmelse med denne lov. Tilvejebringes det nødvendige kapitalindskud ikke, inddrager industriministeren bankens tilladelse. Ministeren kan i særlige tilfælde undlade at inddrage tilladelsen og kan undtage fra lovens bestemmelser om kapitalens størrelse.

§ 45. Hvis en sparekasses bestyrelse, direktion eller revisorer må formode, at sparekassen på grund af tab ikke længere opfylder egenkapitalkravet i § 21, stk. 1, skal de pågældende gøre indberetning til tilsynet.

Stk. 2. Bekræftes det ved sparekassens eller tilsynets opgørelse, at egenkapitalkravet i § 21, stk. 1, på grund af tab ikke længere er opfyldt, fastsætter tilsynet en frist, inden for hvilken egenkapitalen skal bringes i overenstemmelse med lovens krav. Såfremt forholdet ikke inden den af tilsynet fastsatte frist er berigtiget, inddrager industriministeren sparekassens tilladelse. Ministeren kan i særlige tilfælde undlade at inddrage tilladelsen.

Stk. 3« Såfremt egenkapitalen andrager 6 pct. eller derunder af de samlede gælds- og garantiforpligtelser, jfr.

§ 21, stk. 1, kan tilsynet endvidere bestemme, at bestyrelsen skal indkalde repræsentantskabet og redegøre for sparekassens økonomiske forhold. Tilsynet kan fastsætte en frist for indkaldelse af repræsentantskabet uanset vedtægternes bestemmelser herom.

§ 45 a. Hvis en andelskasses bestyrelse, direktion eller revisorer må formode, at andelskassen på grund af tab ikke længere opfylder egenkapitalkravet i § 21, stk. 1, skal de pågældende gøre indberetning til tilsynet.

Stk. 2. Bekræftes det ved andelskassens eller tilsynets opgørelse, at egenkapitalkravet i § 21, stk. 1, på grund af tab ikke længere er opfyldt, fastsætter tilsynet en frist, inden for hvilken egenkapitalen skal bringes i overensstemmelse med lovens krav. Såfremt forholdet ikke inden den af tilsynet fastsatte frist er berigtiget, inddrager industriministeren andelskassens tilladelse. Ministeren kan i særlige tilfælde undlade at inddrage tilladelsen.

Stk. 3. Såfremt egenkapitalen andrager 6 pct. eller derunder af de samlede gælds- og garantiforpligtelser, jfr. § 21, stk. 1, kan tilsynet endvidere bestemme, at bestyrelsen skal indkalde generalforsamlingen og redegøre for andelskassens økonomiske forhold. Tilsynet kan fastsætte en frist for indkaldelse af generalforsamlingen uanset vedtægternes bestemmelser herom.

§ 46. Tilsynet kan anmelde betalingstandsning for et pengeinstitut, når hensynet til indskydernes interesser tilsiger det. Tilsynet kan fremsætte anmodning til skifteretten i henhold til konkurslovens §§ 12 og 13.

Stk. 2. En anmeldelse om betalingsstandsning kan ikke tilbagekaldes af pengeinstituttet uden samtykke fra tilsynet.

§ 47. Inddrages tilladelsen til et pengeinstitut, skal pengeinstitutvirksomheden afvikles. Anden virksomhed må ikke optages, før afviklingen er afsluttet.

Stk. 2. Sker afviklingen på anden måde end ved likvidation, konkurs eller i henhold til § 48, skal afviklingens form, indhold og gennemførelse godkendes af tilsynet.

§ 47 a. Er ikke andet fastsat i lovgivningen, træffes beslutning om opløsnng af et pengeinstitut af generalforsamlingen eller repræsentantskabet og gennemføres ved likvidation. Tilsynet kan fastsætte en frist for denne beslutnings vedtagelse. Overskrides fristen, kan tilsynet beslutte, at pengeinstituttet træder i likvidation.

§ 47 b. De for aktieselskaber gældende opløsningsbestemmelser finder med de fornødne tillempelser anvendelse på sparekasser og andelskasser.

§ 47 o. Et pengeinstitut kan kun likvideres af likvidatorer, der udnævnes af industriministeren. En af likvidatorerne skal opfylde de almindelige betingelser for udnævnelse til landsdommer. Industriministeren kan nedsætte et likvidationsudvalg bestående af repræsentanter for såvel indskydere som aktionærer, garanter henholdsvis andelshavere. Disse repræsentanter udnævnes blandt personer udpeget af indskydere, aktionærer, garanter eller andelshavere efter regler, der fastsættes af ministeren. Industriministeren kan suspendere pengeinstituttets vedtægter under likvidation.

§ 47 d. Bliver et pengeinstitut insolvent, skal tilsynet indgive konkursbegæring.

Stk. 2. Efter afsigelse af konkursdekret beskikker skifteretten efter forhandling med tilsynet en eller flere

kuratorer. En af kuratorerne skal opfylde de almindelige betingelser for udnævnelse til landsdommer.

Stk. 3. Tilsynet har ret til at deltage i møder i kreditorudvalg og i skiftesamlinger. Udkast til regnskab og udlodning i konkursboet skal sendes til tilsynet.

Stk. 4. Omstødelsessøgsmål i henhold til konkurslovens § 81, stk. 1, skal anlægges inden 12 måneder efter, at boets bestyrelse blev i stand til at gøre kravet gældende.

§ 47 e. Industriministeren kan fastsætte nærmere regler om gennemførelse af opløsning.

Stk. 2. Bestemmelserne i denne lov om tilsynets beføjelser og om pengeinstitutters pligter over for tilsynet finder med de ændringer, der følger af forholdets natur anvendelse på pengeinstitutter, der har standset deres betalinger eller er under opløsning.

Kapitel 11
Fusion m.v.

§ 48. Et pengeinstitut må ikke uden industriministerens tilladelse overtage et pengeinstitut eller en forretningsafdeling heraf. Tilsvarende gælder, hvor et pengeinstitut sammensmeltes med et andet pengeinstitut. Ved sammensmeltning af sparekasser og andelskasser kan industriministeren undtage fra kravet om garanter og andelshavere samt om garanti- og andelskapitalens størrelse for den sparekasse henholdsvis andelskasse, som stiftes ved sammensmeltningen.

Stk. 2. Ved opløsning af en bank i tilfælde af fusion kan den i aktieselskabsloven foreskrevne udstedelse af proklama til selskabets kreditorer og særskilt forvaltning af selskabets formue undlades.

Kapitel 11 a
Konsolideringsbestemmelser i koncernforhold

§ 48 a. Et aktieselskab eller anpartsselskab anses som datterselskab af en bank, sparekasse eller andelskasse, såfremt denne ejer en så stor del af aktierne eller anparterne, at den repræsenterer flertallet af stemmerne. Som datterselskab anses ligeledes et selskab, hvor en bank, sparekasse eller andelskasse i forening med et eller flere datterselskaber, flere datterselskaber tilsammen eller et enkelt datterselskab ejer så mange aktier eller anparter, som nævnt i 1. pkt.

Stk. 2. Hvis forholdet mellem et pengeinstitut og et aktieselskab eller anpartsselskab, er som anført i stk. 1, finder § 21, 23, 24, 25, 27 og 28 også anvendelse for koncernen. Moderselskabets bestyrelse og direktion påser overholdelsen af disse bestemmelser.

Stk. 3. Bestemmelserne i kapitel 7 om regnskab og revision samt § 50 finder anvendelse for såvel koncernen som de enkelte koncernselskaber. For de således omfattede selskaber finder lov om visse selskabers aflæggelse af årsregnskab m.v. ikke anvendelse.

Stk. 4. Tilsynet kan bestemme, at stk. 2 og 3 finder anvendelse i andre tilfælde, hvor pengeinstitutter alene eller i fællesskab har en sådan tilknytning til et selskab gennem aktie- henholdsvis anpartsbesiddelse, at det må anses for påkrævet at anvende de nævnte regler.

Stk. 5. Heri landet registrerede datterselskaber, der ikke er banker, jfr. stk. 1, må ikke fra offentligheden modtage indlån eller andre midler, der skal tilbagebetales. Tilsvarende gælder for heri landet registrerede selskaber,

der ikke er banker, og som er ligestillet med datterselskaber efter stk. 4.

Stk. 6. Tilsynet kan undtage fra bestemmelserne i stk. 2, 3 og 5.

Kapitel 12
Tilsyn

§ 49. Tilsynet med pengeinstitutter påser overholdelsen af denne lov og af de bestemmelser, der er udstedt i medfør af loven.

Stk. 2. Tilsynet afgiver en årlig beretning til industriministeren om pengeinstitutternes virksomhed. Industriministeren bestemmer, i hvilket omfang beretningen skal offentliggøres.

§ 50. Tilsynet skal jævnligt undersøge pengeinstitutternes forhold. Pengeinstitutterne skal give tilsynet de oplysninger, der er nødvendige for tilsynets virksomhed.

Stk. 2. Industriministeren kan tillade, at tilsynet i særlige tilfælde anvender fremmed bistand ved undersøgelser i pengeinstitutter. Stk. 3 finder anvendelse på personer, der beskæftiges hermed.

Stk. 3» De i tilsynet ansatte er, under ansvar efter borgerlig straffelovs §§ 152 og 264 b, **jfr.** tjenestemandsloven § 10, stk. 2, forpligtede til at hemmeligholde, hvad de gennem deres virksomhed bliver vidende om.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 3 er ikke til hinder for, at tilsynet som led i et samarbejde med andre landes tilsyn videregiver oplysninger til disse under forudsætning af, at oplysningerne er undergivet tilsvarende tavshedspligt i det pågældende land. Oplysninger, som tilsynet modtager fra

andre landes tilsynsmyndigheder med angivelse af, at oplysningerne er hemmelige eller fortrolige, eller hvor dette følger af oplysningernes karakter, skal være undergivet bestemmelserne i stk. 3 og 5.

Stk. 5. Har en skyldner eller kautionist betydelige forpligtelser over for flere pengeinstitutter, kan tilsynet give de pågældende institutter underretning herom.

§ 51 . Ansatte i tilsynet må ikke være medlem af noget pengeinstituts bestyrelse eller repræsentantskab og må ikke udføre eller deltage i spekulationsforretninger.

Stk. 2. De må ikke uden tilladelse fra industriministeren eje eller drive selvstændig erhvervsvirksomhed eller deltage i ledelsen eller driften af en erhvervsvirksomhed. De kan dog eje, drive og deltage i administrationen af fast ejendom.

Stk. 3. Direktøren for tilsynet må ikke uden industriministerens tilladelse optage lån eller opnå garantier i pengeinstitutter eller stille pant eller kaution over for pengeinstitutter. Foretager andre ansatte sådanne dispositioner, skal de give direktøren underretning herom.

§ 52. Pengeinstitutterne dækker udgifterne ved statens tilsyn. Bidragene fastsættes af tilsynet i forhold til de samlede gælds- og garantiforpligtelser, men kan dog ikke fastsættes lavere end 500 kr. årlig. Bidrag kan inddrives ved udpantning.

Kapitel 13
Straffebestemmelser m.v.

§ 53. Undlader et pengeinstituts bestyrelse, direktion,

revisor eller en banks eller andelskasses repræsentantskab i rette tid at efterkomme de pligter, der efter loven påhviler dem over for tilsynet, kan industriministeren som tvangsmiddel pålægge de pågældende daglige eller ugentlige bøder.

§ 54. Overtrædelse af bestemmelsernei § 1, stk. 4 og 5, §§ 2 og 4, § 6, stk. 1, § 12, stk. 1, §§ 14, 19, 20 og 23, stk. 1, §§ 24, 25 og 27, stk. 1, § 28, stk. 2, § 29, jfr. §§ 30-35, § 36, stk. 1 og 6, §§ 38, 39 og 44, stk. 1 og 2, § 45, stk. 1, § 47, § 48, stk. 1, § 48 a, stk. 5 og § 51 straffes med bøde eller hæfte, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter borgerlig straffelov. Med bøde straffes et pengeinstitut, der ikke efterkommer et pålæg, der er givet i medfør af § 1, stk. 6.

Stk. 2. Bestyrelsesmedlemmer, direktører, medlemmer af repræsentantskabet i en bank og andelskasse, revisorer og granskningsmænd samt deres suppleanter, der ubeføjet røber, hvad de under udøvelsen af deres hverv har fået kundskab om, straffes med bøde, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter borgerlig straffelov.

Stk. 3• Giver personer, der er knyttet til et pengeinstitut, urigtige eller vildledende oplysninger om forhold vedrørende pengeinstituttet til tilsynet, andre offentlige myndigheder eller til' noget selskabsorgan, straffes den pågældende med bøde eller hæfte, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter borgerlig straffelov.

Stk. 4. På samme måde straffes personer, som er knyttet til et pengeinstitut, og som med fortsæt eller ved grov uagtsomhed giver urigtige eller vildledende oplysninger til offentligheden eller til pengeinstituttets indskydere eller påfører eller fremkalder nærliggende fare for, at der påføres pengeinstituttet et tab ved dets virksomhed.

Stk. 5. Ved insolvente pengeinstitutters likvidation finder de for konkurstilfælde givne straffebestemmelser tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. I forskrifter, der gives af industriministeren i medfør af denne lov, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 7. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, anpartsselskab, andelsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

Stk. 8. Forældelsesfristen for strafansvaret er 5 år.

Overgangsbestemmelser for andelskasser.

§ 56a: "Andelskasser, som er omfattet af denne lov, og som har drevet aktiv pengeinstitutvirksomhed inden den 1. januar 1983, kan fortsætte virksomheden uden godkendelse, såfremt de anmeldes til tilsynet med pengeinstitutter senest den 1. maj 1985.

§ 56b: De i § a nævnte andelskasser, hvis egenkapital pr. 31. december 1984 ikke andrager kr. 500.000,-, skal senest pr. 31. december 1987 have bragt deres egenkapital op på dette beløb. Udgør egenkapitalen ikke kr. 500.000,- må der ikke udbetales udbytte.

Stk. 2. Egenkapitalkravet i § 21, stk. 1, skal være opfyldt senest den 31. december 1987. Indtil dette krav er opfyldt, må egenkapitaldækningen ikke gå under den procent, som vedkommende andelskasse havde ved lovens ikrafttræden, opgjort efter lovens krav.

Stk. 3« Kommer en andelskasse under den i stk. 2 nævnte egenkapitaldækning, kan tilsynet fastsætte

en frist, inden for hvilken kravet skal opfyldes. Denne frist kan forlænges. Opfyldes kravet til egenkapitaldækning ikke inden fristens udløb, kan tilsynet forlange, at bestyrelsen indkalder generalforsamlingen og redegør for andelskassens økonomiske forhold.

Stk. 4. Såfremt en andelskasse ikke opfylder kravet i stk. 1, eller andelskassen ikke efter tilsynets påbud i medfør af stk. 3 træffer de fornødne foranstaltninger til, at forholdet bringes i orden, kan industriministeren inddrage andelskassens tilladelse. Ministeren kan i særlige tilfælde undlade at inddrage tilladelsen.

§ 56c: Senest 18 måneder efter lovens ikrafttræden skal de andelskasser, som er omfattet af loven, bringe deres vedtægter i overensstemmelse med kravene i denne lov. Vedtægterne skal stadfæstes af tilsynet som værende i overensstemmelse med gældende love og forskrifter.

Stk. 2. Vedtægtsændringer, som er nødvendige for at bringe vedtægterne i overensstemmelse med forskrifterne i denne lov, men som ikke har opnået vedtagelse på en generalforsamling, skal anses som gyldigt vedtaget af generalforsamlingen, såfremt der på denne ikke er afgivet så stort et antal stemmer imod ændringerne, som efter vedtægterne kræves til beslutning om andelskassens opløsning.

§ 56d: Direktører, vicedirektører og underdirektører samt filialbestyrere, der ved lovens ikrafttræden lovligt drev selvstændig erhvervsvirksomhed eller som bestyrelsesmedlem, funktionær eller på anden måde

deltog i ledelsen eller driften af en anden erhvervsvirksomhed end andelskassen, kan uanset bestemmelsen i § 19, stk. 5, efter anmeldelse til bestyrelsen og tilsynet fortsætte sådan virksomhed.

§ 56e: Senest 1 år efter lovens ikrafttræden skal en andelskasse, der har enkeltengagementer, som overstiger de i § 23, stk. 1, jfr. stk. 2, fastsatte grænser, bringe størrelsen af disse engagementer i overensstemmelse med § 23, stk. 1, jfr. stk. 2. Tilsynet med pengeinstitutter kan forlænge denne frist efter ansøgning i det enkelte tilfælde.

§ 56f: § 4 a gælder ikke for andelskasser, der er omfattet af § 56a, eller som stiftes ved fusion af sådanne."

§ 56g: Den i kapitel 4 D omhandlede sammenslutning skal senest den 31. december 1987 have en egenkapital på mindst 5 mill.kr.

(Nuværende overgangsbestemmelser udeladt).

BILAG 2

Andelskassernes idégrundlag og samarbejde.

Beskrivelsen er udarbejdet af Foreningen Danske Andelskasser.

Andelskasserne, der er organiseret i Foreningen Danske Andelskasser, 54 ialt, er for størsteparten stiftet i årene 1915-22.

Andelskasserne oprettedes efter de samme motiver, som de øvrige andelsvirksomheder i lokalsamfundet, nemlig at sikre andelshaverne/medlemmerne billigst mulig driftskapital og størst mulig økonomisk uafhængighed. De blev hovedsageligt oprettet i stationsbyer og større landsbyer, hvor de virkede som det økonomiske mellemled for de øvrige andelsforetagender, andelsmejerierne, foderstofforeningerne, salgsforeningerne, brugsforeningerne og landmændene.

Som kendetegnende for de øvrige andelsforetagender, bygger andelskassen også sin virksomhed på principperne om:

1. demokratisk ledelsesform, og hvert medlem har een stemme på generalforsamlingen,
2. solidarisk hæftelse for medlemmerne,
3. lokalt virkefelt.

Medlemsgrundlaget har, som følge af oprindelsen, traditionelt været landbruget, men i takt med samfundsudviklingen med ændret erhvervssammensætning i lokalområderne, er en stadigt stigende del af medlemmerne også fra andre grupper, herunder især lønmodtagergruppen.

Andelskassernes daglige drift blev oprindeligt forestået af den valgte bestyrelse, og mange gange med kontorer i formandens privatbolig eller under beskedne forhold hos mejeriet eller brugsen.

I dag har alle, med nogle få undtagelser, en ansat dag-

lig leder, enten en direktør eller en forretningsfører, som for hovedpartens vedkommende er uddannet i banker og sparekasser. Det øvrige personale er også traditionelt bank-, sparekasse- eller andelskasseuddannet. Det samlede antal beskæftigede i andelskasserne var pr. 1. juni 1983 240 personer, d.v.s. ca. 4 ansatte pr. andelskasse.

Andelskassernes samarbejde.

Andelskasserne etablerede gennem Foreningen Danske Andelskasser allerede i 1921 et samarbejdsorgan.

Frem til først i 60-erne fungerede foreningen som et relativt uforpligtende forhandlingsorgan, og der var andelskasserne imellem kun lidt kontakt.

I 1960-erne blev foreningens arbejde moderniseret, bl.a. ved at inddele andelskasserne i kredse, hvor kredslederne fik til opgave at aktivisere de enkelte andelskasser.

Der blev endvidere taget skridt til også et økonomisk samarbejde gennem oprettelse af en kapitalfond, som skulle virke som likviditetsstødpude for andelskasserne. Kapitalfonden blev senere, i 1970, omdannet til Danske Andelskassers Bank A/S.

Aktiviteten i andelskassernes samarbejdsorganer blev yderligere forøget først i 70-erne, man dannede diverse udvalg under foreningen, så som EDB-, kursus-, løn- og reklameudvalg. Der blev oprettet et fællesindkøb, etableret en fællesfond til udligning af større tab i andelskasserne, andelskassernes investeringsforening "Andelsinvest", men ikke mindst andelskassernes fælles bank "Danske Andelskassers Bank A/S", der er daglig bankforbindelse for andelskasserne, og som sådan forestår den samlede checkclearing, fondshandel, valutahandel, udlandsforretninger, særlige indlånsforretninger, samt andre forretningsområder, som andelskasserne lovmæssigt er afskåret fra.

I 1982 ændrede andelskasserne vedtægterne i Foreningen

Danske Andelskasser som et skridt i retning af at tilpasse organisationen til lovgivningen i medfør af EF-direktivet om kreditinstitutter.

Der er således hos andelskasserne, organisatorisk og vedtægtsmæssigt, skabt baggrund for indførelse af en såkaldt Rabo-ordning, til fælles opfyldelse af pengeinstitut-lovgivningen, hvorved man fortsat kan udfylde sin plads som et lokalt pengeinstitut med lokal ledelse, samtidig med, at man opfylder tidens krav til teknologi, produktudbud, service samt samarbejde i øvrigt.

Fælleskassernes idégrundlag og samarbejde.

J.A.K. Fælleskasserne.

Beskrivelsen er udarbejdet af Poul Busk Sørensen.

Fælleskasserne er inspireret af Landsforeningen Jord-Arbejde-Kapital (forkortet J.A.K.), der har som formål "gennem oplysning at rejse en bevægelse for gennemførelse af folkets menneskelige og økonomiske frigørelse, samt arbejde for oprettelse af praktiske funktioner til fremme af formålet".

Idégrundlag.

Bogstaverne J.A.K. står for Jord, Arbejde og Kapital som symbol på de tre faktorer, hvis samvirke er grundlag og betingelse for al produktion, på hvilke ethvert samfund er bygget, og hvoraf al menneskelig eksistens er afhængig.
Jord er symbol for stof i videste forstand - råproduktet.
Arbejde er den påvirkning, der gør stoffet (jorden) til et produkt.
Kapital er den ved jord og arbejde skabte produktion (den ægte kapital, ikke at forveksle med penge, der alene skal være et omsætningsmiddel, der medvirker til, at arbejde og produktion let kan omsættes).

J.A.K.'s endelige mål på det økonomiske område er, at arbejde og produktion skal finansieres gennem en samfundsbank, der mod fornøden sikkerhed rentefrit stiller omsætningsmidler til rådighed, naturligvis efter nøje udformede regler. Det er J.A.K.'s ide, at en sådan samfundsbank ikke skal styres af statsmagten, men af folket selv, ved at der

lægges et net af selvstændige afdelinger ud over landet, hver med egen bestyrelse valgt blandt egnens beboere.

Endvidere oprettes en hovedafdeling med følgende opgaver: at udstede de nødvendige omsætningsmidler og være ansvarlig for, at de altid er til stede i tilstrækkelig mængde - at regulere mellemværende mellem de forskellige afdelinger - at ordne mellemværender med udlandet for afdelingerne - at stå for finansieringen af fællesopgaver, der vedrører hele samfundet.

Oprettelsen af en samfundsbank vil bevirke, at såvel en privatkapitalistisk økonomi (der bygger på udbytning) som en socialistisk økonomi (der styres af statsmagten) er afløst af en samfundskapitalisme (som er styret af folket selv).

Det er bevægelsens opfattelse, at rentesystemet er hovedårsagen til et samfunds økonomiske vanskeligheder. Ved at gøre omsætningsmidlet til en prisbestemt vare (belægge det med rente) stiller man befolkningen over for en umulig opgave: Pengene går ud i samfundet som lån og vender tilbage til långiveren som renter, der igen lånes ud mod renter o.s.v. Gælden afdrages ikke, men vokser i stadigt stigende tempo med inflation og kriser til følge. Flere og flere bliver gældbundne og må fortsat forøge gælden for at kunne betale renterne. Bevægelsen mener at kunne føre såvel matematisk som praktisk bevis for sin opfattelse af samfundsøkonomien.

Landsforeningen J.A.K. blev stiftet i 1931 og har siden gennem oplysningsarbejde søgt at vinde gehør for de skitserede ideer.

Praktisk arbejde gennem 50 år.

Muligheden for oprettelse af en samfundsbank efter J.A.K.'s model har endnu ikke været til stede i det danske

samfund. Derfor har J.A.K. sideløbende med oplysningsarbejdet om langtidsmålet gennem de forløbne 50 år søgt at opbygge praktiske funktioner, der som modstykke til den herskende økonomi i det danske samfund har kunnet realisere dele af bevægelsens program.

J.A.K.'s første udspil på det økonomiske gebet var udstedelse af andelspenge. Tanken var, at befolkningen ved anvendelse af andelspenge kunne frigøre nationalbankpenge til indfrielse af rentelån i ejendomme og virksomheder og derved gennemføre en rentefri finansiering af samfundet. Andelspengene fik i løbet af kort tid stor udbredelse og blev i vid udstrækning accepteret som betalingsmiddel på lige fod med "normale" pengesedler. Enkelte steder i landet blev bygningen af huse direkte finansieret rentefrit med andelspenge.

Udstedelse af andelspenge blev ved en landsretsdom i 1933 kendt ulovlig med henvisning til straffelovens paragraf 170, og bevægelsens stifter - landinspektør K. E. Kristiansen - blev idømt en bøde på 1000,- kr. Landsforeningen J.A.K. har ikke siden undersøgt, om der er sket ændringer i den juridiske opfattelse, men den aktuelle pengeformidling viser, at omsætning udmærket kan ske uden brug af nationalbankpenge (afregning sker problemfrit ved postgiro, checks, dankort og direkte overførsler i pengeinstitutterne). Da arbejdet med andelspengene således var umuligt, måtte J.A.K. finde nye muligheder for gennemførelse af det rentefri økonomiske samarbejde.

Næste fase i arbejdet blev J.A.K. Financierings-afdeling - delvis bygget på erfaringer fra andre europæiske lande med byggesparekasser, der arbejdede med meget lave rentesatser, såvel indlån som udlån.

J.A.K. Financierings-afdeling grundlagde sit virke på rentefri opsparing og rentefri udlån (administration 0,9 % af hovedstol). Betingelsen for opnåelse af lån var minimum

15 % opsparing i forhold til det ønskede lånebeløb. Indskuddet var principielt bundet indtil opnåelse af lån (ventetid afhængig af indskud og lånepres).

Arbejdsformen i J.A.K. Financierings-afdeling var bl.a. medvirkende til, at lov nr. 156 af 2. maj 1934 om visse spare- og udlånsvirksomheder blev udformet og vedtaget. J.A.K. Financierings-afdeling blev omfattet af loven, og betingelsen for fortsat virke var, at indskyderne skulle have rente, og at indestående skulle kunne opsiges med 6 måneders varsel. Disse krav førte til, at virksomheden trådte i likvidation. I løbet af få år fik indskyderne hele deres opsparing udbetalt, og ved den endelige afslutning i 1959 blev der udbetalt yderligere 23 %.

I 1930erne oprettedes andre funktioner - J.A.K. ´s Afregningscentral og Andelskassen J.A.K. for Kongeriget Danmark - men også disse initiativer blev standset med henvisning til 1934-loven.

Det stod herefter klart, at en fortsættelse af J.A.K.'s arbejde måtte være beskyttet af gældende love inden starten. Samme synspunkt kendetegner den personkreds, der i 1980erne ønsker at føre J.A.K.'s arbejde videre, hvad enten det bliver fælleskasser eller andre funktioner.

I 1938 stiftedes Handels A/S J.A.K. og i 1948 Ejendoms A/S J.A.K. Begge selskaber består stadig og har som formål "at arbejde for udbredelse af kendskab til J.A.K.-bevægelsens teorier om produktionens og omsætningens formidling på rentefri basis. Selskabet kan i øvrigt drive almindelig handels-, investerings-, industri- og byggevirksomhed, herunder køb og opførelse af ejendomme for egen eller fremmed regning samt udlejning og administration af disse".

I 1944 oprettedes Landsforeningen J.A.K.´s Fordelingssystem, hvis formål fortsat er "at formidle tegning eller køb af aktier i Handels A/S J.A.K., Ejendoms A/S J.A.K. eller eventuelle andre selskaber, som J.A.K. måtte oprette,

på de betingelser, som til enhver tid måtte være gældende for de nævnte selskaber. Foreningen kan endvidere for medlemmerne foretage indskud på hvilke som helst betingelser i pengeinstitutter". Fordelingssystemet har i hele sit virke lagt vægt på rentefri opsparing og udlån til lavest mulig administration.

Bedst kendt i nyere tid er vel J.A.K. Banken A/S, der blev oprettet i 1958 og fungerede indtil fusionen med Bikuben 1. januar 1973- Banken havde hovedsæde i Middelfart og oprettede i løbet af 1960erne et betydeligt antal afdelinger ud over landet. Foruden traditionelle bankforretninger søgte J.A.K. Banken gennem rentefri indlån og udlån (mod en administration mellem 2 og 3,5 %) at give befolkningen et alternativ i bankverdenen. Forsøget blev en rimelig succes med hensyn til omsætning og kortfristede forbrugslån, mens afdelingen for langfristede prioritetslån gav problemer i forholdet mellem indlån og givne forventninger om udlån. Der blev specielt på dette område høstet værdifulde erfaringer til brug for kommende J.A.K. funktioner.

Ved fusionen med Bikuben var stillet i udsigt, at en række af indlåns- og udlånsformer i J.A.K. Banken kunne videreføres. Dette var faktisk også tilfældet i en kort periode, men snart stod det klart, at et mere målrettet arbejde måtte ske i egne praktiske funktioner. Det blev starten til fælleskasserne, hvoraf de første oprettedes i 1974-75.